Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka Din 1·—.

Svetovnoznane harmonike

MEINEL & HEROLD RAZSTAVLJENE NA VELESEJMU VZBUJAJO SPLOŠNO POZORNOST

Sklicujte se na naš list in zahtevajte veliki katalog, ki ga prejmete brezplačno!

Pišite na:

MEINEL & HEROLD

D. Z O. Z.

ZALOGA TOVARNE GLASBIL

MARIBOR Št. 100

Mesečna naročnina 20 Din, za inozemstvo 35 Din. Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23. Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1. Telefon 3855. - Ček. račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Jasnost našega pogleda
Po nar. prazniku v Gor. Radgoni
Kdaj bo konec denarne stavke?
Velesejem v sliki in besedi
Glas slovenskih otrok
Glas naših izza meje
O novi organizaciji sodobnih armad
Ženski pokret
Standardizacija človeka

Št. 45 Izhaja dnevno razen ponedeljka in dneva po prazniku

V Ljubljani v nedeljo, dne 9. junija 1935

Rokopisov ne vračamo Leto I

Jasnost našega pogleda

Po naših vaseh se razširjajo pisani in razmnoženi letaki, ki blatijo razne politične osebe in hvalisajo volilno abstinenco pri zadnjih volitvah. Ti letaki so pisani takó, kakor da jih je izdalo vodstvo bivše SLS oziroma g. dr. Anton Korošec, vendar pa so nepodpisani. Nihče prav za prav ne vé, kdo jih piše in izdaja, samo kakšnega nerodnega kolporterja teh letakov se tu in tam ugotovi.

Ti letaki niso važni. Nikomur ne koristijo nikomur ne škodujejo. Vendar nam nudijo povod, da ugotovimo sledeče:

Politični klerikalci so pri nas v Dravski banovini proglasili volilno abstinenco in trdijo, da so uspeli. Tudi v deklaraciji dr. Mačka se omenja ta abstinenca in se glasovi, ki pri nas v Sloveniji niso bili oddani, štejejo k glasovom, ki so bili oddani za opozicijske liste. Ta račun pa je hudo pomoten. **Pri parlamentarnih volitvah l. 1927.** je znašalo število neoddanih glasov v Sloveniji celih 36 odstotkov, v nekaterih štajerskih srezih pa celo do 50 odstotkov. In vendar so se volitev v l. 1927. udeležile **vse tedaj obstoječe politične stranke:** demokrati, klerikalci ali SLS, radičevci, radikali, socialisti, Nemci itd. Pa je bila kljub temu abstinenca v Sloveniji, proti kateri so se borile vse stranke z vso svojo močjo in zgovornostjo tako velika! Ta abstinenca je pri letošnjih volitvah, ko je bila propagirana od SLS, narasla samo za borih 16 odstotkov. Torej se lahko reče, da je bil uspeh tega praznega prizadevanja zelo minimalen. Zlasti še, če od tega »uspeha« odštejemo še vse delavske glasove, ker so tudi socialisti ostali doma, ko se jim kandidatna lista ni posrečila po njihovi lastni nerodnosti!

Poleg klerikalcev so tudi nekateri prevneti voditelji JNS propagirali abstinenco, ker so se čutili užaljene. **Prvotno je vodstvo JNS v Beogradu,** kjer je imel glavno in odločilno besedo vendarle glavni sekretar te stranke, bivši minister g. dr. Kramer, **sklenilo, da se volitev ne udeleži!** Pozneje pa smo vseeno dobili JNS kandidatno listo; **to je bila lista, katere nositelj je bil bivši minister Boža Maksimović.** Ta lista je dobila v vsej državi »ogromno« število glasov — 30.000 in je s tem **popolnoma propadla!** Takó je bivša JNS dokazala, da njena eksistenca politično ni več upravičljiva in bi jo bilo treba, kakor tudi njeno posestrimo »Jugosl. narodno stranko«, ki niti kandidatne liste ni mogla v redu postaviti, — **razpustiti!**

Dokaz, da je bila kandidatna lista Bože Maksimovića **dejansko JNS lista,** dokazuje tudi dejstvo, da so na njej kandidirali tudi nekateri uslužbenci »Jutra«, glasila glavnega sekretarja te stranke, za njo agitirali in za njo tudi glasovali! Obžalujemo iskreno, da mnogi dobri napredni Slovenci še nočejo uvideti tega dejstva in se ne morejo sprijazniti z mislijo, da **spada JNS neminovno v zgodovino,** v zgodovini sami pa v pozabljenje polpretekle politične dobe.

Kar se tiče pristašev bivše SLS, med katerimi je dosti razumnih in poštenih Slovencev, pa ponovno rečemo: Gospod dr. Korošec je sicer proglasil abstinenco, toda ta negativni akt ni bil po njegovi pameti in volji. On vé, ker je izkušen mož, **da abstinenca ni orodje v političnem življenju.** On gotovo ni v zvezi s tistimi nepodpisanimi pamfleti, ki jih nekateri zakrkneži širijo po naših vaseh in mestih. Hrvat dr. Maček je izdal deklaracijo, ki smo jo pretekli teden objavili, a jo je tudi podpisal. Prepričani smo, da bi svojo izjavo ali deklaracijo podpisal tudi g. dr. Korošec, ako bi imel namen ljudstvu kaj povedati in da bi se ne skrival za anonimnimi pamfleti! G. dr. Korošec je že ponovno dokazal, da je jugoslovanski patriot. Nič ni pomišljal, ko je bila l. 1929. ukinjena bivša Vidovdanska ustava, temveč je takoj stopil v vlado generala Petra Živkovića, v kateri je sodeloval vse do časa, ko so mu to delovanje zagrenili in onemogočili domači, to je slovenski nasprotniki, seveda le posamezniki, ki niso neznani. Tudi po smrti blagopokojnega kralja je slovesno izjavil, da je treba pozabiti na vse stare razprtije v korist in blagodat države in njene varnosti. Ko je nastopil sedanji predsednik g. Bog. Jevtić, **je ljubljanski »Slovenec« z navdušenjem pozdravljal njegov nastop, njegov program in njegove izjave ter blagoslavljal nastop nove dobe.** V tem je bila politična pamet in uvidevnost. Toda ljudje so povsod različni in tako je tudi v vrstah bivših pristašev SLS. Med njimi so nastale različne politične struje,, ki se medsebojno obkladajo z očitki in vsaka teh struj ima ljudi, ki mislijo, da so bolj modri in bolj izkušeni kot g. dr. A. Korošec. Zato nam nič ne imponirajo tisti lokalni politični modrijani iz tabora bivše SLS, ki po ljubljanskh gostilnah na vsa usta zabavljajo na svojega nekdanjega voditelja g. dr. Antona Korošca.

Nova politična doba še poraja v naši državi, to stoji in s tem mora vsak računati, kdor noče zamuditi — vlaka. Nič ne zakrivamo, da bo treba premagati še razne težave, razkriti še mnogo intrig, ki so se v zadnjem desetletju med Slovenci tako zelo udomačile. Hrabro in neustrašeno je treba pristopiti k delu za gospodarsko in socialno obnovo med ljudstvom. Treba je, da dobimo zopet vero v boljšo bodočnost; predvsem pa je zlasti nam Slovencem neobhodno potrebno, da se združimo brez ozira na bivšo strankarsko pripadnost, brez ozira na stan, poklic in sloj v en sam tabor, in sicer v lastno našo korist in v korist države, brez katere za nas ni ne političnega ne gospodarskega samostojnega življenja in bodočnosti.

Lex.

Laval ima pooblastila

Lavalova zmaga

Pariz, 8. junija. AA. Po glasovanju, ki je s 412 proti 137 glasovom izpadlo v korist vladnega predloga, naj se razprava o vloženih interpelacijah odloži, je stopil h govorniški mizi predsednik vlade **Laval,** izročil predsedstvu skupščine **načrt zakona o izrednih pooblastilih in zahteval, naj se o tem zakonskem načrtu takoj razpravlja. Poslanska zbornica je odobrila nagli postopek in zakonski načrt takoj izročila finančnemu odboru.** Skupščina je nato prekinila sejo za eno uro. Nadaljevala se je ob 9. zvečer, in sicer radi izvolitve predsednika poslanske zbornice. **Za bivšega predsednika poslanske zbornice Fernanda Bouissona je bilo oddanih 285 glasov, ostali kandidati skupaj pa so prejeli samo 76 glasov, 79 glasov je bilo praznih.** Izid glasovanja je zbornica pozdravila s prisrčnim ploskanjem. Nato je poročevalec fininčnega odbora **Baretti** poročal o zakonskem načrtu vlade glede izrednih pooblastil.

Besedilo pooblastil

Načrt zakona o izrednih pooblastilih se je glasil:

»Da preprečita devalvacijo denarja, pooblaščata senat in poslanska zbornica vlado, naj potom dekretov izda vse potrebne ukrepe z zakonsko močjo radi borbe proti špekulaciji in obrambe franka, in sicer vse do 31. oktobra t. l.; vse te vladne uredbe z zakonsko veljavo pa bodo ratificirane pred 1. januarjem 1936.«

Baretti je v imenu fin. odbora priporočil načrt poslanski zbornici. Dodal je, da je predsednik vlade Laval dal pred finančnim zborom potrebna in zadostna pojasnila o načinu, s katerim se bo posluževal teh izrednih pooblastil. **Finančni odbor je sprejel Lavalov zakonski načrt z 19 proti 11 glasovom.** Nato sta posegla v splošno razpravo samo dva govornika, nakar se je vršila

podrobna razprava.

Ker obstoja načrt zakona samo iz enega člena, je bila tudi ta razprava kratka. Novih bistvenih elementov tudi ta razprava ni naglašala. **Nekateri poslanci, ki so glasovali proti vladi Flandina in Bouissona, so izjavili, da se bodo to pot vzdržali glasovanja.** Predsednik radikalno-socialističnega poslanskega kluba **Delbos** je lepo pojasnil, zakaj bo njegov klub glasoval za Lavalov načrt in zakaj odklanja nadaljnjo krizo. **Ko je Laval videl, da je njegova zmaga že gotova, se je omejil samo na kratka izvajanja. Naglašal je, da bo vlada izvajala izredna pooblastila v liberalnem duhu.** Lavalova izvajanja je ogromna večina poslanske zbornice sprejela s splošnim odobravanjem. Posebno odobravanje pa so žele njegove besede, da je vlada zahtevala ta pooblastila v prepričanju, da bo s tem branila pravne ustanove francoske ustave in državljanske svoboščine.

Nato je sledilo

glasovanje.

Od radikalnih socialistov je glasovalo proti izrednim pooblastilom samo sedem. **Glasovanja se je vzdržalo 107 poslancev. Za široka pooblastila vladi je glasovalo 324 poslancev, proti pa 160.** S tem je zakonski načrt o širokih pooblastilih prodrl z ogromno večino. Poslanska zbornica pa je s tem glasovanjem pokazala, da odklanja nadaljnjo krizo v sedanjih resnih časih. Proti vladi so glasovali vsi komunisti in socialisti, del neodvisnih socialistov, več članov neodvisne levice in 7 ali 8 radikalnih socialistov.

Zadovoljstvo v vseh krogih

Listi poročajo o snočnji seji poslanske zbornice z zadovoljstvom in priznavajo predsedniku vlade Lavalu enake državniške vrline, kakor jih ima kot diplomat. Hitrost, s katero je sestavil vlado, se predstavil poslanski zbornici in v njej dobil ogromno večino, je potrdila upe, s katerimi ga je spremljala vsa javnost. **»Matin«** naglaša, da še ni bilo vlade, ki bi jo bili tako naglo sestavili in ki bi se bila tako hitro predstavila parlamentu. Sedanje izkustvo je dokazalo, da je bila ta taktika dobra. Senat bo danes sprejel ista pooblastila. Vladna ladja se je spretno izognila nevarnim čerem in je zdaj zaplula v mirne vode. **»Journal«** priznava, da so se vsi oddahnili in da je splošno sproščenje prevzelo celo nasprotnike sedanje vlade, ko so zvedeli za izid glasovanja. Stališče senata je zagotovljeno. Laval uživa splošna priznanja. **»Echo de Paris«** priznava, da je vse odvisno od Lavalove osebnosti in da pričakuje zdaj vsa javnost od njega dejanj. **»Figaro«** smatra, da so zadnji dnevi pokazali, da se nova vlada ne more opreti več na nekdanjo volilno zvezo med radikalnimi socialisti in socialisti. **»Oeuvre«** navaja razloge radikalnih socialistov, ki so se vzdržali glasovanja, priznava pa, da je bilo stališče te poslanske skupine v splošnem dobro in da je bilo treba dovoliti Lavalu možnost, da reši sedanja nujna vprašanja.

Tudi senat je Lavalu dal pooblastila

Senat se je popoldne sestal na sejo, da prouči zakonski načrt, ki ga je preteklo noč izglasovala poslanska zbornica in poverila vladi izredna pooblastila.

Dala sta mu jih parlament in senat

Preden je senat prešel h glasovanju o zakonskem predlogu o izrednih pooblastilih, **je povzel besedo predsednik vlade Laval, ki je dejal med drugim:**

Spričo primanjkljaja v državnem proračunu, je vlada prisiljena prilagoditi izdatke dejanskim dohodkom. Zato je potrebno, da zakonodajna ustanova začasno in v neznatni meri odstopi izvršilni oblasti del svoje pristojnosti.

Zatem je najprej **finančni odbor senata načrt odobril z vsemi glasovi proti enemu** in nekaterim abstinencam, nato pa se je vršilo glasovanje v senatu samem. **Predlog je zamagal z 233 proti 15.**

Izjava finančnega ministra

Pariz, 8. junija. **Havas poroča:** Finančni minister je izjavil: Gledal bom predvsem, da zavarujem frank. Trdnost narodne valute je eden izmed poglavitnih elementov za varnost države.

Položaj franka je boljši

London, 8. junija. AA. Zmaga g. Lavala v poslanski zbornici je povzročila novo utrditev franka. Tudi holandski goldinar, nemška marka, belgá, lira in švicarski frank so se popravili.

Po rekostrukciji angleškega kabineta

»Times« o novi vladi

London, 8. junija. AA. Današnji **»Times«** piše o izpremembi angleške vlade in pravi med drugim, da ne gre za nobeno izpremembo angleškega političnega življenja. **Baldwin se je zavedal, da mora nastopiti z novo vlado, ker se v vrstah konservativne stranke pojavljajo razkoli. O novem ministru za zunanje zadeve pravi list, da je sir Hoare na tem mestu novinec, da so pa nove osebnosti pogostokrat dosegle več, kakor državniki, ki so večinoma zapleteni v razne diplomatske spore in ovirajo njihovo delo neizbežni predsodki.**

Eden . . . »potnik nove vlade«

»Times« piše med drugim tudi o delokrogu, ki ga bo imel v bodoče **minister Eden kot minister brez listnice za posle DN.** Po mnenju tega lista bo min. Eden v bodoče neke vrste **ministrski potnik nove vlade.** Odslej bo zunanji minister bolj poredkoma hodil osebno v Ženevo, ker ga bo pri tem delu nadomeščal zelo preizkušeni minister Eden.

Premalo novih mož

»Daily Telegraph« pravi o novi vladi, da ima preveliko število članov dosedanjih vlad in **premalo novih mož. List pravi, da je javnost računala s popolnoma drugim zunanjim ministrom.** Baldwin pa je smatral, da je treba to listnico izročiti možu, ki je že delj časa v vladi in ki razpolaga s splošnimi ministrskimi izkustvi.

»Morningpost« smatra, da je politika razorožitve in stalnega poudarjanja Društva narodov doživela neuspehe.

Opozicijsko časopisje tudi novi vladi ni naklonjeno.

Liberalni list **»News Chronicle«** pravi, da nova vlada ni naletela na posebno zanimanje v državi, ker vlada prav za prav ni nova, in **gre samo za staro vlado pod novim imenom. Baldwin je bil v resnici že dolgo ministrski predsednik v dosedanji Macdonaldovi vladi.** List pravi na kraju, da od nove Baldwinove vlade ne pričakuje takšne zunanje politike, ki bi bila v skladu s pravimi angleškimi interesi. Glavna pobuda za rekonstrukcijo vlade je izšla iz nekih močnih in vplivnih krogov, ki so hoteli sira Johna Simona odstraniti iz zunanjega ministrstva.

Slaba izbira . . .

Pariz, 8. junija. W. Simonov odhod iz zunanjega ministrstva pozdravlja Pertinax v današnjem »Echo de Paris«. Pertinax se o Simonu ne izraža prav nič laskavo in pravi, da evropski mir ni s tem državnikom, katerega značaj se ni nikdar dvignil nad njegovo inteligenco, prav nič pridobil. Pertinax pa izraža obenem svoj strah, da tudi novi angleški zunanji minister ni dorasel težki nalogi, ki jo prevzema, zlasti še, ker je verjetno, da se bo preveč pustil vplivati od samega Baldwina, pa tudi od podrejenih funkcionarjev zunanjega ministra.

Dr. Beneš v Moskvi

Moskva, 8. junija b. Danes dopoldne je prispel v Mokvo češkoslovaški zunanji minister **dr. Beneš.** Na postaji so ga sprejeli ruski komisar za zunanje zadeve **Litvinov** in številni ruski diplomati, češkoslovaški poslanik v Moskvi z vsem osobjem ter predstavniki sovjetskega gospodarstva. Dr. Beneš in Litvinov sta imela že prve razgovore.

Japonski ultimat

Berlin, 8. junija. **DNB poroča iz Šangaja:** Tukajšnji list »Tosaj Wenigpost« piše, da bo japonski vojaški ataše v Nankingu drevi ali pa jutri izročil predsedniku izvršilnega odbora Vangčingvaju ultimat, ki bo zahteval v določenem roku izpolnitev japonskih zahtev.

Položaj je napet

Pariz, 8. junija. **Havas poroča iz Pekinga:** Japonska vojaška konferenca v Tientsinu se nadaljuje. **Japonska akcija bo odgodena do konca kitajske konference v Hankovu** (ta konferenca bo 10. junija) in do prihoda japonskih ojačenj, ki jih je pričakovati istega dne. **Položaj je slej ko prej napet. Kako se bodo dogodki razvili, danes še nihče ne ve.**

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved: Lepo vreme bo trajalo tudi še nadalje.

Mladi smo in zlobi nedorasli

»Jutro« in »Slovenec« sta dva svetova, ki sta si na splošno bolj daleč kot so oddaljene na nebu zvezde druga od druge. Le v enem sta si danes složna: da oba napadata »Glas naroda«. **Za nas je to najboljši in najlepši dokaz, da smo na pravem potu.**

Pravijo, da za nami ni nikogar. Prav, naj bo tako. Toda mi bomo zadovoljni, ako pridobimo vse one, ki so nezadovoljni z »Jutrom« in »Slovencem«, oziroma z njihovimi gospodarji. Kajti ti nezadovoljneži so v Sloveniji v večini.

»Sloveneu«, ki nas hujska na Knaflovo ulico, — iz povsem vidnih in lahko razumljivih razlogov, — žal ne moremo ustreči. To je njegova kost, naj jo gloda on. Mi ne bomo vodili polemik, če ne bomo izzvani, ali če ne bodo potrebne zaradi obrambe našega načelnega stališča. Ne bomo se pa prepirali, da bi se smejali zlohotni tretji!

Res je, boriti se moramo s težkočami in mladi smo še. Tudi v zlobi nismo dorasli drugim in nikdar ne bomo. Toda mnogo energije je v nas in zdi se nam prav, da skušamo premagati vse ovire, ki se nam stavijo na pot. Kdor hoče Slovence dvigniti iz malodušnosti in letargije, naj nam pomaga!

Delo verifikacijskega odbora

Beograd, 8. junija. AA. Verifikacijski odbor narodne skupščine je pod predsedstvom predsednika Dragiše Cvetkovića in podpredsednika dr. Janka Baričevića imel včeraj od 15.30 do 21.30 in danes dopoldne od 9.30 do 12.30 seje. Proučeval je pritožbe proti volitvam v zetski, dunavski, moravski in drinski banovini.

Odbor je z eno izjemo (en srez dunavske banovine) odbil vse ostale pritožbe in potrdil mandate iz zetske, dunavske, moravske in drinske banovine, in sicer vseh tistih poslancev, ki so izročili narodni skupščini svoja pooblastila.

Zastopniki protituberkulozne lige v avdienci pri kraljici Mariji

Beograd, 8. junija b. Danes dopoldne ob 11. je sprejela Nj. Vel. kraljica Marija zastopnike antituberkulozne lige in šefa antituberkuloznega odseka v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje g. **dr. Ivana Mačka,** ki so Nj. Vel. kraljici predložili delo proti tuberkulozi v naši državi.

Osiješki proces, zaslišanje generalnega direktorja Sohra

Osijek, 8. junija b. Danes je bil pred tukajšnim kazenskim senatom, ki sodi o veliki korupcijski aferi, zaslišan generalni direktor Našičke d. d. **Aleksander Sohr.** Obtožnica ga med drugim obtožuje, da je podkupil narodnega poslanca **dr. Nikola Nikića** in **dr. Jevremovića,** da bi na ta način prišlo do izglašanja zakonskega načrta o ukinitvi družinskih fideikomisov. Obtoženec pravi, da obtožnico razume, vendar pa da se ne čuti krivega. Zanika, da bi bil dal inkriminiranih 100.000 Din dr. Dragoljubu Jevremoviću za delo, ki ga navaja obtožnica. Dal mu je 100.000 Din samo za njegov list, t. j. za beograjski dnevnik »Štampo« in sicer kot subvencijo. Glede Nikića izjavlja, da se je večkrat ž njim sestajal v prostorih, ki jih ima Našička družba v Beogradu. Nikić ga je napotil, naj govori glede zakonskega načrta z narodnimi poslanci iz večine. Glede tega vprašanja je vprašal za svet tudi dr. Jevremovića. Ta pa je odgovoril, da ne more nič napraviti, ker so se v stvar vtaknile tudi druge osebnosti, ki so delale tudi na to, da ostane zakonski predlog takšen, kakršen je bil. Ker je obtoženi narodni poslanec izjavil, da se glede zakonskega načrta ni nikdar razgovarjal z obtoženim **Sohrom,** je predsednik sodnega dvora odredil, da pride do soočenja med njim in Jevremovićem. Pri soočenju pa sta oba obtoženca ostala vsak pri svoji trditvi. **Sohr,** da se je z njim razgovarjal, **Jevremović** pa, da se ni. Obtoženi Sohr ponovno trdi, da ni imel namena angažiriti v ta posel Javremovića, pač pa, da je hotel angažirati dr. Nikolo Nikića. Na vprašanje predsednika, kako je bilo s tisto intervencijo v ministrstvu zaradi licitacije železnih pragov, pravi obtoženi Sohr, da je za to intervencijo dobil obtoženi Jevremović 200.000 Din. Po daljši razpravi o vprašanju licitacije za železniške pragove so zagovorniki obeh obtožencev stavili nekaj vprašanj in predlogov. **Dr. Lončarević** predlaga, da se prečitajo stenografski zapisniki dela Narodne skupščine glede sprejema zakonskega načrta o ukinitvi družinskih fideikomisov, da bi se videlo, da ni bilo nikakega amandmana od strani narodnega poslanca **Krejčija.** Po kratkem posvetovanju je sodni dvor nekatere predloge zagovornikov sprejel, druge pa odbil. Razprava se nadaljuje v torek dopoldne

Göring je odšel

Göringova izjava ob odhodu iz Beograda

Beograd, 8. junija b. Danes je zapustil Beograd in našo državo pruski ministrski predsednik in predsednik nemškega državnega zbora general **Göring** s svojo soprogo in z vsem spremstvom. Ob pol 10. dopoldne so zdrčali avtomobili, ki so vozili g. Göringa in njegovo spremstvo po gladkem asfaltu izpred poslopja nemškega poslaništva v Krunski ulici, kjer se je zbralo veliko beograjskega občinstva in živahno pozdravljajo nemškega državnika in njegovo soprogo, ki sta si znala pridobiti v kratkem času svojega bivanja na naših tleh toliko simpatij. Na zemunskem aerodromu, kjer so že čakali aeroplani z velikim kljukastim križem, so se zbrali zastopniki Nj. Vel. kralja podpolkovnik **Ivan Božić,** zastopnik predsednika kraljeve vlade in pomočnik zunanjega ministra **dr. Jurišić,** predsednik Jugoslov. nemškega kluba, šef protokola zunanjega ministra, veliko častnikov, nekateri zastopniki nemške kolonije ter številni zastopniki našega in inozemskega tiska. Čim so prispeli na aerodrom avtomobili z generalom Göringom in njegovim spremstvom, so zabrneli propelerji naznanjajoč, da se bliža čas odhoda. Pred odhodom je dal Göring sledečo

izjavo:

Za svojega bivanja v Dubrovniku in na potovanju po dalmatinski oblali in na Cetinju mi je prebivalstvo pri vsaki priliki izkazovalo najiskrenejše simpatije. Ni jih izkazovalo samo meni in mojemu spremstvu, temveč v prvi vrsti Nemčiji in njenemu velikemu voditelju. Zahvalim se pri tej priliki vsemu prebivalstvu Dubrovnika in okolice iskreno za vse dokaze simpatij in za gostoljubnost, ki mi jo je izkazalo. Meni in mojemu spremstvu bodo ti dnevi ostali zmerom v najlepšem spominu. Nabral sem si nepozabne vtise o jugoslovanskem narodu in jugoslovanski državi. Povsod sem lahko ugotovil, da vlada med našima dvema hrabrima in vrlima narodoma prisrčno in prijateljsko razmerje. Za moje nemške rojake bo v bodoče pravo veselje, da bodo mogli potovati v državo, kjer prihajajo do izraza najbolj neprikrite simpatije za novo Nemčijo. Poln hvaležnosti se poslavljam od te velike države in izrekam najlepše želje za bodočnost Jugoslavije.

Preden je vstopil general Göring v aeroplan, se je pozdravil z vsemi predstavniki naših oblasti in osobito od predstavnikov nemškega poslaništva, ki so svojega velikega državnika pozdravljalo na hitlerjevski način. Še par trenutkov in trije zrakoplovi so se dvignili visoko v zrak in kmalu nato izginili s svojim odličnim predstavnikom nemške države.

Ugoden odmev Göringovih obiskov v Beogradu

Berlin, 8. junija. AA. Sprejem predsednika pruske vlade Göringa v Beogradu, je našel ugoden odmev v nemškem časopisju. Prav tako poročajo listi z zadovoljstvom o Göringovi avdienci pri Nj. kr. Vis. knezu-namestniku Pavlu in o obiskih pri ministrskem predsedniku Jevtiću in ministru vojske generalu Petru Živkoviću.

Göring doma

Berlin, 8. junija. DNB poroča iz Monakovega: Danes popoldne je prispel na tukajšnje letališče predsednik pruske vlade general Göring. Velika množica ljudi mu je priredila navdušen sprejem.

30. junija se sestane češkoslovaški parlament

Praga, 8. junija. **ČTK poroča:** »Lydove novini« smatrajo, da se bo parlament po dosedanjih dispozicijah sestal **30. junija.** Na tej seji bodo poslanci in senatorji prisegli pred predsednikom ministrskega sveta. Za predsednika spupščine bo najbrže izvoljen bivši minister narodne obrambe **Bradač,** predsednik senata pa ostane **Soukup.** Po konstituciji novega predsedstva skupščine, bo predsednik vlade predstavil svoj kabinet zbornici z govorom v obliki deklaracije.

Nad 40 hišnih preiskav v Sofiji

Sofija, 8. junija. AA. Tukajšnja policija je zadnje dni izvršila hišne preiskave pri mnogih bolgarskih javnih delavcih in političnih osebah. **Tako so bile hišne preiskave pri ravnatelju lista »Kambana« Lazaru Pojovskem in pri urednikih istega lista Orjazovu in Mitevu.** Podobna hišna preiskava je bila pri industrijcu **Vladi Georgijevu,** ki spada med ožje sorodnike bivšega predsednika vlade Kimona Georgijeva. Policijski organi so pregledali tudi vse pisalne stroje pri dotičnih osebah in vzeli odtise njihovih črk. **Trdi se, da je bilo vsega nad 40 hišnih preiskav.** Javnosti še niso znani pravi razlogi teh preiskav, smatra pa, da so v zvezi z anonimnimi letaki, ki krožijo v zadnjem času po Sofiji proti najvišji ustanovi v državi. Ravnatelj sofijske policije polkovnik **Bakardžijev** je danes obiskal ministrskega predsednika **Andrijuševa** in mu poročal o izidu teh hišnih preiskav. Iz sofijske policije in iz njenega političnega odseka bo odpuščeno večje število uradnikov, v kratkem pa bodo še druge izpremembe.

Volilna borba v Grčiji

Atene, 8. junija. **Atenska agencija poroča:** Atensko prebivalstvo je priredilo predsedniku vlade Tsaldarisu, ki je imel snoči velik volilni govor na trgu pred mestnim gledališčem, ogromne ovacije. Ves trg in vse sosedne ulice so bile prepolne občinstva. Tsaldaris je navajal delo, ki ga je opravila njegova vlada. Omenil je marčno vstajo in njene posledice. **O vprašanju državnega sistema, je predsednik grške vlade izjavil, da ga je treba rešiti s plebiscitom, tako da bo prebivalstvo v popolni svobodi in brez drugih vplivov lahko povedalo svoje popolnoma neodvisno mnenje. Le plebiscit take vrste bi lahko rešil vprašanje državne oblike in ljudstvo bi se moglo potem mirno posvetiti svojim rednim poslom.** Vlada bo tudi v bodoče skrbela za notranji mir in bo odstranila vse ovire normalizacije. Množica je priredila Tsaldarisu in ministrom v njegovem spremstvu veličastne ovacije.

Italija se že umika...

London, 8. junija. AA. **»Morningpost«** poroča, da je bil v petek daljši **razgovor med opravnikom poslov tukajšnjega italijanskega poslaništva Vitelijem in višjim uradnikom angleškega zunanjega ministrstva.** Razgovor je veljal časopisnemu boju med angleškim in italijanskim tiskom zaradi Abesinije. Angleški uradnik je izjavil, da bo angleška vlada skušala urediti ta spor in odstraniti nadaljnjo nesoglasje med listi. **Napadi italijanskega časopisja na Veliko Britanijo pa so bili brez osnove. Italijanski opravnik je obljubil Veliki Britaniji, da bo italijansko časopisje izpremenilo svoje stališče napram Veliki Britaniji.**

Mussolini hoče »urediti račune«

Pariz, 8. junija. **Havas poroča iz Gagliarija:** Semkaj je iznenada prišel predsednik vlade **Mussolini** in obhodil sabaudsko divizijo, pripravljeno, da se vkrca za Vzhodno Afriko. Mussolini je imel govor, v katerem je poudaril: **Urediti imamo stare in nove račune. Uredili jih bomo ne meneč se za to, kaj utegnejo reči onstran mejâ.**

V nekaj vrstah

Angleški poslanik je obvestil ameriško vlado, da njegova vlada 15. t. m., ko dospejo plačila njenih vojnih dolgov, ne bo položila nobenega zneska ne za ostanke iz prejšnjih let, ne za zneske, ki ta dan zapadejo.

Špansko notranje ministrstvo je prepovedalo vse politične shode, ki sta jih sklicali socialistična in monarhistična stranka.

Predsednik Roosevelt je sprejel ostavko šefa NRA Richberga.

Reuter poroča iz Nankinga: Po poročilu iz zanesljivega vira je bil med zastopniki japonskih vojaških oblastev in vrhovnim kitajskim poveljnikom za severno Kitajsko dosežen v Tientsinu sporazum. Zdaj ga mora potrditi samo še japonska vlada.

Angleške vojaške oblasti so preizkusile protiletalski top. O tem topu se je v javnosti že marsikaj poročalo. Strokovni urednik »Daily Telegrapha« piše v današnji številki o tem topu podrobno in pravi, da se je velika večina angleških pomorskih oficirjev izrekla zelo pohvalno o tem »čudovitem topu«. Posebno uspešen bo za pobijanje letalskih napadov z velikim številom letal. Top je neke vrste strojnica velikega kalibra. Njegova municija ima strahovito eksplozivno silo. Ta sila močno prekaša delovanje letalskih torpedov. Nekaj takih topov lahko napravi v zraku ognjeni zid, ki ga ne more predreti niti najmočnejši roj letal.

»Daily Telegraph« poroča, da je angleška letalska industrija že prejela nova naročila na podlagi najnovejših sklepov angleške vlade in da dela z veliko paro. V letošnjem poslovnem letu bo morala vojna industrija zgraditi **1500 vojaških letal vseh vrst.** List pričakuje, da bodo prihodnje leto ta naročila še večja. Zdaj se vrše pogajanja, ki naj povečajo dosedanjo kapaciteto teh tovarn in jih razširijo. Letalske tovarne so dobile obsežna naročila tudi od zasebnih ustanov, društev, vseučilišč itd. Pri teh naročilih gre večinoma za šolska letala, ki naj pripravijo mladino za letalsko službo.

Glavni odbor komunistične stranke je izključil iz stranke bivšega tajnika izvršnega odbora Junikidza. Iz glavnega tajništva so odstranjene še druge neželjene osebnosti.

Nemški poslanik v Ankari, ki je iz zdravstvenih razlogov zapustil diplomatsko službo, je odpotoval iz turške prestolnice.

Socialno delo v ČSR. Organizacija socialnih delavk v ČSR je predložila pristojnim oblastvom predloge za razširjenje socialnega skrbstva. Dosedaj obstoja ena sama socialna šola, in še to mislijo ukiniti. Organizacija pa zahteva vzdrževanje te visoke šole in njeno spopolnitev. Treba bi bilo ustanoviti samostojno socialno šolstvo, ki bi ga bilo uvrstiti v sistem visokih šol. Treba bi bilo paziti na predpisano strokovno izobrazbo in primerno ceniti delo socialnih delavk.

Avstrijska vlada je prepovedala spomine grofice v. Hötzendorf. V teh spominih objavlja vdova znanega avstrijskega generala med drugim pisma svojega pokojnega moža. Po mnenju avstrijskih vojaških krogov gre za intimno življenje pokojnega maršala in so zaradi tega dosegli prepoved te knjige.

Nov ženski letalski rekord. Gdč. Jean Batten je kot prva ženska preletela razdaljo London-Avstralija in nazaj.

Nov šolski predmet v Belgiji. Šolsko ministrstrstvo je v Belgiji uvedlo nov predmet v vse šole: enkrat na teden pojde učitelj z otroci na bližnje vojno pokopališče in jim govori o vojni in njenih posledicah.

Češke volitve. Pri zadnjih čeških volitvah je bilo skupno 8,961.286 volilnih upravičencev. Od teh je bilo 4,205.237 moških in 4,756.052 žen, torej nad pol milijona več žen. Za senat ima volilno pravico 7,876.181 ljudi in sicer 3,705.359 moških in 4, 170.822 žen, torej tudi za 405.463 žen več ko moških.

Pristna naravna čokolada brez primesi se imenuje **Maslita.** Ona sestoji izključno le iz dozorelih in plemenitih kakaovih zrn ter iz kakaovega masla, to je rastlinske krvi in mozga. To je tisto, kar da **Masliti** že v okusu njeno nezgrešljivo posebnost in ji omogoči, da Vaše občutke tako skoncentrira, da se ji ves predaste. Ta naslada se ne da opisati, temveč samo doživeti. Poskusite jo en zavitek!

MÍRÍM
KRALJICA ČOKOLADE

Jugoslovanska mladina je organizirana

Ljubljana, 8. junija.

G. prosvetni minister Čirić je potrdil z malimi spremembami pravila na ljubljanskem mladinskem kongresu ustanovljenega »Saveza jugoslovanskih nacionalnih akademskih organizacij«. Sedež savezne eksekutive se bo letno menjal med Zagrebom, Beogradom in Ljubljano, če rektor univerze, ki prihaja na vrsto spozna prilike za primerne. V ožjem upravnem odboru pa bodo vsi trije glavni univerzitetni centri zastopani s tremi odborniki, Skoplje in Subotica pa z dvema.

Po tako potrjenih pravilih so vstopila v »Savez« skoraj vsa nacionalna akademska društva naše prestolnice.S tem je dosežena popolnost skupne omladinske organizacije in demantirana vsa dokazovanja, da so se na kongresu v Ljubljani pokazala med nacionalno akademsko mladino globoka načelna nasprotstva.

Prepričani smo, da bo prva redna skupščina »Saveza«, ki se bo vršila še letos, dokazala veliko pomembnost ljubljanskega omladinskega kongresa.

Železniške olajšave za udeležence evharističnega kongresa

Udeležencem evharističnega kongresa, ki bo v času od 28. junija do 1. julija, je odobren z rešitvijo MS. pod štev. G. D. 49870/35 popust 50% od normalne vozne cene. Ugodnost velja za domače kakor za inozemske udeležence kongresa. 1. Potniki morajo pri potovanju v Ljubljano kupiti vozno karto do Ljubljane in posebno železniško legitimacijo, ki stane Din 5·—. Kupljena karta velja za brezplačen povratek po isti ali krajši progi, ako imajo železniško legitimacijo potrjeno od kongresnega odbora. Ugodnost velja za odhod na kongres od 25. junija do 1. julija vključno, za povratek s kongresa pa od 28. junija do 15. julija. 2. **Za izlete iz Ljubljane** do postaj območja ljubljanske direkcije uživajo udeleženci po končanem kongresu isto ugodnost 50% od normalne vozne cene. Izletniki bodo kupili do izhodne postaje celo karto, ki jim bo veljala za brezplačen povratek do Ljubljane. Po potrebi bo direkcija uvedla v svojem območju posebne izletniške vlake.. 3. Izletnikom na Jadran bo ljubljanska direkcija izdala na prijave izkaznice za nakup vozne karte po polovični ceni. Nakaznica se bo izdala samo za eno potovanje (za tja in nazaj), udeležencem kongresa, ki se bodo izkazali s celo vozno karto za potovanje na kongres v Ljubljano z železniško legitimacijo, potrjeno od kongresnega odbora. Ako se ti izletniki ne bodo vračali domov ali do mejne postaje preko Ljubljane, nego po drugi poti na osnovi uputnice, izgube pravico do brezplačne vožnje iz Ljubljane na osnovi kupljene karte za potovanje na kongres. Ugodnosti za vse izlete veljajo za odhod na izlete in povratek z izletov od 28. junija do 15. julija t. l. vključno. Da se omogoči nemoten promet na železnici v evharističnih dneh, priporoča direkcija, da si udeleženci na postajah njenega območja kupijo vozne karte in železniško legitimacijo v predprodaji, ki bo dovoljena že od 21. t. m. dalje. V to svrho naj stopijo poverjeniki pripravljalnega odbora za evharistični kongres v stike s šefi postaj, kjer dobe vsa potrebna navodila tako, da se odprava pri vstopu izvrši v redu in se udeleženci pravočasno pripeljejo do Ljubljane.. Dalje priporoča direkcija, da javijo izletniki na Jadran svoj izlet z navedbo namembne postaje in postaje povratka kongresnemu odboru, ki bo zbiral prijave in jih oddajal direkciji, da bi se nakaznice mogle že v naprej pripraviti. Direkcija posebej opozarja, da bodo za prevoz uvedeni izredni vlaki po službeni potrebi in da iz prometnotehničnih ozirov iz svojega področja za prevoz udeležencev na kongres v Ljubljano in iz Ljubljane v domovne postaje ne bodo odobreni nobeni posebni vlaki po naročilu.

Novi ban Drinske banovine je nastopil službo

Beograd, 8. junija b. Danes je odpotoval na svoje novo službeno mesto v Sarajevo novi ban Drinske banovine g. **Predrag Lukić.** Na kolodvor so spremili svojega bivšega šefa vsi uradniki notranjega ministrstva.

Po narodnem prazniku v Gornji Radgoni

Gornja Radgona, 8. junija 1935

Trška občinska uprava Gornja Radgona in pripravljalni odbor za pogrebne svečanosti v Gornji Radgoni sta na skupni seji z dne 5. junija t. l. razpravljala o nepozabnih utisih svečanega pogreba radgonskih žrtev in Maistrovih borcev z dne 30. majnika t. l. Z radostjo se je moglo ugotoviti, da ni bila to samo običajna pogrebna svečanost, temveč ob enem tudi mogočna manifestacija narodne in jugoslovanske zavednosti obmejnega prebivalstva na tej skrajni severni meji naše države. Grob padlih borcev, ki ga je sprejela v svoje varstvo, bo ostal kot trajen spomenik naše narodne hvaležnosti na obrobku naših lepih Slovenskih goric, 30-ti maj 1935 pa kot zgodovinski dan v kroniki obmejnega trga Gornja Radgona.

Pogrebnih svečanosti so se udeležila društva, korporacije in delegacije iz vse Slovenije, Zagreba in drugod ne samo, da s svojo udeležbo dvignejo pomen navedene pogrebne svečanosti, temveč da obenem manifestirajo svojo narodno zavest in zvestobo do naše skupne domovine Jugoslavije. Svečanostim je prisostvovala cela množica odličnih gostov, med drugimi podban Dr. Otmar **Pirkmajer**, minister v pok. **Dr. Vekoslav Kukovec**, narodni poslanec **Lukačič Aumilšek Franc** Sal. iz Sv. Benedikta v Slov. Gogust, dekana **Weixl** Josip iz Križevcev in **Goricah**, Dr. Franjo**Lipold**, župan v Mariboru, zastopnik saveza jugoslov. emigrantskih udruženj **Dr. Čermelj** iz Ljubljane, zastopnik Maistrovih borcev profesor Dr. **Dolar** iz Maribora, Maistrova sinova i. t. d. Nadalje je prisostvovalo svečanostim sokolstvo v krojih 164 članstva in od domačega društva 104 moške in ženske dece v krojih, skupno 264 s 5 prapori, večje število pa v civilu z znaki; zastopana so bila društva Dravskega, Murskega, Prekmurskega in Slovenjegoriškega okrožja in sicer: Sv. Lenart, Sv. Rupert v Slov. gor.; Ljutomer, Veržej, Križovci pri Ljutomeru, Apače, Radenci in Gornja Radgona, nadalje Murska Sobota, Ptuj in Maribor. V izredno lepem številu je bilo zastopano tudi gasilstvo in sicer čete: Gornja Radgona, Orehovci, Sratovci, Stavešinci, Očeslavci, Okoslavci, Iljašovci, Stanetinci, Slatina Radenci, Sv. Jurij ob Ščavnici, Kapela, Staranovavas, Vučjavas, Ptuj, Križovci, Beltinci, Maribor levi breg, skupaj 286 članov, nadalje oddelek vojaštva 45 pešpolka in vojaška godba iz Maribora. Od ostalih društev, korporacij in delegacij so bila zastopana in sicer: iz Maribora Jadran, J. S. odsek železničarjev, Nanos, JČL, Auto klub, Trgovsko udruženje, Združeni borci Jugoslavije »Boj«, Branibor, CMD gl. odbor, Maistrovi borci, Narodna odbrana, Zveza kulturnih društev, Oblastni mestni odbor JS mornarska sekcija, Pevsko društvo Jadran, Narodno železničarsko društvo Drava, Udruženje jugoslovanskih železničarjev in brodarjev, Streljački okrug in Radgonski bojevniki 97. pešpolka; iz Ljubljane: Prekmursko akademsko starešinstvo, Edinstvo, Emigrantsko društvo Tabor, Akademsko društvo Jadran in Klub Primork, Soča-Matica, Savez jugoslovanskih emigrantskih udruženj, Branibor, in Klub Koroških Slovencev; iz Celja Soča; iz Studencev pri Mariboru Narodna odbrana; iz Murske Sobote: Učiteljsko udruženje, Narodna odbrana, Soča, Bojevniki, Nabavljalna in kreditna zadruga, športni klub Panonija in občinska uprava; iz Ptuja: Narodna odbrana, Kolo jugoslovanskih sester, Jadranska straža, Gremij trgovcev, Maistrovi borci, rezervni oficirji in občinska uprava; iz Zagreba Akademfko društvo Istra; iz Ljutomera: Učiteljsko udruženje in občinska uprava; iz Križevcev pri Ljutomeru in Ivanjkovec občinski upravi; iz Dolnje Lendave Učiteljsko udruženje in Soča; iz Gornje Lendave vsa društva; iz Črenšovcev rezervni oficirji; iz Rogaške Slatine Narodna odbrana; iz Ormoža, Središča in Št. Ilja Združenje borcev Jugoslavije »Boj«; Občinski upravi iz Slatine Radenci in Gornje Radgone okolica, od Sv. Antona v Slovenskih goricah in Kapele Društvi starih vojakov s prapori. Število vseh udeležencev je znašalo nad 4500.

Trška občina Gornja Radgona izreka zahvalo vsem navedenim društvom, korporacijam, delegacijam in sploh vsem udeležencem, čč. duhovščini zlasti gg. dekanom Josipu Weixlu in Fr. Sal. Gomilšku za blagohotno sodelovanje, vojaški oblasti, g. polkovniku in komandantu inž. podoficirske šole v Mariboru, vsem govornikom in sicer: domačemu županiku Gaberc Martinu, predsedniku občine dr. Boézio Lenartu, podbanu dr. Pirkmajerju, dr. Čermelju iz Ljubljane, Ane Iveši iz Zagreba, dr. Dolarju iz Maribora, dr. Gorišku od Sv. Lenarta v Slovenskih goricah, dr. Lašiču iz Maribora, Preslu Miru iz Ljutomera, Uršiču Andreju iz Ljubliane, Kutinu Francu iz Ljubljane in Mundi iz Ormoža, nadalje vsem darovalcem cvetja in vencev in sploh vsem, ki so pripomogli, da je ta žalna in narodna manifestacija potekla zares veličastno. Iskrena zahvala gre tudi onim, ki svoje udeležbe pomotoma niso prijavili ter jih imenoma ni mogoče označiti in konečno vsem društvom in korporacijam, zlasti emigrantskim za odposlane številne žalne izjave.

Istočasno se je sklenilo, da se osnuje odbor za zbiranje prispevkov, da se postavi padlim junakom v doglednem času primeren in dostojen spomenik. Radi tega se naproša že sedaj naša narodna javnost, da blagovoli to akcijo, ko se bode započela, vsestransko blagohotno podpirati.

IX. javna produkcija drž. konservatorija 7. 6. 1935.

Orgle in harfa sta najlepša med vsemi instrumenti. Samo precej težko je dobiti mojstre, ki bi ju res obvladovali. Kar se tiče orgel, ne mislim pri tem na spremljevanje pri bogoslužju v cerkvah, ki ga hvalevredno oskrbujejo za svojo naporno službo še danes premalo plačani organisti. Mislim na tiste redke glasbenike, ki so se igri na orglah posvetili tako, da obvladajo ta kraljevski instrument v vseh zahtevah, v manualih, registriranju in pedalih. Ni to majhna umetnosti. — Prvi naš slovenski mojster je bil Gregor **Rihar**, drugi Anton **Foerster**, nič manj ni bil spreten igralec Nace **Hladnik**, pa tudi ne p. Hugolin Sattner. Mojstra na orglah sta pa sedaj zaslužni cerkveni in svetni skladatelj monsignor Stanko **Premrl**, ravnatelj orglarske šole, in skladatelj in prof. g. Matija **Tomc**. Oba sta z orgelskih koncertov itak dovolj znana. Spretno se obrača pri orglah tudi Sattnerjev naslednik na frančiškanskem koru, p. Fr. Ačko, in še jih je več izven Ljubljane, ki se posvečajo orglam. — Orglarski oddelek našega konservatorija vodi g. St. **Premrl**, ki je snoči svojo produkcijo, prvo v tem žanru, priredil v Hubadovi dvorani Glasbene Matice na novih, hvalevrednih zavodovih orglah. Poskušali so nam svojo igro prikazati g. **Majhenič** Salvator (II. let. sr. šole), g. **Bohinc** Stanko (II. let. sr. šole), g. **Mantuani** Marija (III. let. sr. šole), g. **Simoruti** Radko (III. let. sr. šole) in g. **Kalčič** Josip (III. let. sr. šole). Na sporedu so bile skladke naših skladateljev Kreka, Ovirka in Premrla, izmed tujih pa Richovskega, Guilmanta, Krauseja ter velemojstra glasbe Bacha in Händla. Igra vseh naštetih gojencev mi je imponirala po vzorni tehnični pripravi, vestnem in skrbnem naštudiranju in umnem, spretnem registriranju. Poslušalci so izredno pozornost obračali na izurjenost g. **Mantuanijeve**, gg. **Stanka Bohinca** in Josipa **Kalčiča**, ki mu je pedal igrača. — V razmeroma kratkem času je g. Premrl odgojil 5 izvrstnih orgelskih igralcev, ki delajo njemu kot profesorju, pa tudi zavodu le čast. In če bi jih iz nebes poslušali Rihar, Foerster, Kladnik, katerih obrazi krasijo orgle Hubadove dvorane, bi bili gotovo vzradoščeni nad uspehom svojih naslednikov.

Z. P.

Rado Železnik umrl

Ljubljana, 8. junija.

Naše Narodno gledališče je zadela zopet težka izguba. Snoči ob pol 23. je umrl v ljubljanski bolnišnici g. **Rado Železnik**, član Narodnega gledališča, priznani slovenski igralec. Podlegel je v najlepši moški dobi, 42 let star, astmi, ki se ji je pridružila še pljučnica in oslabelost srca.

Pokojni Rado Železnik je začel svojo igralsko kariero leta 1909., ko je absolviral Nučičevo dramatično šolo v Ljubljani. Po končani Nučičevi šoli v Ljubljani je odšel na Dunaj, kjer je vstopil kot gojenec v znano Ottovo dramatično šolo ter po absolviranju igral več časa na raznih nemških odrih. Ob izbruhu svetovne vojne je moral seveda k vojakom in se je boril na poljski fronti. Svetovno vojno je srečno prebil, nakar se je vrnil v Ljubljano, kjer je bil angažiran pri Narodnem gledališču. Iz Ljubljane je odšel nato v Osijek in Maribor, odtam se vrnil zopet v Ljubljano, odkoder ga je Združenje gledaliških igralcev poslalo kot umetniškega vodjo h gledališču v Celje. Iz Celja je odšel ponovno v Maribor, odkoder se je potem za stalno preselil v Ljubljano, ter marljivo igral v dramskem gledališču.

Naše dramsko gledališče je izgubilo s pokojnim Radom Železnikom vzornega, vestnega in nadarjenega umetnika, gledališki igralci pa predobrega tovariša. Kot igralec je bil blagi pokojnik vsestransko uporabljiv, vendar pa so poleg ljubimskih in mladeniških vlog bile zanj najbolj značilne komične vloge, posebno ostro karakterne kreacije. Letos bi moral proslaviti

25letnico svojega umetniškega delovanja, toda zadnja njegova vloga je bila »Puba« v Glembajevih. Kdor ga je videl že samo v tej vlogi, ga ne bo pozabil nikdar.

Pokojnik je bil že dalj časa na bolezenskem dopustu, zadnje dni se je preselil v Radeče, na dom svoje pokojne matere, ki jo je tako otroško vdano ljubil in katera mu je lansko leto umrla. 1. junija je bil še v Dramskem gledališču in se je napram svojim tovarišem izrazil, kako dobro se počuti in kako rad bi začel zopet igrati. Želel si je nazaj v Radeče, kamor ga je na njegovo prošnjo spremila gdč. Silva Danilova, ki mu je tudi ves čas bolezni stregla. Ker pa se je njegovo stanej katastrofalno poslabšalo, ga je po nasvetu zdravnika prepeljala v petek v Ljubljano. Toda že v vlaku tik pred Ljubljano je padel v agonijo. Prepeljali so ga s kolodvora takoj v bolnišnico, kjer pa se ni več zavedel in snoči izdihnil svojo plemenito dušo.

Pogreb pokojnega Rada Železnika bo na binkoštni **ponedeljek ob 16. uri** izpred mrtvašnice deželne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. Pokojnika bomo ohranili vsi, ki smo ga poznali v najlepšem spominu, tako njegovi tovariši, kakor tudi vsi obiskovalci naše drame.

Slava spominu Rada Železnika in pokoj njegovemu pepelu!

Poplača zvestobo!

V hiši se vse blešči od čistote, perilo je snežnobelo. Zares poplača mali trud, ako pri nakupu pazite na dvojno: ime „Schicht" in varnostno znamko „Jelen" na rdečem ovitku!

SCHICHTOVO
Terpentinovo milo
domači izdelek

...ampak izrečno pristno zahtevati!

20 let robije za roparski umor

Razprava pred mariborskim senatom

Maribor, 8. junija.

Visoko na Kobanskem na Kozjem vrhu, je imel na samotnem kraju skromno kočico Franc Tertinek. Bil je podeželski urar, skromen in marljiv ter je živel bolj za se. To in pa njegova skromnost sta dala povod, da so ljudje daleč naokoli govorili, da si je Tertinek tekom časa in s pridnostjo prihranil precej denarja. Take govorice pa so postale zanj usodne.

K Tertineku je večkrat prihajal tudi 25letni delavec Maks Gašper, ki je pri posestniku Pečniku na Radelci služil za hlapca. Urarju njegovi obiski niso bili po volji in je večkrat pravil ljudem, da se boji Gošperja, ker mu je ta že nekoč ukradel listnico s 700 dinarji. Tertinek tatvine iz strahu pred Gašperjevo maščevalnostjo ni prijavil orožnikom. Najbrže je že pri teh obiskih v Gašperjevi glavi zorel strašen načrt, ki ga je pozneje tudi uresničil.

Dne 1. aprila t. l. je obiskal Tertineka delavec Peter Romar, da bi mu izročil v popravilo uro. Ko pa je stopil v njegovo kočo, se ga je polastila groza: *v izbi je ležal na tleh z razbito lobanjo Tertinek mrtev.* Romar je takoj poklical ljudi in orožnike, ki so ugotovili, da je morilec prebrskal v koči vse predale in skrinje in je bilo takoj jasno, da je bil nad Tertinekom izvršen roparski umor.

Lov za morilcem

Po nekaterih okoliščinah sodeč, je bil groznega dejanja takoj osumljen Maks Gašper, ki je prav takrat izginil neznanokam. Orožniki pa so ga že po nekaj dneh izsledili v neki gostilni pri Slovenjgradcu. Gašper je bil oblečen v bratovo obleko, kar je sum še potrdilo. Ko so ga orožniki vprašali, kje ima svojo obleko, Gašper ni odgovoril in je smrtno prebledel. Orožniki so nato izvršili preiskavo pri Gašperjevem bratu in našli popoln dokaz za Gašperjevo krivdo: krvavo suknjo! Ko so Gašperju pokazali okrvavljen suknjič, je pričel jokati, potem pa priznal, da je res on umoril urarja Tertineka, da bi tako prišel do denarja. Bil je precej zadolžen in ni vedel druge poti, da pride do denarja, s katerim bi poplačal dolgove.

Po umoru je prebrskal v kuhinji vse predale, vendar ni našel več kot 10 dinarjev. Zlatih in srebrnih ur pa se ni dotaknil.

Pred sodniki

Danes se je obtoženi morilec zagovarjal pred mariborskim velikim senatom, ki so ga tvorili: predsednik *Lenart* in *dr. Lešnik, dr. Tombak, dr. Kotnik* in *Kolšek*. — Obtožnico je zastopal nam. drž. tožilca *dr. Dev*, zagovornik ex offo pa je bil *dr. Lasič*.

23letni Gašper, svetlolas fant, šibke postave je med jokom odgovarjal na sodnikova vprašanja. Povedal je, da je poznal Tertineka že več let in da sta bila dobra znanca. Prihajal je večkrat k njemu, vendar pa ni res, da bi mu kdajkoli ukradel 700 Din kot je to trdil Tertinek. — Nekega dne pa je Gašperja obšla temna misel: dobiti od Tertineka denar, da bi tako lahko poplačal dolgove. Rojena misel ga je nato preganjala, da ni imel več miru. Usodnega 31. marca t. l. pa naklepu ni več mogel odoleti. Odšel je k Tertineku proti večeru z izgovorom, da je prišel po uro, ki jo je dal pred nekaj dnevi pri njem popraviti.

Nadaljne dogodke opisuje Gašper tako:

»Že pri mostu sem si rekel, da bom Tertineka udaril, pa če bo »hin« ali ne, meni je bilo vseeno. Ko sem bil nato v njegovi izbi, sem na naklep pozabil. Ko pa sem hotel oditi, sem se pri vratih zopet spomnil mojih dolgov in sem zatrdno sklenil, da moram sedaj nekaj storiti. Kaj, nisem vedel takoj... Nato sem pograbil bukovo poleno in z njim z vso silo parkrat udaril Tertineka po glavi. Ko sem ga udaril prvič, je Tertinek zastokal, potem je po tretjem udarcu vstal in se zvrnil po tleh...«

Predsednik je vprašal obtoženca, zakaj je pobral samo 10 dinarjev in ali ni stikal za denarjem tudi v sobi.

Gašper je v krčevitem joku odgovoril: »Nisem več mogel, ker mi je bilo hudo...«

Potem je sledilo čitanje izpovedi nekaterih prič, ki so obtoženca obtožile še zaradi nekaterih drugih prestopkov, predvsem zaradi tatvin in goljufije.

Po govoru namestnika drž. tožilstva doktorja Deva in po zagovoru dr. Lasiča, se je senat umaknil k posvetovanju in nato razglasil naslednjo *obsodbo:*

Maks Gašper se obsoja zaradi umora urarja Tertineka na 20 let robije in trajno izgubo državljanskih pravic. — Obsojenec je razsodbo sprejel hladnokrvno.

Dnevni dogodki

Opozorilo p. n. čitateljem (-icam)!

Odličen dunajski znanstvenik — Slovenec se je udeležil z ruskim planinskim društvom znanstvene ekspedicije na Kavkaz. Posrečilo se nam je za »Glas naroda« dobiti izviren popis bivanja v najvišji planinski koči na svetu. Ponatis po zakonu o avtorskem pravu prepovedan!

× **Nevesta pobegnila ženinu.** Svojevrstno senzacijo je doživelo selo Šonta v okolici Sombora. Bogati družini Reuterjeva in Ackermanova sta pripravili vse potrebno za ženitev svojih otrok. V prvi vrsti veliko pojedino, na katero je bilo povabljenih nad 200 oseb. Ko bi morala biti popoldne poroka in se je zbrala pred Reuterjevo hišo velika množica, ki je hotela videti nevesto in ženina, je nastalo veliko presenečenje, ko se je izvedelo, da je nevesta pobegnila z vlakom proti Bogojevu. Nevesta pa ni bila sama, marveč je bil z njo njen pravi zaročenec, ki je sporazumno z njo in njenim bratom pripravil beg pred poroko. Njen brat je pustil staršem pismo, v katerem navaja, da sestra ne mara poročiti Ackermana in je zato pobegnila. Poroke sicer ni bilo, pač pa je bila »gostija« pozno v noč.

Gradim, štedim kupim . . . . . LUTZ

× **Težka nesreča Slovenca v Šibeniku.** Na malem polotočku Rogač, kjer nalagajo kamenje za novi pomol v šibeniški luki, so našli težko poškodovanega mornariškega narednika Vinka Radboša, rodom Slovenec. Ponesrečenec je padel iz višine 15 m in zadobil težke poškodbe na vratu in bradi, razen tega pa tudi težje notranje poškodbe, tako da je umrl. Ali se je pripetila nesreča, ali samomor ali zločin, bo pokazala preiskava. Truplo Radboša so prepeljali v mrtvašnico in ga včeraj pokopali.

BOTRI IN BOTRICE!
Napravite OTROKOM VESELJE
in ne zamudite jim pokazati
LJUBLJANE S TERASE
Kavarne Nebotičnik
ki Vas bo za Binkošti
najbolje postregla!

× **Po 13. letih odkrit umor.** Okrožno sodišče v Varadžinu je obsodilo te dni na 20 let robije Filipa Gabaja iz Velikega Otoka, ki je pred 13 leti na prigovarjanje Jele Horvat, ubil njenega moža Antona. Zločin je bil izvršen 11. novembra 1922, in je sum takoj padel na Gabaja, kateremu pa se je posrečilo dokazati svoj alibi. Aretiran je bil kot osumljenec Vid Gosarić-Lopotnik, ki pa je bil zaradi pomanjkanja dokazov kmalu izpuščen iz preiskovalnega zapora. Zločin bi ostal gotovo nepojasnjen, da ni orožniški narednik Petrović zvedel, da je v času zločina kupil lovsko puško osumljeni Gabaj. Že pri prvem zaslišanju je pričel Gabaj priznavati zločin, sledila je njegova aretacija, ki se je končala pred sodiščem v Varaždinu. Žena pokojnega Horvata je umrla leta 1925.

Agitacija za zimo . . . . . LUTZ

× **Slana v Primorju napravila 6 milijonov škode.** Pretekli mesec sta napravila slana in mraz tudi v primorskih krajih ogromno škodo. Največ škode so utrpeli vinogradi na otokih Visu in Korčuli ter v Kninu. Škodo na uničenih vinogradih cenijo na 4 in pol milijonov Din, dočim znaša škoda na orehih in sadnem drevju 1,200.000 Din. Prizadeti prosijo pomoč.

× **Izlet SPD v Bolgarijo:** Planinci, ki se zanimajo za izlet Slovenskega planinskega društva v Bolgarijo v dneh med 9. in 24. julijem, naj se nemudoma zglase v društveni pisarni SPD v Ljubljani, Aleksandrova c. 4. zaradi važnih informacij.

Vabimo Vas k nakupu
v najcenejši oblačilnici
A. PRESKER
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 14

× **Bolgarski železničarji pridejo.** V dnevih od 18. do 20. t. m. bo prispela v Ljubljano, na Jesenice in Bled ter v Maribor skupina 70 bolgarskih železničarjev, ki je na turneji po vseh večjih krajih Jugoslavije. Ker so izletniki večinoma uslužbenci tehnične stroke, so jim domači železničarji poskrbeli za ogled najbolj primernih zanimivosti na tem polju, predvsem tovaren KID na Javorniku odn. Jesenicah ter tvornice dušika v Rušah in elektrarne na Fali. Povsod, kjer bodo gostje ostali dalj časa, jim pripravljajo naši železničarji skupno z ostalo javnostjo bratski sprejem.

× **Kopališče »Oblagorica« v Radovljici je od današnjega dne zopet odprto. Solnčne kopeli — tenis, odbojka in druge slične igre kopalcem na razpolago.**

Za mal' d'narja dosť muzke
Plošče — Gramofone
izposojamo, zamenjavamo, prodajamo in kupujemo
ELEKTROTON
dr. z o. z.
PASAŽA NEBOTIČNIKA

× **Rekruti-dijaki,** rekrutovni po točki 1. čl. 49. Zakona o ustrojstvu vojske in mornarice, ki žele vstopiti v stalni kader v jesenskem terminu, naj se javijo najkasneje do 20. junija v komandi Ljubljanskega vojnega okrožja, Maistrova ulica 9, pritličje soba št. 16.

× **Veselje je kratko, kesanje pa dolgo!** O resničnosti tega pregovora se je že marsikatera gospodinja prepričala, ko je pregledovala svoje prezgodaj raztrgano perilo, ki ga je prala s kakim samodelujočim pralnim praškom ali z manj vrednim milom. Zato vsaki gospodinji svetujemo, da pere svoje perilo vedno le s priznano dobrim **milom Zlatorog,** da se na ta način obvaruje pred neprijetnim presenečenjem.

Danes otvoritev vrta
RESTAVRACIJA »ZVEZDA«
Koncert. — Ples.
Izborna vina. — Domača kukinja.

×**T. E. Lawrence** je bil v službi angleškega protivohunskega urada. Tudi danes po njegovi smrti jih je dosti, ki mislijo, da je še vedno živ. O tem skrivnostnem človeku je »Družinski tednik« začel v številki 22. prinašati serijo zelo zanimivih člankov. Zahtevajte zato v trafikah številko 22 »Družinskega tednika« ali ga pa naročite pri upravi Ljubljana, Tyrševa c. 26/I. Ne odlašajte! Zelo zanimivo!

× **III. Mednarodna razstava vseh vrst psov** bo 16. junija v Zagrebu. Odobren je železniški popust na železnicah pri povratku 50 odstokov na podlagi železniške izkaznice za Din 5·—. Programi in prijavnice so na razpolago pri tajništvu JKS, Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36.

× **Lov in izvoz rakov.** Z odlokom kmetijskega ministra je izjemoma dovoljen lov in izvoz rakov s področja kralj. banske uprave Savske banovine pred 15. junijem t. l. Ta odlok je v zvezi z okrožnico kmetijskega ministrstva o ribarstvu v sladkih vodah.

Volitve za jesen . . . . . LUTZ

× **Opozorilo uvoznikom blaga iz Nemčije.** Kakor smo že poročali, bo narodna banka prodajala nemške marke po tečaju, znižanem za 8 odstotkov, samo do vštetega 15. junija t. l. Popust bodo lahko izrabili vsi uvozniki blaga iz Nemčije, ki bodo do tega dne opoldne položili protivrednost preko te ali one pooblaščene banke pri Narodni banki v Beogradu ali njenih podružnicah. Ta ugodnost ne bo podaljšana preko 15. junija t. l.

Servitor-vata
Čisti temeljito in enostavno vse Vaše gospodinjske predmete iz bakra, medenine, alpake, aluminija, pločevine, zlata, srebra itd.
Dobite jo v vsaki železninski in špecerijski trgovini

× **Nacionalna ura ob 19.30. Nedelja:** Živojin Odačič, narodni prosvetitelj in njegovo narodno in prosvetno delo. Predava prof. Mile Pavlovič. Prenos iz Beograda. **Ponedeljek:** Zmaga narodnega jezika v jugoslovanskem pesništvu. Štefan Parmačevič. Prenos iz Zagreba. **Torek:** Pomen naše prevodne literature. Rudolf Kresal. Prenos iz Ljubljane.

Ljubljana

DNEVNA PRATIKA

Danes: Nedleja, 9. junija, kat.: Binkošti (Duhovo), pravosl.: Terapont.

Jutri: Ponedeljek, 10. junija, kat. Binkošlni pon., pravosl.: Nikita Pr.

Pojutrišnjem: Torek, 11. junija, kat.: Barnaba: pravosl.: Teodorsja.

DEŽURNE LEKARNE

Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 2, Komotar, Vič-Glince, Tržaška c. 12.

DEŽURNE LEKARNE

Dr. Piccoli, Tyrševa c. 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste, Zaloška c. 18.

DEŽURNE LEKARNE

Dr. Kmet, Tyrševa c. 41, Trnkoczy, ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova 7.

* **Obisk romunskih novinarjev.** Člani romunske zveze provinčnega tiska so sklenili napraviti po kongresu, ki so ga imeli te dni v Temešvaru, izlet v Beograd, da se tamkaj seznanijo z napredkom jugoslovanske prestolnice in se poklonijo na grobu blagopokojnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Gostje so prispeli v Beograd snoči z ladjo. Na savskem pristanišču so romunske tovariše pozdravili zastopniki prestolniških listov, odborniki jugoslovanskega novinarskega združenja, zastopniki centralnega presbiroja in Agencije Avale. Danes dopoldne so se romunski novinarji odpeljali na Avalo, kjer so položili venec na grob Neznanega junaka. Opoldne so se gostje napotili v Agencijo Avalo. Ravnatelj Agencije Avala dr. Svetoslav Petrović jim je po pozdravu razkazal prostore ter pojasnil notranje ustrojstvo.

* **Sokol I. Ljubljana-Tabor** poziva svoje članstvo, da se udeleži skupnega telovadnega nastopa, slavnostne predaje postojnskega sokolskega prapora in otvoritve letnega telovadišča bratskega Ljubljanskega Sokola, ki se bo vršilo danes, 8. junija ob 20. uri na letnem telovadišču br. Ljubljanskega Sokola v krojih, ostalo članstvo pa v civilu z znakom. Zdravo! Uprava.

* **Pozor, vojaški obvezniki!** Vsi oni obvezniki in rezervni častniki, ki iz kateregakoli razloga še niso prisegli Nj. Vel. kralju Petru II., morajo priti v **nedeljo, dne 16. junija** t. l. ob 8. uri zjutraj v vojašnico vojvode Mišića k naknadni zaprisegi. Vhod v vojašnico je za vse one, ki prebivajo v Ljubljani, iz Maistrove ulice. Pri vhodu mora vsak obveznik oddati priglasnico, ki naj si jo takoj oskrbi v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu 7, če iste še nima. Rez. častniki morajo prinesti s seboj pravilno spisano pismeno prisego ter morajo priti k zaprisegi v uniformi, če jo imajo.

* **S kratke poti — v bolnico.** Zabukovec Ivan, sin delavca iz Sela pri Grosupljem, je bil včeraj na cesti v domači vasi povožen od nekega avtomobila, ki ga je pri tem poškodoval po vsem životu. — Hočevar Jože, 22 let star delavec iz Turjaka, je 7. t. m. peljal kravo napajat. Krava se je splašila pred avtomobilom, ki je pripeljal mimo, in delavcu zbezljala ter ga pri tem pohodila. Dobil je poškodbe, zaradi katerih je moral v bolnico. — Petrič Franc, posestnik in gostilničar v Vižmarjih, je imel včeraj v svoji gostilni čudne goste, ki so se med seboj sprli. Gostilničar jih je miril, pa jih vendar ni mogel pomiriti. Nato je segel po samokresu ter ustrelil v tla. Pri tem je ustrelil samega sebe v levo nogo. Ko jih je podil iz gostilne, so navalili nanj, on je zopet streljal in zadel Bohinca Matijo v trebuh. Bohinc se je z njim ruval in v tistem času se je Petriču ponesreči samokres sprožil. Sedaj sta oba v bolnici.

* **Truplo pok. R. Železnika,** dramskega igralca bo položeno v ponedeljek dopoldne od 10. ure dalje na mrtvaški oder v veži dramskega gledališča.

* **Na I. državni realni gimnaziji v Ljubljani** (Vegova ul.) bodo sprejemni izpiti za I. razred dne 25. in 26. junija. Prijave, kolkovane s 5 Din, se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni od 21. do 24. junija v dopoldanskih urah. Prijavam je treba priložiti rojstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Sprejemali se bodo dečki, ki so bili rojeni v letih 1922, 1923, 1924 in 1925 in ki so z najmanj dobrim uspehom dovršili 4. razred osnovne šole. — Ravnateljstvo.

* **Himen.** Včeraj ob 5. uri popoldne se je poročil v cerkvi sv. Frančiška v Šiški g. Vlado Gregorčič, ing. chem., asistent kemičnega instituta univerze Kralja Aleksandra v Ljubljani, z gdč. Poldi Očko, uradnico direkcije drž. žel. v Ljubljani. Mlademu paru obilo sreče!

* **Kmečki magazin,** Ljubljana, Krekov trg 10 (nasproti Mestnega doma), Vas postreže z najboljšim blagom in najnižjimi cenami. Ako hočete kupiti in prihraniti denar, potem obiščite to trgovino.

* **Češkoslovaški planinci** bodo preživeli binkoštne praznike na Gorenjskem na Bledu, na Golici, v Kranjski gori in ob Bohinjskem jezeru. Skrupno okrog 70 članov češkoslovaškega planinskega društva se pripelje v torek dne 11. t. m. ob 8.50 z Bleda v Ljubljano, kjer si bodo ves dan ogledali mesto. Planinci, pridite na kolodvor, da pozdravite češkoslovaške tovariše.

* **Danes popoldne** bo nepreklicno v Matjanovem gaju v Vižmarjih velika veselica, ki jo prirede naši železničarji ob priliki svoje slave. Sodelovala bo kompletna godba železničarskega glasbenega društva »Sloge«, na sporedu so zabavne točke, med drugim nastop cirkusa s stratosfernim letalcem Piccardom itd. Pripravljeno je idealno plesišče pod milim nebom, da bodo tudi piesa željni prišli na svoj račun. Vse mogoče dobrote bodo na razpolago po skrajno zmernih cenah. Vstopnine ni! Čisti dobiček prireditve je namenjen slabotni železničarski deci, ki jo bo še tekom letošnjih šolskih počitnic poslala na morje železničarska Jadranska Straža. Iz Ljubljane bo vozil poseben vlak v Vižmarje z odhodom z glavnega kolodvora ob 14.20 in povratkom ob 24. uri. Obeta se najlepše vreme in zato ne zamudite priložnosti, da prebijete nekaj uric med našimi železničarji in podprete njihovo lepo stremljenje.

* **Z balkona je padel.** Včeraj po kosilu se je doma na Medvedovi cesti št. 8 igral na balkonu 7letni Kregarjev Janez in tako neprevidno ravnal, da je padel z višine kakih 6 m na trdo dvorišče in obležal v krvi. Kri mu je tekla iz nosa, ušes in ust, zato so pa sosedje takoj telefonično poklicali rešilni avtomobil, ki je fantiča odpeljal v bolnišnico. Tudi starše, ki sta v Toplicah, so brzojavno obvestili o nesreči.

* *Dostava ledu.* Mestna klavnica prične 15. t. m. dostavljati strankam na dom umetni led. Reflektanti se vabijo, da prijavijo spediciji Turk (telefon 21-57) svoja bivališča in količino ledu, ki naj se jim dostavlja.

* *Pred dvajsetimi leti. Povsod se listi dan za dnem spominjajo v posebnih poglavjih strahotnih dogodkov iz velike vojne. Mislimo, da je malokateri narod pretrpel toliko strahot kakor mi tu na jugu. Zdi se nam zato primerno, da obudimo spomine na tiste strašne dni. Naj izve rod, ki prihaja, kaj je moralo prestati pokoljenje, ki se poslavlja. Zato smo z današnjim dnem začeli objavljati te spomine, ki jih bomo odslej priobčevali vsako nedeljo.*

Maribor

△ *Nočna lekarniška služba.* V nedeljo bosta imeli nočno lekarniško službo Sirakova lekarna pri »Angelu varhu« na Aleksandrovi cesti in Vidmarjeva lekarna na Glavnem trgu. — V ponedeljek pa: Maverjeva lekarna v Gosposki ulici in Savostova lekarna na Kralja Petra trgu.

△ *Kino Union.* Danes kolosalna, prvovrstna veseloigra, polna humorja in smeha *»Oče biti je težko«* z nepozabno »Regino« Luiso Ulrichovo in najboljšim komikom Richardom Romanovskym.

Kje
nabavite damske klobuke? Edino pri
Mariji Jahn, Maribor, Stolna ul. 2

△ *»Kronika« slovenskih mest* je najvernejša slika vseh naših prizadevanj in naporov za razvoj in napredek našega gospodarstva in kulture, bodočim rodovom pa bo najdragocenejše zrcalo vsega našega gospodarskega in kulturnega življenja. Za to jo cenijo tudi vsi gospodarski in trgovski krogi nad vse publikacije, dobro se zavedajoč, da imajo inserati v »Kroniki« trajno vrednost. Ker bo prihodnja številka deloma posvečena tudi mariborskemu gospodarskemu in trgovskemu življenju, opozarjamo vse mariborske trgovce, obrtnike in industrijce na izredno priliko, ki se jim nudi, da z inserati v kroniki ovekovečijo sloves svojih obratov. Kdor inserira v »Kroniki« pravilno ceni delo svojih rok in razuma! Poverjeništvo »Kronike« za Maribor.

SENZACIJA VELESEJMA SO IZDELKI
„WEVIMAX“
OGLEJTE SI JIH V REPREZENTANČNEM PAVILJONU „N“

△ *V Rogaški Slatini* bo jutri otvorjena sezonska poslovalnica Tujsko prometne zveze v Mariboru. Vodstvo te za naš tujski promet tako važne poslovalnice je zopet v odličnih rokah podravnatelja Mariborskega Putnika, g. Aleksandra Pfeiferja.

Celje

Cenjenim naročnikom sporočamo, da bomo od nedelje naprej dostavljali v Celju »Glas naroda« na dom. Prosimo, da bi nam tisti, ki so dobivali doslej list z nepopolnim naslovom — na primer, v trgovino, delavnico, pisarno ali podobno — pravočasno sporočili svoje stanovanje, da bodo mogli list dobivati tudi ob nedeljah in praznikih:

■ **Lekarniško nočno službo** ima ta teden lekarna »pri Križu« na Kralja Petra cesti.

■ **Ognjegasno in reševalno službo** bo ta teden opravljal četrti vod pod vodstvom g. Koschierja.

■ **Smrt.** V bolnišnici je umrla v petek 68 let stara zasebnica Barbara Lebič iz Zavodne, v soboto pa 40 let stara kočarica Ema Kunstič od Sv. Eme pri Pristavi.

■ **Vlomilci na delu.** V petek dopoldne je neznanec vlomil v stanovanje delavke Jožefe Guzej na Cesti na Dobravo št. 6 in ji vzel ročno torbico, v kateri je bilo 1250 dinarjev in nekaj fotografij. Delavci, ki regulirajo Sušnico, so šli opoldne z dela domov ter so našli na Glaziji torbico s footgrafijami, ki so jo nesli na policijo. Ko je prišla delavka iz tovarne, je takoj tatvino prijavila in je že našla svojo torbico pri policiji. O denarju in uzmoviču pa ni sledu.

»GLAS NARODA«,
CELJE,
PREŠERNOVA 6/I.

■ **Sprejemni izpiti za gimnazijo** se začno v četrtek 27. junija ob osmih dopoldne. Prošnji, ki mora biti opremljena s kolkom za 5 dinarjev, je treba priložiti zadnje spričevalo in krstni list. Prošnje je predložiti najpozneje do 23. t. m. pri ravnateljstvu zavoda.

■ **Konec pouka** na osnovnih šolah v Dravski banovini bo že 22. t. m. in to zavoljo evharističnega kongresa.

■ **Vabi vas Logarska dolina!** Aleksandrov dom (prej Planinski dom) nudi po nizki ceni izborno oskrbo za daljše bivanje. Pojasnila daje SPD Celje.

■ **Planinske postojanke** v Logarski dolini so oskrbljene. Prav tako Frišaufov dom na Okrešlju in Kocbekov dom na Korošici. Na Korošici je smuka še vedno ugodna.

Medvode

Binkoštna nedelja pomeni letos za nas prav poseben praznik. Naše »Društvo kmetskih fantov in deklet« razvije danes ob 10letnici obstoja svoj prapor. Kumuje mu minister dr. Marušič in bo po vsej priliki osebno prisostvoval slavnosti. Kumica je naša popularna pisateljica in kmetsko-prosvetna delavka Manica Komanova.

Po prihodu popoldanskega vlaka je sprejem gostov, nato povorka z godbo na čelu. Igra društvena godba Preska-Medvode. Po razvitju pripne kum trak na prapor. Nato sledi zabijanje žebljičkov.

Prapor je krasno delo naših vrlih deklet. Načrt je s sodelovanjem učiteljstva napravil rojak Janhar. Na eni strani krasi prapor simbol kmetskega dela: srp s koso, na drugi pa je ime društva in na belem polju znak upanja v lepše dni: zelena štiriperesna deteljica. — Veseli in ponosni smo ob zavesti, da bo našo kmetsko zavest na delo bodrilo delo naših rok!

Po razvitju prapora bo na vrtu Bohinčeve gostilne velika tekma koscev. — Vsi brez razlike prisrčno vabljeni in dobrodošli!

Dravlje pri Ljubljano

Za danes napovedana tekma koscev z vsemi ostalimi za danes nameravanimi prireditvami »Društva kmetskih fantov in deklet« je *preložena* iz nujnih, uvaževanja vrednih, tehničnih razlogov *na poznejši čas.* Kdaj bo tekma, bo pravočasno objavljeno.

Za poletje
1935
PLATNO
PLATNO
PLATNO
PLATNO
PLATNO
PLATNO
V KRASNI IZBERI!
A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

Sokoli iz Siska so prinesli prapor Sokola Postojna v Ljubljano

Ljubljana, 8. junija.

Kakor smo že včeraj poročali, bo danes zvečer pri javni telovadbi ljubljanskih sokolskih društev tudi izredna svečanost, ko bodo Sokoli iz Siska izročili v varstvo Ljubljanskega Sokola, ki hrani tudi vse ostale prapore iz Julijske Krajine, prapor Sokola v Postojni.

Danes ob 13.45 je prispela iz Siska posebna sokolska delegacija, ki so jo na glavnem kolodvoru pričakovali rešitelj prapora br. *Franjo*

Prapor postojnskega sokolskega društva.

Gregorič, inspektor v ministrstvu prometa, ki je davi z brzovlakom prispel v Ljubljano, da prisostvuje tej svečanosti, dalje starosta Ljubljanskega Sokola br. *Bogumil Kajzelj* z več člani društvene uprave. Ko so bratje in sestre (17) Sokola iz Siska izstopili iz vlaka, so odšli do izhoda, kjer so razvili sokolski prapor in se ji najprej slikali. Delegacijo vodi brat *Mijo Lugarić*, član društvene uprave. Na kolodvoru je iskreno pozdravil mile goste starosta br. Kajzelj, jim izrekel dobrodošlico, želel v Ljubljani prijetno bivanje in, da bi odnesli kar najboljše vtise. Krepak »Zdravo« je zaoril v pozdrav, nakar se je zahvalil za pozdrav br. Mijo Lugarić, ki je med drugim dejal, da prinašajo Sokoli iz Siska prapor Sokola v Postojni, ki so ga zvesto čuvali in se pod njim zbirali na zletih, celo v zlati Pragi, kjer so se mnogim, ki so videli svoj prapor, orosile oči. Danes po 12. letih prinašamo postojnski prapor v Ljubljano, da bo v družbi z ostalimi pričakoval vstajenja dan. Govoru br. Lugarića so vsi navzoči zaklicali sokolski »Zdravo«. V imenu emigrantskih društev Istra, Trst, Gorica je pozdravil brate iz Siska br. *Višnjevec Ivan*, in izrazil iskreno željo, da bi postojnski prapor mogli čim preje slavnostno razviti v srcu

Bratje in sestre so nato odšli v areno Narodnega doma, kjer bodo nastanjeni, nato pa so si popoldne ogledali naše mesto. V Ljubljani ostanejo dva dni, nakar se vrnejo domov. Želimo bratom in sestram iz Siska tudi mi kar najbolj prijetno bivanje v naši beli sokolski Ljubljani. Zdravo! —*at.*

Sprejem delegatov sokolskega društva Sisek na ljubljanskem kolodvoru.

Kristina Hočevarjeva 75letnica

Vrhniška gospa Kristina Hočevarjeva, vdova pokojnega lekarnarja in mati sedanjega mr. pharm., župana in narodnega poslanca g. Stanka Hočevarja, je danes pred mesecem (8. maja) praznovala tiho in v najožjem rodbinskem krogu svoj 75. rojstni dan.

Nihče, ki gospo pozna, bi ji ne prisodil tri četrt stoletja življenjske dobe. Njena čvrsta pojava zdravih lic in dobrotno sijočih oči učinkuje povsod mladostno. A svežost njenega duha, ki spremlja z zanimanjem vse dogodke naših dni ter čuva obenem neizčrpen zaklad spominov, jo usposobija kot povsod dobrodošlo družabnico.

Kristina Hočevar roj. Sadnikar je hčerka pasarja in posestnika iz Ljubljane in matere Ivane roj. Wohlgemut iz znane Pemove go-

stilne (stari oče Wohlgemut se je priselil iz Češke, zato so rekli pri Pemu). V to gostilno je redno zahajal tudi pesnik Fr. Prešeren, kjer mu je stregla Kristinina mati. Gospa ve mnogo iz materinega pripovedovanja, kajti pesnikovi poseti so bili vsej hiši pomembni. Prinašal je stalno svoje nove pesmi, jih čital in ostavljal rokopise; žal, so se ti poizgubili in je le še rokopis »Pesem od šmarne gore« v posesti ge. Kristine.

Pri Sadnikarjevih so imeli še štiri sinove. Danes živi le še Josip Niko, veter. inspektor v p., lastnik širom domovine znanega muzeja v Kamniku, ki je največja privatna zbirka starin v naši državi. Brat Henrik, znani pasarski mojster in zlatar v Ljubljani, je umrl lani; France in Ivan sta že tudi pokojna.

Gospa Kristina je posečala ljudsko šolo pri Uršulinkah, preparandijo pa na učiteljišču v Ljubljani, kjer je maturirala leta 1879. Prvo učiteljsko mesto je bilo v Št. Jerneju na Dolenjskem, pozneje v Šiški. Na željo svoje skrbne matere se je mlada učiteljica v prostem času učila gospodinjstva in šivanja doma, a o velikih počitnicah se je vadila kuhanja v škofovi kuhinji v Goričanah. Poleg učiteljske izobrazbe ji je vse to učenje mnogo koristilo v poznejšem udejstvovanju v gospodinjstvu in pri vzgoji otrok.

Leta 1895. se je poročila z znanim narodnjakom lekarnarjem Jakobom Hočevarjem na Zgornji Brnik na Gorenjsko, odkoder se je leta 1900 preselila z možem na Vrhniko, kjer je bil ta ustanovil novo lekarno.

Gospa Kristina je darovala življenje štirim otrokom. Eden je umrl v nežni mladosti, ostali trije, t. j. naš narodni poslanec, župan in lekarnar g. Stanko, ki je prevzel očetovo dediščino in vodi lekarno na Vrhniki, ph. mgr. Slavko je lastnik lekarne v Ljubljani, a hčerka, gospa Marinka, je soproga uglednega ljubljanskega odvetnika dr. Andrejčiča.

Razvidno je, da je usoda naklonila naši jubilantki sončno jesen življenja, katero uživa v krogu svojih otrok in vnukov.

Kadar gledam gospo Kristino ob dnevih spominov in praznikov, obdano in obsuto z dokazi ljubezni od vdane ji dece, se nehote spomnim njenega slavnega vrhniškega rojaka, glasnika kulta matere, in iz Hočevarjevega poslopja pod klancem se zagledam v hišico na Klancu:

Kult matere, ki so ga tam gojili, je prešel sedaj, ko so izginili otroci Cankarjeve matere, v Hočevarjev dom.

Gospe Kristini, srečni materi in babici, še dolgo, dolgo sončno jesen!

† Helena Kolaričeva

V soboto 1. t. m. smo položili ob mnogobrojni udeležbi k večnemu počitku g. Heleno Kolaričevo, rojeno Zadravec, iz Jastrebcev pri Sv. Bolfenku pri Središču. Dočakala je visoko starost 78 let. Položili smo jo v grob njenega pokojnega moža, ki je bil po njegovi smrti njeno pribežališče, kamor seje rada v tihi molitvi zatekala.

Pokojnica je bila rojena in vzgojena v poštenem, skromnem, kmetskem domu v tej fari in taka je ostala do smrti. Delavna, poštena. Tak je bil tudi njen mož Tomaž Kolarič, večletni župan v Jastrebcih. Skrben, delaven in narodno zaveden, kar je bilo velikega pomena za ves razvoj južnoštajerskega slovenstva.

Pri Kolaričevih so se radi gostoljubnosti, ki se je ohranila do današnjih dni pri vsej njegovi deci, zbirali in se zbirajo še danes zavedni ljudje, domačini in znanci iz vseh

Frane Kolarič, ki je padel na solunski fronti

krajev. Poleg težkega dela in krvavih žuljev na preprosti dlani, se je v tej hiši našlo še vedno kaj v nacionalne svrhe in dobrodelne namene.

Iz tega zakona se je rodilo šest otrok, od katerih so vsi ostali zvesti vzgojnim načelom svojih staršev. Ni hiše, ki bi lahko izkazala tako plodonosno narodno delo kot znana hiša Kolaričeva. Pred vsem moramo imenovati na najbolj častnem mestu njenega sina Franca Kolariča. Dovršil je gimnazijo v Mariboru in trgovsko akademijo v Pragi. Po javnem nastopu svojega odkritega delovanja proti staremu, zagrizenemu črno-žoltemu režimu, je šel v Rusijo, kjer je med prvimi vstopil v dobrovoljsko legijo. V vseh borbah se je hrabro boril ter končno padel pri Kokardi na Dobrudži kot dobrovoljec, rezervni podporučnik. Odlikovan je bil z zlato medaljo za hrabrost.

Sin g. Jožef Kolarič, nekdaj posestnik v Jastrebcih, rez. kapetan 1. kl., je obiskoval gimnazijo v Mariboru in dovršil kmetijsko šolo v Grottenhofu pri Gradcu. Tudi njega je pograbila vihra svetovne vojne. Koncem leta 1914. je prebegnil v Rusijo, kjer je vstopil v oficirsko dobrovoljsko korpusno šolo v Odesi. Po končani šoli se je boril kot dobrovoljec pri preboju solunske fronte kot rezervni podporučnik. Bil je ranjen in odlikovan s Karadjordjevo zvezdo z meči in francoskim vojnim križem s palmo.

Sin g. Mirko Kolarič, sedaj posestnik v Jarenini, pa je bil dobrovoljec v armadi generala Majstra na Koroškem.

Tudi vse tri hčere, sedaj posestnice: g. Terezija Ciril Zabavnikova in gdč. Verona Kolaričeva v naši fari so agilne sotrudnice pri vsaki nacionalni prireditvi, a tretja hči Marija Ivan Goršičeva isto tako v Središču.

Gostoljubnost in družinski nacionalizem staršev se je takorekoč prenesel na celi rod. Težav in skrbi tudi ni zmanjkalo, danes živimo vsi kmetje v težkih razmerah in v veliki borbi za obstoj. Kriza tudi nas pri Sv. Belfenku tlači, vendar pokojnica ni nikdar omahovala, s ponižno molitvijo in s herojskim molčanjem je krepo prenašala vse težave v nadi na boljše čase.

V razvedrilo so ji bili številni vnuki. Prijaznega nastopa je bila in dobre besede za vsakogar ji ni nikdar zmanjkalo. Posebej moramo še poudariti njeno globoko vernost prave slovenske kmetske žene in matere. Njen plemeniti značaj ji je prinašal samo solze in bridkosti.

Ta skromna žena zasluži, da ji v narodu postavimo hvaležen in najlepši spomenik, ki naj služi vsem materam za vzor najlepše nesebičnosti in velike materinske duše.

Zalar Marija, učiteljica.

Radio

Nedelja, 9. junija.

7.30 Sodobna živalska prehrana (inž. Koprivšek Franjo) — 8.00 Zori rumena rž... (Poletje v besedi, v pesmi in v glasbi. Pel bo Slovenski vokalni kvintet, igral radijski orkester, kramljal g. Janko Kač, pomagale pa razne plošče) — 8.30 Čas, novice, spored — 9.45 Versko predavanje (p. V. Učak) — 10.00 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11.00 Kongresne skladbe za godbo na pihala, izvaja godba »Sloga«, vmes predavanje o Evharističnem kongresu — 12.00 Čas, obvestila — 121.5 Koncert po željah (plošče) Nekaj veselih klavirskih točk na ploščah — 16.15 Mati poslušaj! O igranju in primernih igračah (Mila Melihar) — 16.30 Danes je naš dan! (Mladina zdaj svira, igra in prepeva, da širna poljana veselo odmeva. Mamica, očka in drugi ljudje, poslušajte deco, kaj vam pove. — Sodelujejo: Mladinski zbor iz Šent Vida pod vodstvom g. učitelja Juvana, mali harmonikar Podberšek Božo, mali igralci in igralke in plošče — seveda). 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Čas, poročil, spored, obvestila — 20.15 Jaka pa jaga, kaj mu pomaga! Jaka Smodlaka še enkrat lovi! Potem pa bo lovsko karijero končal. Lovske je slave le malo užil, še »divji petelin« nepravi je bil. (Da nastopajo poleg Jake Smodlake še neizbežni prijatelji Miha Periha, Peter Kobentar in dr. Sklednik, to že veste. Gilda Smodlaka je pa že taka...! In živali in zveri, oh, to so čudne Vam reči.) Napisal Joža Vombergar. Izvajajo pa člani radijskega dramskega studia pod vodstvom inž. Pengova — 21.30 Čas, poročila, spored — 22.00 Na belem konjičku po deželi smehljaja na ples v Savoju po havajsko rožo! (Operetne melodije od vseh vetrov. Pojo: gdč. Ivica Cankarjeva, gg. Francl in Zupan s spremljevanjem radijskega orkestra).

Nacionalna ura ob 19.30 za vse tri jugoslovanske oddajne postaje: Živojin Odačić, narodni prosvetitelj in njegovo narodno in prosvetno delo. Predava prof. Milo Pavlović. Prenos iz Beograda.

Ponedeljek, 10. junija.

7.30 Pospeševanje kulture oreha (Flego Anton) — 8.00 Enkrat bo narodna, enkrat bo žec, nekaj za res bo in nekaj za hec! (Pri klavirju dr. Švara, znanja svojega ne špara, plošča pa po svoje vsaka drugo poje) — 9.00 Pod žarkim španskim solncem. (Igra mandolinistični sekstet, vmes plošče) — 10.00 Prenos iz stolnice — 11.00 Halo! Ure na izbiro! (Za birmančke in botre. Igra radijski orkester, vmes plošče) — 12.00 Čas, spored, obvestila — 12.15 Koncert po željah (radijski orkester) — 16.00 Koncera po željah (plošče) — 16.15: Ženska ura: Naša kmetska žena, Zajec-Boškovićeva) — 16.30 Prenos z velesejma (restavracija »Volga«), vmes plošče — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Prenos op. iz Zagreba, vmes v I. odmoru: Zbirka slovenskih novel (prof. France Vodnik), v II. odmoru: čas, poročila, spored.

Nacionalna ura: Zmaga narodnega jezika v jugoslovanskem pesništvu. Štefan Parmačević. Prenos iz Zagreba.

Torek, 11. junija.

11.00 Šolska ura: Ob 100letnici smrti Matije Čopa (prof. Rudolf Kolarič) — 12.00 Baletna godba na ploščah — 12.45 Poročila, vreme — 13.00 Čas, obvestila — 13.15 Zapojmo veselo zdravico (plošče) — 14.00 Vreme, spored, borza — 18.00 Otroška ura: Z Micky miško po Ljubljani — 18.40 Čas, poročila, vreme, spored, obvestila 19.00 Zapoj mi pesem o dekle! Slovenske narodne poje gdč. Štefka Korenčanova. — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Odziv na natečaj. Nove razpisane skladbe izvaja radijski orkester — 21.30 Čas, poročila, vreme, spored — 22.00 Ura eksotične glasbe, izvaja radijski orkester — 22.00 Luna sije, kladvo bije (narodne podoknice na ploščah) — 22.30 Angleške plošče.

Nacionalna ura:: Pomen naše prevodne literature. Rudolf Kresal. Prenos iz Ljubljane.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama.

9. junija, nedelja ob 15. uri: **V času obiskanja.** Izven. Znižane cene od 24 Din navzdol.

10. junija, ponedeljek: Zaprto.

11. junija, torek: **Bunbury.** Red B.

Opera.

9. junija, nedelja: **Zdaj vam eno zaigram.** Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

10. junija, ponedeljek: **Zdaj vam eno zaigram.** Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

11. junija, torek **Druga javna produkcija gojencev operne šole drž. konservatorija.**

Drama.

Za botre in birmance je postavila Uprava gledališča na binkoštno nedeljo Gregorinovo pasijonsko dramo »V času obiskanja« na repertoar. Predstava se vrši ob treh popoldne po znižanih cenah. Delo je zanimivo z zgodovinskega in religioznega stališča, ker se je poslužil avtor mnogih najboljših virov, da bi pokazal Jezusovo okolje, dobo in njega samega v čim verjetnejši podobi. Gregorin, ki je delo zrežiral predstavlja v drami Jezusa. **Vsled smrti Rada Železnika, člana drame, odpade za ponedeljek popoldne napovedana predstava »V času obiskanja«.**

Opera.

»Danes bomo tiči« — Kdo se ne spominja Emila Kralja kot hlapca Melhijorja v njegovi sloviti »prima« vlogi? Na binkoštno nedeljo in ponedeljek nastopi v operети »Zdaj vam eno zaigram« v isti vlogi, s kupleti in plesi. Komad je prerežiran in poln novih prizorov, dovtipov in kupletov. Iz drame sodelujejo ga Rakarjeva, Sancin in Potokar. Sijajna stara ljubezniva muzika in odlična zasedba jamčijo za lep večer G. Švigelj., ki je po daljši bolezni okreval, poje zopet partijo grofa Takowa.

Godunov »Favst« je poslednja operna premiera tekoče sezone. Predvidoma bo dne 13. t. m Muzikalno vodstve opere je v rokah dirigenta A. Neffata, režira pa jo g. Primožič. Margareto poje ga Ljubica Karena, Fausta — g. Gostič, Mefista — g. Premožič, Marto — g. Kogejeva, Valentina — g. Janko in Wagnerja — g. Petrovčič. — Delo je v vsakem oziru skrbno pripravljeno in zrežirano in obeta postati jako zanimiva predstava.

Razpis

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje javno ponudbeno licitacijo:

A. Za dobavo litoželeznih izdelkov cestne kanalizacije.
B. Za dobavo raznega lesa za mostove.
C. Za dobavo cementa.
Č. Za dobavo konopnenih cevi za čiščenje kanalov.
D. Za dobavo cementnih cevi.

Licitacija se bo vršila za vsako dobavo posebej v skrajšanem roku in to v

v torek, dne 25. junija 1935 ob 11. uri v mestnem

gradbenem uradu ljubljanskem, kjer se med uradnimi urami dobe razpisni obrazci in pogoji.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani,
dne 8. junija 1935.

Predsednik:
dr. Ravnihar Vladimir l. r.

Sport

Binkoštni sportni program

Nedelja: Lahkoatletski dvoboj Bukarešta : ASK Primorje, predigra turnir juniorskih nogometnih moštev: ob 14. Ilirija : reprez. Ljubljane II. razreda, ob 15. Concordia (Zagreb : Primorje. — Vse na igrišču Primorja. Motociklistične dirke ob 15. na dirkališču ŽSK Hermes.

Ponedeljek: Nadaljevanje lahkoatletskega turnirja; predigra turnir jun. nog. moštev: ob 14. premaganca iz I. kola, ob 15. zmagovalca iz I. kola. — Motociklistične dirke ob 15. na dirkališču ŽSK Hermesa.

K proslavi 15 letnice ASK Primorja

Oficielni del proslave bo v nedeljo od 16. do 16.30. Lahko-atletski program v **nedeljo** bo naslednji: 1. tek 100 m jun. C, nar.; 2. tek 200 m, mednar., 3. met diska, mednar., 4. met diska jun. C, nar.; 5. tek 5000 m, mednar., 6. skok v daljavo, mednar.; 7. tek 800 m, mednar.; 9. tek 400 m, zapreke, mednar.

V ponedeljek pa: 1. tek 100 m nar.; 2. tek 10.000 m, mednar.; 5. skok v vis, jun. C, nar.; 6. met kopja, mednar.; 7. met kladiva, mednar.; 8. balkanska stafeta, mednar.

Motociklistične dirke

V nedeljo in ponedeljek se spoprimejo v medklubski motociklistični borbi najboljši motoristi naše države. Nastopijo: Skopec Viktor, Prešeren Jože, Seunig Stane in Vital, Jelovčan Rajko, Šiška Janko, Vovk Albin, Erjavec Janko, Lapajne Julij, Cerič Hinko in Slavko, ing. Rudolf Lotz, Šela M. Cisar Stjepan, Kopič-Kralj Gabro, Šoštarko Kazimir, Jagušt Stjepan, Babič Jerko in Stepančič Stane.

Motoristi se zberejo za sprevod ob pol 11. uri na dirkališču, odkoder krenejo s svojimi vozili v mesto.

Vsi prijavljeni izvenljubljanski dirkači so že tekom današnjega dne prispeli v Ljubljano in so svoje zmožnosti že poskusili na današnjem generalnem treningu in pokazali prav lepe uspehe, tako da lahko z gotovostjo pričakujemo lepega uspeha.

Sodniki in funkcionarji kakor tudi reditelji se naprošajo, da so ob 14. uri na dirkališču, ker se bodo dirke pričele brez vsakih zamud.

Pričetek dirk je oba dni točno ob 15. uri.

Tovariši planinci!

Poletna planinska sezona se je začela. Naše gore so spet oživele in iz dneva v dan bodo naraščale množice turistov iz naše države in tujine, ki bodo zaželeli prebiti par srečnih dni v mirnem dostojanstvu planin.

Tovariš! Tudi ti boš v prostem času pohitel v gore. Z društvenim znakom boš vidno poudarjal, da pripadaš oni organizaciji, ki ji je vzvišeni smoter gojiti idealno planinstvo. Zavedaj se, da te kot člana tvoje organizacije marsikdo kritično opazuje in posluša. Dokaži s svojim vedenjem in govorjenjem, da ne pripadaš družini planincev samo po izkaznici in znaku, ampak po srcu in planinski izobrazbi. Naj vidi vsakdo v tebi ob vsaki priliki vzor nesebičnega, skromnega planinca. Predoči si izredno težko nalogo oskrbnikov planinskih koč. Naj najdejo v tebi vedno vso pomoč pri izvrševanju svojih, često nelahkih dolžnosti. Z vzgledom, če treba pa tudi s primerno, a vljudno besedo opozori vsakogar, ki se obnaša ali govori nedostojno, da se nahaja v planinah, to je v svetišču, kjer za take ljudi ni mesta.

Pazi tovariš na vse naprave v planinah. Znano ti je, s kakšnimi žrtvami je zvezana graditev koč, potov, orientacijskih naprav in sploh vsega, kar v planinah često tako nujno rabiš. Ne daj se nikdar zapeljati po prešerni veselosti, ki se rada polasti planinca, ko se mu sprosti duh. Nepremišljeno dejanje, ki se priložnostnemu obiskovalcu planin še odpusti, se šteje tebi že v zlo. Pomagaj s svojim vzgledom in vplivom do tega, da zgine nepotrebno vpitje, vriskanje in jodlanje po naših planinah. S tem boš najbolje izpričal svojo planinsko zrelost.

Še nekaj tovariš! Ali si lahko predstavljaš naše gore brez — cvetja? Naše gore brez planik, murk, rododendrona, jegliča itd.? — Naše gore bi postale puste. Pomisli, da se z enim samim utrganim cvetom uniči toliko in toliko semen, katerih vsakdo bi bilo zmožno pognati nov cvet. Tvoja dolžnost je, da preprečiš, koder utegneš, nepremišljeno trganje planinske flore.

Tedaj na kratko, tovariš: pokaži povsod, da si pravi otrok planin!

Turistovski klub Skala.

Drobne sportne vesti

Naša nog. reprezentanca odpotuje 14. t. m. v Sofijo na Balkaniado. Po zadnjih dispozicijah nastopi v prvi tekmi z Romunijo v postavi: Glaser; Zagorac, Matošić; Arsenijević, Gayer, Lechner; Šipoš, Marjanović, Lemešić, Vujadinović, Glišović.

Zagrebška Concordia igra za binkošti v nedeljo, na Reki s FC Fiume, v ponedeljek pa v Gorici s Pro Gorizio.

Peter Fick je zmagal v 100 m prosto s 59.6 sek. Nemški prvak Wille, se je plasiral šele na četrto mesto.

Raymond Braine, o katerem so pisali, da bo zapustil praško Šparto in igral za belgijski klub Beerschoot, ostane v Pragi. Za podpis nove pogodbe je dobil 80.000 Kč, in letno plačo ima tudi v istem iznosu. Po preteku svoje nogometne kariere pa bo še nadalje ostal pri Šparti za trenerja.

V Kielu je skočil v višino Nemec Martens 1'935 m.

Argentinec Orsi, ki je več let igral za turnirski Juventus, odpotuje domov in bo igral za klub Independant v Buenos-Airesu. Tudi on je dobil za ta prestop prav čedno vsoto.

Tilden si je v South Orange pred 5000 gledalci osvojil svetovno teniško mojstrstvo profesionalov.

Giro d'Italia. 15. etapa je vodila od Viareggio—Genove (172 km). Zmagal je Di Paco v času 5:29:25 v spurtu, pred Olmom. Isti čas je bil priznan še 7 dirkačem, ki so zasedli 3. do 10. mesto. V skupni klasifikaciji vodi še vedno Bergamaschi pred Olmom.

Sokolstvo

Srebrni jubilej Sokolske župe Novo mesto

Slovensko Sokolstvo, ki je komaj eno leto po ustanovitvi Praškega Sokola dobilo svojega brata »Južnega Sokola« v Ljubljani leta 1863., je po dobrih 25. letih dobilo svojega drugega brata »Dolenjskega Sokola« v Novem mestu. Kakor je bilo Novo mesto skoro med zadnjimi podeželskimi mesti, ki si je v 80 letih ustanovilo Čitalnico, tako je bilo prvo, ki je sezidalo ponosni Narodni dom, kjer je mlada sokolska četa leta 1887. dobila svoje zavetišče.

Prvi pionirji mlajše sokolske generacije, ki so pričeli v prvih letih dvajsetega stoletja aktivnejše posegati v življenje novomeškega Sokola, so bili bratje *starosta Vladimir Vojska, dr. Schegula, Josip Germ, Edmund Kastelic* in pred vsemi idealna tehnična vodnika brata *Gregorca*. Zasluga teh bratov je bila, da je štel novomeški Sokol leta 1910. do 300 članov. Brez večje ali manjše deputacije iz Novega mesta ni bilo večje sokolske prireditve v Slov. Sokolski Zvezi, pa tudi Zagreb in zlata Praga sta dobro poznali naše tekmovalce, zlasti na mednarodni tekmi v Luksembourgu leta 1909. je pokojni brat Fran Perdan priboril društvu in SSZ častno nagrado.

V tem času pade na pobudo br. *dr. Schegule* tudi ustanovitev Sokolske župe Novo mesto, ki se je spočetka imenovala »Dolenjska sokolska župa«. Prvi starosta župe je bil br. dr. Schegula, ki je ostal v tem svojstvu do leta 1913., ko je Novomeški Sokol praznoval svoj srebrni jubilej. Dne 10. avgusta 1913. je bil v Novem mestu izlet Slovenske Sokolske Zveze ob veliki udeležbi slovenskega, hrvaškega in srbskega Sokolstva. Kljub skrajno neugodnemu vremenu je proslava sijajno uspela.

Sredi najživahnejšega gibanja in velikih priprav za III. Slovenski vsesokolski zlet v Ljubljani in za župni zlet v Metliki leta 1914. je nenadoma izbruhnila svetovna vojna, ki je na mah ustavila vsako sokolsko delovanje. Kako se je godilo takrat slovenskemu Sokolstvu, je pač vsakomur znano. Toda po končani vojni je delo župe nanovo poživelo, seveda še v večji meri, župi sta se pridružili še bratski društvi Karlovac in Duga resa, tako, da je župa združevala i Slovence i Hrvate. Že leta 1913. izvoljeni župni starosta br. *dr. Ivan Vasič* se je z največjim veseljem oprijel sokolskega dela in uspehi niso izostali. Vedno bolj se je dvigalo število članstva, ki je v telovadnicah, za svojima nepozabnima bratoma Gregorcema, dobilo svojega sposobnega in vnetega načelnika br. *Ljudevita Papeža*.

Preveč skromni bi bili, če se ne bi spomnili ob tej svečani priliki tudi tistega našega brata, ki je izšel iz vrst novomeškega Sokola — *brata Leona Štuklja*, ki je v Parizu leta 1924. priboril jugoslovanskemu Sokolstvu in novomeškemu Sokolu čast in spoštovanje, sebi pa ponosni naslov *»olimpijskega prvaka«* v telovadbi, kar je najsijajnejši dokaz in spričevalo za vzorno delovanje novomeškega Sokola in župe.

Deset let po tem sijajnem uspehu leta 1934. je štela Sokolska župa Novo mesto v 15 društvih in 6 četah skoro 1500 telovadečih, njena prosvetna bilanca pa našteva 103 predavanja, 299 nagovorov pred vrstami, 159 društvenih in debatnih večerov, 37 gledaliških predstav, 14 koncertov in dolgo vrsto raznih svečanih proslav, akademij, izletov itd.

Ravno v času, ko je župa stopila v svoje jubilejno leto, je prispela iz Marseillea strašna vest, da je padel kot žrtev podlega zločinca *prvi Sokol, blagopokojni Viteški kralj Aleksander I Zedinitelj*. Vse je v skupni boli klonilo glave pred herojsko žrtvijo prvega Sokola- Viteza in Zedinitelja, potem pa s podvojeno silo in močjo prijelo za delo, ki ga hoče Sokolstvo izvrševati v smislu oporoke blagopokojnega Viteškega kralja.

Na letošnjem občnem zboru je starosta brat *dr. Ivan Vasič* v svojem programatičnem govoru omenil naslednje važne besede: *»Prva in najvažnejša naloga Sokolstva je slej ko prej vsestranska telesna vzgoja. Samo tista telovadba je prava, ki temelji na Tyrševem telovadnem sestavu. Sokolstvo mora biti nosilec in pobornik konstruktivnega jugoslovanstva. V lastni državi mora Sokolstvo posvetiti vse svoje sile konstruktivnemu delu, odločno pa pobijati sebičnost, pokvarjenost in korupcijo. Sokolstvo mora postati vsenarodna organizacija, v kateri mora biti včlanjenega čim več našega kmetskega naroda. Predpogoj za to pa je resnična demokracija in resnično sokolsko bratstvo. V smislu naukov dr. Tyrša mora Sokolstvo stremeti za estetsko vzgojo, v tej zvezi skupno pa tudi za etična prizadevanja svojih pripadnikov. Prosvetna, estetična in etična vzgoja članstva tvori bistven del sokolske vzgoje sploh.«*

Z iskreno željo, da bi te besede našle povsod resničen odmev, novomeški župi k srebrnemu jubileju iskreno čestitamo: Zdravo!

*

Iz Sokolske župe Maribor

Na naraščajskih tekmah 26. maja t. l. v Mariboru, na katerih je tekmovalo 158 naraščajnikov in naraščajnic (2 vrsti višjega in 11 vrst nižjega oddelka moškega naraščaja in 2 vrsti višjega in 8 vrst nižjega oddelka ženskega naraščaja), bodo vkljub odpovedanim saveznim tekmam 20. t. m. *tekme članov in članic*. Tekmovalo se bo po razpisu načelništva Saveza SKJ.

Delni župni zlet Sokolske župe Maribor bo v dneh 29. in 30. junija v Dolnji Lendavi ob priliki proslave 15 letnice in razvitja prapora tamkajšnjega Sokola. Novi prapor je poklonil društvu Nj. Vel. kralj Peter II.

Okrožni zleti. V nedeljo 16. junija priredita koroško sokolsko okrožje zlet v Prevaljah, prekmursko okrožje pa v Murski Soboti, 23. junija bo zlet dravinjskega okrožja v Ločah, mariborskega, levi breg pa 15. septembra v Pesnici.

Župni plavalni tečaj priredi župno načelništvo od 7. do 14. julija, tečaj za proste panoge in igre pa od 14. do 21. julija, oba v Mariboru. Stroški za oba tečaja znašajo 150 Din, prijave pa je treba poslati načelništvu do 23. junija, oziroma do 5. julija t. l. Po končanem plavalnem tečaju bodo *župne plavalne tekme*.

Mladinsko popoldne pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Preteklo nedeljo je imela sokolska deca od Sv. Benedikta in Sv. Trojice v Slovenskih goricah svoj praznik. Kljub skrajno neugodnemu vremenu se je zbrala velika četa sokolske dece, ki je izvedla prav lep in posrečen program. Vseh 5 točk sporeda je opravila deca prav dobro ob velikem odobravanju navzočnih. Po končanem sporedu je bila sokolska deca pogoščena, nakar se je odpeljala na svoje domove. Lepo mladinsko popoldne bo ostalo vsem v neizbrisnem spominu.

Zadeva časti vseh Jugoslovanov so rojaki v sužnosti! Ščitimo svojo nacionalno čast ter pristopajmo k Braniboru!

Emil Vachek: 45

Kri ne kliče po maščevanju...

»Toda jaz vem, da ste se vrnili z našimi vojaki!« je vzkliknil Astenburg. »Sicer pa, vaše ime vendar ni moglo priti v ta dogodek po čudežu.«

Glaser je spet zmignil z rameni. »Ne vem, kako je prišlo v ta dogodek, toda zgodilo se je to brez mojega prizadevanja. Šele zdaj od vas izvem, da je nekdo Lukašika ovadil.« In zlobno je dodal: »Doslej sem verjel, da so ga vojaki pobili iz surovosti.« Bernard se je zdrznil. Rad bi vstal in pretepel tega človeka. Toda še zmerom je nekoliko upal, da izve kaj od njega. »Ne, to ni bilo iz surovosti,« je odgovoril in se premagoval. »To je bilo zato, ker sem verjel v resničnost vaše ovadbe.«

»Ko pa sploh nisem ovajal!« je ugovarjal Glaser.

»Vidim,« je govoril Bernard dalje, »da mi ne zaupate. Saj vendar nisem od policije. Meni je prav tako kakor vam na tem, da nihče ničesar ne izve. Toda veste, kaj je to slaba vest? Jaz jo čutim. Storil sem to takrat, ker sem verjel, da so bili ti ljudje zares zvezani z Rusi. Polagoma pa sem izvedel marsikaj, kar je temu nasprotovalo. Zato sem se pripeljal sem, da se pogovorim z vami. Nočem od vas ničesar, kot to, da mi poveste, da so se ti ljudje res zvezali z Rusi zoper nas.«

Glaser je molčal. Bil je mrzel kakor led. Hitro bi se bil Astenburga iznebil, če se ne bi bil bal, da bi mogel ta človek v jezi kaj storiti, česar bi ne bilo mogoče popraviti. »Smilite se mi,« je rekel potem. Jaz bi na vašem mestu tega ne jemal tako tragično. Bila je vojna... Toda ne morem vam pomagati. Jaz o tem res ničesar ne vem. Prisegam vam, da govorim resnico. Moral sem zbežati in, ko sem se vrnil, ni bilo Lukašikovih več v vasi. Pozneje sem izvedel, da so jih vojaki ustrelili.«

Astenburg je z grozo zrl nanj. Ta človek je rekel z drugimi besedami in zlasti s svojim izrazom, da je bilo to, kar je dejal zoper te ljudi, njegova gnusna izmišljotina. Nenadno ga je pograbila jeza. Vstal je, prijel Glaserja za vrat ter ga začel mikastiti, kakor da hoče iztresti priznanje iz njega. »Pes,« je zarjovel, »doslej sem vas prosil in še celo plačati sem vam hotel za vašo gnusno resnico. Zdaj pa vas ne izpustim, dokler mi ne priznate. Pobiti bi vas moral, toda to vam obljubljam, da pojdem in vas ovadim oblasti, ako mi ne poveste resnice.« Rjovenje je privabilo tisto odcvelo ženo; pojavila se je med vrati, se vrgla brez besede odzadaj na Bernarda ter se mu zagrizla v hrbet. Bernard je v presenečenju izpustil Glaserja, ki je začel takoj bežati. Planil je za njim, a Glaser je bil že v prodajalni ter je pograbil na pultu dvokilsko utež. »Lobanjo vam razbijem, če se ganete!« je pretil. Tedaj je Bernard spoznal, da to ni pot, po kateri bi dospel k rešenju.

Sram ga je bilo ter je brez besede odšel. Vrnil se je v župnišče ter prosil za voz. Na postaji Užoku je sedel na popoldanski vlak in se vrnil v Bratislavo.

DRUGI DEL.

ŠESTO POGLAVJE.

1.

Gospod Antonelli si je ohranil razen svojega italijanskega imena in priimka tudi svojo laško fiziognomijo, toda italijanski ni več znal, če izvzamemo kako Dio mio ali avanti. To je bila že tretja generacija, naseljena v Pragi, in poroke s češkimi ženami so opravile svoje. Antonelli je imel dobro trgovsko navado, da je svoje najuglednejše odjemalce sam obiskoval. Zdaj je sedel v naslanjaču naproti gospdu Časlavskemu, na levi roki je imel sivo svileno rokavico, na telesu lepo ukrojeno obleko in na obrazu sladak smehljaj za najboljše odjemalce.

»Povem vam, da nečesa takega še nisem videl v življenju,« je rekel.

Gospod Časlavský je zibal nogo ter zrl nanj izpod svojih naočnikov z lahkim posmehom. Pravi Poiret, si je mislil o njem. Za tega bi bilo bolje,, da bi oblačil ženske, kot prodajal starine. Glasno pa je rekel: »Eh, pojdite, pojdite.« Antonelli se je vedel do svojih najboljših odjemalcev kakor do njemu enakih: »Če vam rečem,« je pravil ter si brez dovoljenja prižgal parfumirano cigareto. Gospod Časlavský je gledal na njegove hlače. Imele so širok zavih. Časlavský sem je nosil čisto gladke hlače. Ta razlika je govorila po njegovem mnenju célo knjigo. Toda Antonelli — to se ni dalo zatajiti, tudi če je bil glumač in Poiret — je imel v svojem poslu dober nos. Navadno se je pri njem dobro kupovalo. Navzlic temu je rekel načeloma: »Toda jaz sem ravno saturiran. Ne potrebujem ničesar.«

Take izjave so zmerom delale pot k učinkovitemu pogajanju.

Antonelli se je zagledal vanj z žalostjo, ki je bila morda resnična, morda hlinjena; najbrže sam ni vedel, kakšna je prav za prav, kajti pri njem se je igra tako nejasno spajala s prirojeno živostjo in nagnjenostjo k afektom, da se sam ni dobro v tem spoznal.

»To bi bila večna škoda,« je rekel. »Veste, jaz sem kakor gojitelj plemenskih psov, ki daje mlade pse samo v dobre roke. Častna beseda — od nekaterih predmetov bi se sploh najrajši ne ločil, seveda če bi bilo mogoče. Vsaj prizadevam si, da bi prišli na dostojno mesto. Pri tem šahu sem si takoj mislil, da ga morem izročiti samo vam. Brez pretiranja morem reči, da sem ga kupoval izključno za vas.«

Kdaj bo konec denarne stiske?

Pred par tedni smo objavili podatke o denarnih in kreditnih odnosih v naši deželi. Videli smo, da ima naših 550 denarnih zavodov še okrog 2500 milijonov hranilnih vlog, ki so deloma zamrznjene v obliki posojil in investicij. Vlagateljev je v naši banovini par stotisoč, dolžnikov pa tudi ne dosti manj. Če prištejemo še družinske člane, tedaj vidimo, da je komaj kateri, ki se ga to vprašanje ne tiče neposredno. Posredno pa se tiče nas vseh, saj je denarna stiska ne samo znak, temveč danes še tudi eden glavnih vzrokov gospodarske stagnacije. Denar in kredit sta kakor kri v telesu. Dokler ta ne cirkulira normalno, toliko časa telo ne more biti zdravo, pa čeprav ima sicer vse ostale življenjske pogoje. Pomanjkanje krožečega denarja, odnosno nelikvidnost denarnih zavodov torej onemogoča gospodarsko delavnost.

Nekateri vzroki denarne stiske

Sredi leta 1931. so tudi denarni zavodi začeli čutiti gospodarsko stagnacijo. Kriza je nastopala v vsej ostrini in z vsemi posledicami; zlasti z zastojem blagovnega prometa, nazadovanjem cen, redukcijo obratovanja itd. Zaradi tega so začela izostajati plačila pri denarnih zavodih. Krediti so »zamrznili«, tu in tam pa so se pojavile tudi zgube, ker omejena produkcija pri nižjih cenah ni več krila anuitet v obliki visokih obresti in odplačilnih obrokov.

Nič čudnega,, če se je spričo takega razvoja pojavilo med upniki, posebno med vlagatelji vznemirjenje, ki se je stopnjevalo v paniko in v naval na denarne zavode. Blagajne slednjih so bile v par dneh prazne, kar je panično psihozo samo povečalo in deloma spremenilo v »prepričanje«, da bo sledila inflacija ali pa polom denarnih zavodov, zaradi česar je treba čimprej »rešiti« denar iz njih. Ljudje so dvignjeni denar poskrili, nove vloge pa so tudi izostale. Tako je v kratkem času denar prenehal cirkulirati. Nastopila je »denarna« kriza kot pojav zase, kajti denarni zavodi so bili s svojo likvidnostjo že preje tako na koncu, da niso mogli vzdržati niti prvega navala vlagateljev, rezerva, t. j. emisijska banka pa je pri nas tudi prav tedaj popolnoma odrekla.

Praviloma bi morala slediti gospodarski krizi večja likvidnost ne pa nelikvidnost denarnih zavodov, kajti zaradi splošnega zastoja bi moral biti tudi denar »brezposeln«. V resnici tudi je tako, le da ne »počiva« toliko denarja po denarnih zavodih, kolikor po zasebnih blagajnah in v »nogavicah«. Biti morajo torej posebni vzroki, da denarna stiska ne popusti. Tak poseben vzrok je predvsem strah vlagateljev pred inflacijo, odnosno pred polomom denarnih zavodov, ki v toliko bolj narašča, kolikor dalje izostaja »oživljenje« zadolženih podjetij. To nam potrjuje predvsem dejstvo, da naval ni enak na vse zavode, odnosno da pri nekaterih vloge celo zopet naraščajo. Odvisno je to največ od tega, kako ljudje posemezen zavod presojajo, odnosno koliko spretna ali nespretna so vodstva posameznih zavodov.

Vendar je resnici na ljubo treba priznati, da v splošnem niso toliko kriva vodstva denarnih zavodov kolikor pa splošna gospodarska in moralna kriza in pa zastareli ustroj denarnih zavodov. Zastareli ustroj zavodov je dovoljeval, da so ti vodili kreditno politiko, ki se je v krizi izkazala kot precej zgrešena, dočim je preje veljalo kot vrlina, če je zavod znal — s spretno reklamo in visokimi obrestmi — pritegniti veliko vlog, ki jih je moral seveda tudi drago plasirati.

Hranilne vloge so desetletja naraščale, zaradi tega praksa ni nikjer računala s potrebo večje likvidnosti denarnih zavodov. Leta in leta so se posli dobro razvijali, zato je komaj komu prišlo na um, da utegnejo s časom visoke obresti izpodkopati temelje gospodarstva, dolžnike pa celo upropastiti in to tudi v škodo denarnih zavodov in njihovih vlagateljev. Šele dolgotrajna gospodarska kriza, ki je potisnila v kmetijstvu za polovico do dveh tretjin, v industriji pa za tretjino cene navzdol, poleg tega pa »odpravila« rentabiliteto produkcije, je pokazala, da bi kratkoročnih vlog ne smeli posojati na dolg rok; da bi smeli znašati krediti ne do dveh, temveč kvečjemu do ene tretjine vrednosti zastavljenih objektov, in da bi obrestna mera ne smela presegati rentabilitete zadolženih objektov.

Brez krivde pa tudi vlagatelji niso, saj so zahtevali visoke obresti in nosili denar onim zavodom, ki so ga višje obrestovali, dočim se za likvidnost in varnost tudi oni niso dosti brigali. Namesto da bi licitacijo med denarnimi zavodi zavirali, so jo pa še pospeševali. Pri tem pa so vlagatelji močno »obogateli«, saj niso hranilne vloge samo obdržale prvotne nominalne vrednosti, temveč so se v letih krize samo vsled pripisa obresti celo zvišale za 20 do 30 odst. Ako upoštevamo še padec blagovnih cen, vidimo, da se je nominalna vrednost vlog podvojila.

Posledice denarne krize

Denarni zavodi so torej v precepu, ki jim onemogoča gibanje.Na eni strani imajo dolžnike, ki vsled gospodarskega zastoja in silnega padca cen ne zaslužijo za obresti in odplačilo dolga, na drugi strani pa vlagatelje, ki imajo pravico do svojega denarja v polni nominalni, odnosno v dvojni resnični vrednosti. Vrhu tega pa je pri kreditnih zadrugah in podeželskih regulativnih hranilnicah dobri dve tretjini dolžnikov-kmetov zaščitenih, tako da je denarnim zavodom celo zakonito zabranjeno izterjavati posojila. Kmetiška zaščita v dosedanji obliki tudi zelo demoralizujoče vpliva na vlagatelje in dolžnike, češ da ne bodo nikoli dobili svojega denarja, odnosno jim ne bo treba plačati dolgov.

Na kratko bi lahko rekli, da je večina našega denarništva danes močno opustošenega in počasi likvidira. Če bo šlo tako naprej, bomo čez nekaj let lahko rekli, da nimamo več denarne organizacije, tega nepogrešljivega instrumenta modernega gospodarstva, pospeševalca narodne štednje, največjega podpornika kulture in barometra narodnega blagostanja.

Nad polovico večjih in skoraj četrtino manjših denarnih zavodov se je morala že zateči pod zakonito zaščito, mnogi pa bodo še sledili, če kriza ne bo kmalu popustila. Dejansko se pa prav za prav vsi poslužujejo zaščite, saj se mnogih groženj otresajo prav s protigrožnjo, namreč, da bodo sicer morali pod zaščito.

Razume se, da ljudstvo vsled takega stanja ne trpi samo gmotno, ker ne more razpolagati s prihranki, odnosno ker mora pod pritiskom sile za vsako ceno vračati posojila, temveč trpi morda še bolj duševno, ker ne ve, kdaj in kako bo to končalo, torej kdaj in v koliko bo dobilo vloge izplačane, odnosno kje bo vzelo denar za plačilo dolgov.

Kako je možno odpraviti denarno krizo?

Tudi v drugih državah je kriza, čeprav morda nekoliko drugačna. Tudi drugod so vodili denarni zavodi zastarelo kreditno politiko in tudi drugod so navalili vlagatelji na blagajne. Vendar nikjer niso izdali samo negativnih zaščit kot edini lek, temveč so segli tudi po pozitivnih merah in tako že v nekaterih tednih ali mesecih ozdravili denarni trg. Mere niso bile povsod enake, v glavnem pa naslednje:

Emisijske banke so nudile nelikvidnim denarnim zavodom potrebne kredite; države so pomagale ponesrečene zavode sanirati s podporami, jamstvi in adminstrativnimi vposegi; tezavrirani denar so spravil v promet s ponovnimi najetji posojil za javna dela; denarništvo so temljito prečistili in mu dali povsem nove zakonske podlage, prikrojene izkustvom in sodobnim potrebam.

Pri nas imamo tri pojave krize:

Stotine milijonov tezavriranega denarja, nezaupanje v nelikvidne denarne zavode in zastarelo denarno organizacijo. Gre torej za to, kako spraviti denar v promet in sanirati ter modernizirati denarne zavode.

I.

Dasi ni mogoče točno ugotoviti, kje in koliko denarja je tezavriranega, vendar iz raznih poročil in dejanskih razmer lahko posnamemo, da ležita ena do dve milijardi brezplodno. Večji del tega denarja je danes že v denarnih zavodih, ki jim ljudje še zaupajo, zlasti v javnih, ki imajo državno jamstvo in so ohranili likvidnost; nekaj sto milijonov je pa tudi po zasebnih shrambah. Ne zavodi ne zasebniki ne vedo kaj začeti s tem denarjem, ker vsled krize ni kratkoročnega in varnega plasmana.

Drugod so države po enkrat, nekatere celo po večkrat v teku krize spravile tak denar v promet s posojili za javna dela. Tako denar vendarle kroži, služi, daje zaslužiti in koristi posredno tudi denarnim zavodom, saj oživlja gospodarstvo in omogoča dolžnikom plačevati obresti in tudi del dolga. Enako pot moremo in moramo iti tudi pri nas. Ob nastopu Jevtićeve vlade smo videli, da naglo in smotreno delo ustvarja ugodno psihološko razpoloženje med narodom, ki je potrebno za uspeh takih akcij. Celo denarni zavodi so tedaj beležili prijaznejše razpoloženje med vlagatelji. Dajmo narodu vero v obnovo blagostanja, pa jo bo vrnil v obliki — kredita in vlog.

II.

Težje je vprašanje zaupanja v denarne zavode, ker predpostavlja njihovo ozdravitev. Toda ker je prav to vprašanje trenutno najbolj važno, saj je od zaupanja odvisno, če bodo ljudje nehali dvigati, začeli pa zopet vlagati, zato ga ne smemo več odlagati ali prepuščati »naravnemu« razvoju. Sedanje zaščite niso toliko zdravilo kolikor ugotavljanje vrste in obsega bolezni; vsled tega ozdravijo le lažje bolnike. Za hitro in popolno ozdravljenje bi morali seči tudi po pozitivnih sredstvih. Kakor drugod tako bi morali tudi pri nas ustanoviti posebne institucije, ki bi zbirale sanacijske fonde, sanirale zadolžena podjetja, preskrbovale potrebnim kredit in podobno. Sodelovati bi morali predvsem država in Narodna banka. Čim bi narod videl, da bo denarna organizacija ozdravljena, bi začel sodelovati tudi on z vrnitvijo zaupanja — denarja v denarne zavode.

Pri tem moramo vpoštevati tudi, da bo treba sanirati tudi mnoge dolžnike, zlasti kmete in nekatere mlade nacijonalne industrije, da sicer ne pride v last tujega kapitala še več zemlje in industrijskih obratov. Osobito kmetiško zaščito bo treba urediti definitivno in neškodljivo za denarne zavode. Kako, o tem bomo spregovorili o priliki obširneje. V Bolgariji in Romuniji so to izpeljali zelo radikalno, vendar uspešno in socijalno pravično, ko so 30% do 50%, torej sorazmerno s padcem blagovnih cen znižali dolgove in dosledno temu seveda tudi terjatve (vloge) pri denarnih zavodih. Pa tudi Nemci, Čehoslovaki in Avstrijci se niso strašili miljardnih žrtev iz javnih sredstev, da ohranijo zemljo in tovarne, ta nepogrešljiva pogoja nacijonalne svobode, svojim narodom in državam.

III.

Ozdravitev zavodov sama pa bi ne zadostovala in bi tudi ne imela pravega smisla, če bi istočasno ne izvršili temeljite reorganizacije vsega denarništva in ga tako vsaj za bodoče obvarovali zablod, ki se mu v tej krizi tako bridko maščujejo.

Troje vprašanj reorganizacije

Pri reorganizaciji prihajajo v poštev triglavna vprašanja: kdo in pod kakimi pogoji sme sprejemati hranilne vloge, kako je treba plasirati vloge in kakšna naj bo odgovornost uprav denarnih zavodov.

Hranilne vloge so praviloma denar drobnih varčevalcev, ki ga ne morejo drugače plodonosno plasirati. Zato mora biti ta denar likviden in dobro zavarovan. Visoke vloge pa ne spadajo v denarne zavode, temveč direktno v vrednostne papirje in druge objekte. Naj bogataši ne nalagajo skrbi za njihov denar denarnim zavodom, ki so dostikrat v zadregi glede plasmana, temveč naj ga vlagajo direktno v bančne, industrijske in državne vrednostne papirje in tako nosijo sami riziko dobička in izgube, vrhu tega pa tako tudi pomagajo fundirati gospodarska podjetja, da ne bodo odvisna samo od nestalnega kredita, katerega visoke obresti jih dostikrat uničijo ali vsaj delajo nekonkurenčne. Saj vidimo, da večina nacionalne industrije prav zato ne more uspevati ali ima predrage produkte, ker jo preveč obremenjuje drag kredit.

Denarni zavod, ki hoče ustrezati tem pogojem, sme sprejemati na dnevno odpoved samo nizke vloge (do 20.000 Din), večje, ki pa tudi ne smejo biti zelo visoke, pa le na daljši odpovedni rok (3 mesece do enega leta), da ga v primeru večjih dvigov vlagatelji ne spravijo prehitro v zadrego.

Denarni zavod ne sme sprejemati neomejenega zneska vlog, temveč kvečjemu petkratni iznos delniške glavnice in rezerv, ali deležev in jamstva pri zadrugah z omejeno zavezo, ali pri zadrugah z neomejeno zavezo desetkratni iznos deležev in rezerv, da je tako že v lastnem premoženju zavoda primerno jamstvo za vloge.

eš bolj važno je, da smejo plasirati zavodi vloge samo popolnoma varno in na krajši rok. Vsaj 10% do 15% jih morajo držati popolnoma likvidno (v blagajni, poštni hranilnici, Narodni banki in podobnih vedno likvidnih blagajnah), najmanj 20% do 30% v efektih, ki se stalno obrestujejo in jamčijo za nje javno pravne ustanove in v kratkoročnih (meničnih in lombardnih) kreditih; vsaj 30 odstotkov v srednjeročnih poslovnih kreditih; šele ostanek v hipotekah in investicijah, ki se redno amortizirajo. Razume se, da morajo biti ti krediti dobro zavarovani. Na efekte, premičnine, nepremičnine smejo — po skušnjah sedanje krize — kreditirati ne več do dveh tretjin- temveč kvečjemu do ene tretjine, izjemoma do polovice njihove vrednosti.

Obrestna politika

Obrestna politika mora biti absolutno konservativna; zato morajo določati obrestno mero za vloge strokovne organizacije denarnih zavodov in to pod kontrolo banske uprave. Obrestna mera mora biti nizka in pri vseh zavodih enaka. Samo tako bo mogoče preprečiti škodljivo licitacijo za vloge med zavodi in samo s cenenim denarjem bo omogočeno zavodom, da bodo lahko skrbeli za potrebno likvidnost in varen plasman.

Kdor hoče visoke obresti, naj sam investira svoj denar in nosi tako tudi riziko. Ne samo višina kredita, temveč še bolj vpliva na varnost kredita obrestna mera. Prav v sedanji krizi vidimo, da niso »požrli« toliko zadolženih podjetij visoki krediti kolikor pa visoke obresti. Nazadovanje cen bi še ne ogrožalo kreditov, če bi se isti v teku krize skoraj ne podvojili vsled pripisa obresti in pristojbin. Zelo mnogo je slučajev, ko je ob izplačilu znašal kredit samo polovico vrednosti zastavljenega objekta. Med tem pa je vrednost (pravilnejše cena) objekta nazadovala za 30 do 50%, kredit pa vsled kapitalizacije obresti za toliko narastel. Taki prvotno pupilarno varni krediti so zdaj kriti le še do dveh tretjin, zadolženo podjetje pa mora v prisilno poravnavo ali celo v konkurz, ki dostikrat požre še ostanek premoženja.

Bilance nam kažejo, da prenesejo kmetijski obrati le par odstotno obrestno mero, obrtniška in industrijska podjetja pa ne dosti višje. Še bolj pa nas uči inozemstvo, kakšno obrestno politiko bi morali voditi. V vseh naprednih državah so potisnili obrestno mero za vloge na ½% do 2%, izjemoma na 3%, in sicer predvsem zato, da so lahko pocenili tudi kredite na ono obrestno mero, ki jo gospodarstvo še prenese.

Kontrolna odgovornost

Dalje je treba poostriti kontrolo in odgovornost; predvsem pa določiti stroge kazenske sankcije za uprave denarnih zavodov, ki bi po malomarnosti ali celo vedé ali hoté slabo ali napačno gospodarile. To bi bilo zlasti velikega psihološkega pomena, saj bi ljudje vse drugače zaupali zavodom, če bi vedeli, da bo vsaka uprava strogo kaznovana, če bo s tujim denarjem slabo gospodarila.

Stroge kazenske sankcije so veliko uspešnejše kakor še tako natančna kontrola, ker kontrola prvič navadno nima eksekutivne moči, drugič pa je dejanje že storjeno (kredit že podeljen in s tem dostikrat že tudi izgubljen) predno ga ona more opaziti.

Končno bo treba ustanoviti sanacijski fond ali vpeljati zavarovanje hranilnih vlog. V Češkoslovaški, kjer so že pred leti temeljito reorganizirali denarništvo, se tvorijo sanacijski fondi pri kreditnih zadrugah iz 10% vsakoletnih bilančnih dobičkov, pri bankah pa poleg tega tudi še iz odstotka lastnega kapitala. V Ameriki pa so vpeljali zavarovanje hranilnih vlog; zavarovalnino pa plačujejo od primernega ulomka obresti hranilnih vlog. Zavarovalnica bi bila lahko združena z revizijsko organizacijo, ker bi vzajemni interesi pospeševali intenzivnost dela.

*

To bi bili tako dalekosežni ukrepi, da bi brez dvoma zadostovali. Tako saniranim denarnim zavodom bi emisijska banka po potrebi lahko nudila potrebne kredite brez nevarnosti, da bi ljudje denar dvignili in poskrili, kakor se je to dogajalo ob nastopu sedanje krize. Zato je očitek na račune Narodne banke, da ni dala denarja, danes le deloma upravičen.

Te reforme so tudi lahko izvedljive, saj bi od države ne zahtevale posebnih gmotnih žrtev; hitrejše izdajanje dobrih zakonov pa je itak njena dolžnost.

— *k* —

Elektromotorji novi in rabljeni za vse napetosti vedno v veliki izbiri na prodaj. Lastna delavnica za previjanje in popravljanje dinamov, avtodinam, elektromotorjev ter vseh elektroaparatov. Izvršujem vse električne instalacije za razsvetljavo in pogon * ELEKTROPODJETJE

FRANJO PERČINLIĆ - Ljubljana

TELEFON 2371 GOSPOSVETSKA CESTA 16

Borzna poročila

Jugoslovanske borze danes niso poslovale.

Curih, 8. junija. Beograd 7'—, Pariz 20'235, London 15'035, Newyork 305'625, Bruselj 51'90, Milan 25'375, Madrid 41'95, Amsterdam 207'30, Berlin 124'—, Dunaj 58'—, Stockholm 77'50, Oslo 75'50, Kopenhagen 67'16, Praga 12'80, Varšava 57'90, Atene 2'90, Carigrad 2'48, Bukarešta 3'05, Helsingfors 6'40, Buenos-Aires 0'8025.

Lesno tržišče

Tendenca še vedno neizpremenjeno mlačna.

Kakor vsako leto, tako je tudi koncem letošnje pomladi opažati pojemanje konjunkture v lesni izvozni trgovini. Kakor izgleda, se bodo tekom poletja prodajali le trami, ki so pač v tem času sezonski predmet, dočim se bo v drugih vrstah kupovalo in krilo le za najnujnejše potrebe.

Zaradi nabavljanja uvoznih dovoljenj je sklepanje kupčij v sedanjih časih zelo otežkočeno. Italijanski kupci nujno potrebujejo blago in zahtevajo takojšnjo dobavo. Blago se sicer takoj odpošlje, ne more se pa vkrcati, ker vprav omenjeno dovolilo zbog raznih formalitet še ni dospelo. Tako se čestokrat zgodi, da blago čaka na Sušaku italijanskega uvoznega dovoljenja. Zbog tega trpi veliko škodo tako kupec, ki nujno potrebuje blago, kakor tudi prodajalec, ki bi poslano blago že rad vnovčil. A tudi s pravnega stališča je sklepanje takih kupčij sila otežkočeno, ker se v mnogih primerih zamude le težko določi krivda zamudnika. Vse te nevšečnosti pa bi se dale odstraniti z jasnimi dolgoročnimi trgovinskimi pogodbami. Le na ta način bi se mogel spraviti naš izvoz zopet v normalni tir.

Narod, ki pozablja brate v sužnosti, tepta svojo čast! — *Branibor* se briga zanje. — Pristopajte!

Velesejem v sliki in besedi

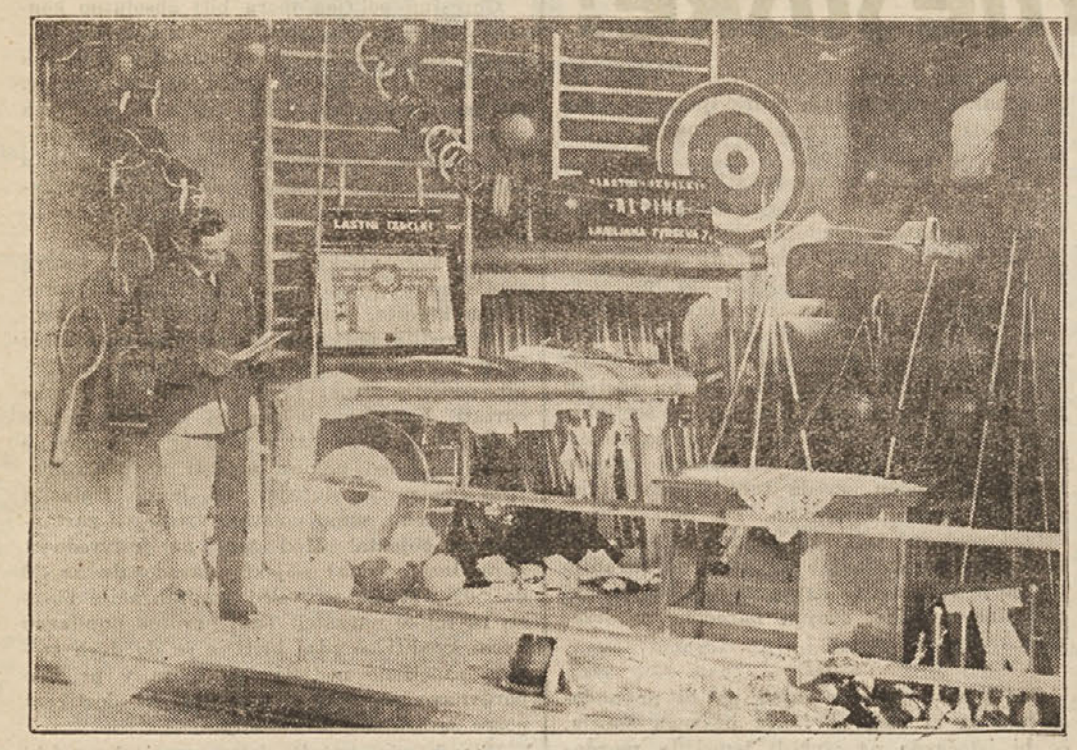

Uspeh domačega dela

Izdelki tvrdke »Alpina«,

Ljubljana, Tyrševa cesta 7, so razstavljeni v paviljonu E in pričajo, da nas tudi na tem polju naša domača podjetnost vodi k osamosvojitvi.

»Alpina« izdeluje vse telovadno orodje, sportne potrebščine in sploh vse, kar spada v alpinistično-sportno in telovadno stroko. Posebej je treba naglasiti, da je podjetje res domače, zaposluje domače moči in nabavlja tudi sirovine doma.

Razstavljeni predmeti so podjetju vsekakor v čast. Ko jih človek ogleduje, se prav nič ne čudi, da je »Alpina« na mednarodni razstavi v Londonu prejela za svoje izdelke Grand prix 1934! Njeno delo to popolnoma zasluži!

Sportne kroge posebej opozarjamo, da tvrdka sprejema tudi vse izdelke v popravilo. Hkratu je krogu svojih odjemalcev vedno na razpolago z nasveti, pojasnili in z vremenskimi poročili.

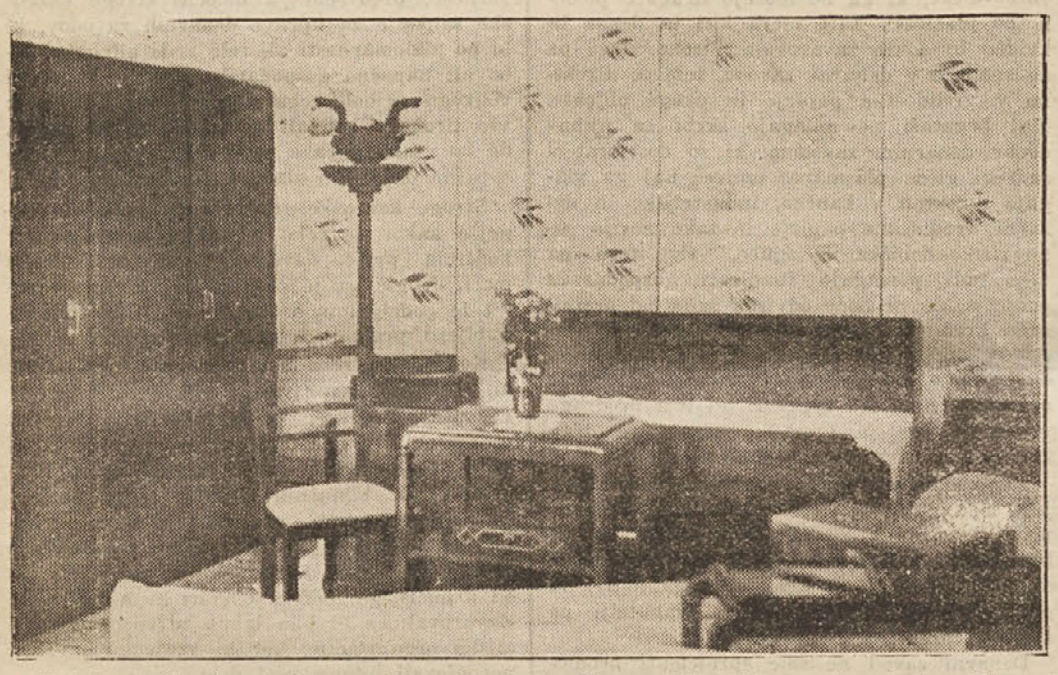

Nehote se človek ustavi v paviljonu F ob koji, kjer razstavlja mizarska tvrdka *Ivan Petrič iz Dol. Logatca* lepo moderno spalnico.

Pohištvena obrt je v logaškem srezu sploh dokaj razvita. Po obsegu se sicer ne more kosati z ono v Št. Vidu in okolici, po kakovosti pa za njo menda nič ne zaostaja. Kakor pri šentviških, tako je tudi pri teh obrtnikih vodilno geslo: *Solidno blago za čim zmogljivejšo ceno!* Izdelki so prilagodeni sodobnemu okusu, izdelava pa je res prvovrstna.

Posebnost zase so v tej koji trije leseni lestenci, dva viseča in en stoječ. Izvirni v zasnovi in izvedbi, dajejo svojemu »očetu«, mizarskemu mojstru Petriču, kar najboljše priporočilo. Tudi cena je taka, da res ustreza današnji plačilni zmožnosti kupcev.

Vidmar Miro:

Vtisi iz turneje Učiteljskega pevskega zbora po rožni in bratovski Bolgariji

Petnajst dni pota po sončni Bolgariji, petnajst dni cvetja in pelja in rož! Kaj vse nam je naklonilo bratsko, slovansko srce! Dosegli smo zavidljive lavorike, odsev bratskih src, zavojevanih z našo pesmijo. Brzeli smo, da je naš spomin v zadregi, če bi hoteli nenadoma obuditi predstave in doživljaje prejšnjega dne. Saj se je naša pot stopnjevala iz dneva v dan in dosegla svoj višek na naši zadnji postaji — Jambolu, kjer so nam postavili ogromen slavolok ter nas pod njim pričakali kot zmagovalce. Vse pohod je silna pesem, katere moč samo narašča...

Gostoljubnost Bolgarov nas je spravljala v zadrego, dasi nam je znano, da so oni v najvišji meri podedovali to krepost po naših pradedih. Zdi se mi pa, da jih prav gotovo celo prekašajo. Drugi vzrok, da smo si tako blizu, je ista temna preteklost, saj smo skoro isto dobo kakor oni bili sužnji okrutnih Turkov.

Morje lučic ustvarja veličasten svetlobni steber — svetilnik nad srcem Bolgarije, Sofijo.

Niz predstav: Prvi postanek mesta izginja tja v temo pred Kristusovo rojstvo, naselbina Trakijcev, Večni bojni pohodi Hunov, Bizantincev itd., Podvig za kralja Asena I. Prihod Turkov, robstvo 430 let. Sonce svobode zasije leta 1877., ko ruski general Rauch osvobodi mesto. Mesto je moderno, njeno ozadje je Vitoša, krasijo ga krasne stavbe in spomeniki herojem, borcem svobode. Odpeli smo koncert in matinejo, še izlet v bližnjo okolico in že smo na poti v drugo prestolico

Plovdiv.

Val navdušenja se stopnjuje. Simbol mesta tvori pet scienitnih gričev, imenovanih Tepe. Vsled važne prometne lege so obiskali Philippopolis ljubi in neljubi gostje: Goti, Huni, Avari, Slovani in Bolgari, pa tudi križarji na poti v sveto deželo. Koncert v Vojenem klubu. Ogromna dvorana, pohvale vreden obisk. Banket, izmenjava bratskih misli in že pot v

Staro Zagoro.

In spet:

Kazanlik, dolina rož!

Sprejemi vedno veličastnejši!

Nepozaben ostane izlet na 1600 m visoko ležeči prelaz Šipko. Ob rožnih poljih, po zemlji, ki je prepojena z bolgarsko, rusko in turško krvjo, po zemlji, kjer se je odločila bolgarska svoboda, po zemlji, kjer je morilno orožje pretrgalo niti življenja desettisočim, smo se peljali ob vzorno urejeni cesti po pobočju Balkana.

Vas Šipko!

Tu so Rusi postavili padlim rojakom krasno cerkev (3 milijone rubljev) s katere je nepopisen razgled po obširnem polju. Pod cerkvijo pa je okrevališče za ruske invalide in tuberkulozne.

Šipka. Ogromen in diven »pametnik«, spomin in počast padlim in svarilo bodočim pokolenjem! Vsak kamen diha zgodovino, vsaka ped zemlje je svetinja. Vsako leto 9. avgusta so tu slavnosti, katerim prisostvuje tudi car, ki ima v ta namen zgrajeno tu majhno zatočišče.

Ob povratku so nas zaustavili v vasi Šipka in morali smo zbranemu narodu zapeti nekaj pesmi v nabito polni, prostorni čitalnici. V dežju cvetja smo zapustili ta, za bolgarski narod najsvetejši kraj.

Sliven.

Zopet godbe, špalir, kar dva slavoloka in navdušeni vzkliki! Ob vznožju »Sinitje kameni« leži zibel bolgarske tekstilne industrije: **Sliven.** Koncert — in že potujemo v tako težko pričakovani in zaželjeni

Burgas.

Vse strmi v daljo, da čim prej zazre morsko gladino. Iznenadenje! Najprej ogromno jezero, s postaje pa se nam je odprl pogled na morje. Krasno urejen park, precej nad morsko gladino. Prava »učna paša« za one, ki še niso imeli prilike občudovati morja.

Dirigent Milan Pertot

Izlet po morju, časa je malo. Hitro v

Jambol.

Viharnosti in ljubeznivosti sprejema ni mogoče popisati. Kaj sličnega še nismo doživeli. Rože, godbe, vzklikanje, ogromen slavolok.

Iskrena vam hvala, vi blagi Jamončani!

Jambol odlikuje pestrost življa. Poleg Bolgarov srečujem Turke, Armence, Žide, vse v najlepši slogi.

In zdaj — pot v domovino:

Vračali smo se polni navdušenja, da smo na utrujenost kar pozabili. Še en dan v Sofiji, še nekaj bratskih objemov in stiskov rok, že brzimo proti Mladenovcu.

Oplenac.

Zadnje počivališče našega mučeniškega beroja, kralja Aleksandra Zedinitelja! Izročili smo mu pozdrave: venec. Tako malo more človek dati na grob!

V Beogradu nam je centrala JUU priredila skupno večerjo, pri kateri nas je prav iskreno pozdravil in nam čestital predsednik g. Dimnik. Naš potni maršal se je zahvalil vsem, ki so pripomogli do naše turneje. Sporočil je tudi pozdrave bolg. prosvetnega ministra gen. Radeva našemu prosvetnemu ministru Čiriću, ki je obljubil zboru vsestransko pomoč.

Končana je turneja, končan je ta lepi pohod po bratski zemlji, zadovoljstvo nas obdaja, pa ne samo nas, tudi nam zaupani malčki so veselijo našega pripovedovanja o dobrih in gostoljubnih bratih Bolgarih. V tej sreči smo skoraj pozabili na zahvalo onim, ki so nam to pot utrli in brez katerih bi prav gotovo ne videli te lepe bratske zemlje. Oprosti torej ti, naš dobri in skromni dirigent Milan, da smo v tej sreči in vzhičenosti malo pozabili nate. Dragi Milan!

Z nami si korakal in vse lavorike, dež cvetja te ni premamil, ostal si skromen z eno samo željo v srcu, da nas vodiš dalje, do še večjega, še veličastnejšega uspeha. Bodi uverjen ti naš mili pevovodja, da smo te vzljubili na tej poti tvoje in po tvoji zaslugi tudi naše slave tako, da želimo samo to, da nas vodiš še naprej in da v nas, v našem zboru najdeš torišče svojega umetniškega izživljanja. Hvala ti za trud, želimo s teboj naprej!

Vsi pa vemo tudi, da brez našega tehničnega vodje tov. Drago Supančiča ne moremo nikamor. Ti naš potni maršal, rojen si za to in kakor ne gremo nikamor brez Milana, tako ne moremo nikamor brez tebe, Drago, prav iskrena hvala za ves tvoj trud, ki si ga imel z nami!

Velike zasluge za tako uspelo turnejo pa ima tudi od nas izvoljeni zborovodja komp. prof. g. Emil Adamič, katerega smo vzljubili že na učiteljišču. Vsepovsod ga poznajo kot našega glasbenega velikana, moža dela in pravo slovansko grčo. Vsepovsod je znal s svojim umetniškim zanosom in besedo odpreti vsa srca na stežaj.

G. profesor! Hvaležni smo vam, da ste nas spremljali. Občudovali smo vašo moč, vašo utrjenost, saj ste laže prenašali napore potovanja od nas. Divimo se vam in želimo samo, da nas spremljate vedno in povsod!

Pa tudi tebi »krotilec levov«, dragi Vinko, se zahvaljujemo za tvoj trud, saj si vzorno opravljal svojo blagajniško službo.

Zahvaljeni vi, ki ste nas nadomestovali, in skratka vsi, ki ste na katerikoli način pomagali, da se je ta naš polet po bratski Bolgariji tako vzorno izvršil.

Od Balkana do Triglava naša pesem naj doni;
v srcih bratskih mir in sprava, naj Slovan na vek živi!

Nakupi v Jakopičevem paviljonu

Ljubljana, 8. junija.

Ban g. **dr. Dinko Puc** je pokrovitelj umetnostne razstave, ki jo je priredilo Društvo lekovnih umetnikov Dravske banovine v Jakopičevem paviljonu. O tej res zanimivi razstavi, ki nam kaže pravi prerez sedanjega stanja naše likovne umetnosti, smo že poročali in objavili tudi še nekaj slik, vendar pa še nismo mogli poročati o nakupih, ki naši umetniki tako težko čakajo nanje. G. ban si je že pred dnevi ogledal razstavo, ko sta visokega pokrovitelja razstave v imenu prirediteljev pozdravila odbornika Društva likovnih umetnikov akad. slikar prof. Saša Šantel in akad. kipar Fran Gorše. Že tedaj se je g. ban mudil prav dolgo na razstavi in z vso pozornostjo ogledal razstavljene umetnine, a davi je g. ban spet obiskal razstavo in si zabeležil nekaj najboljših del za nakup iz sredstev ban. proračuna.

Z veseljem torej poročamo, da je g. ban kupil naslednje umetnine: **France Pavlovec:** Krompir (olje), **Zdenko Kalin:** Mlada mati (mramor), **Maksim Sedej:** Dvojica (olje), **Božidar Jakac:** Grad Otočec (pastel, katalog št. 20) in **Albert Sirk:** Soparno (olje).

Ban je z nakupom dal najlepšo vzpodbudo, naj tudi drugi prijatelji umetnosti, zlasti pa premožnejši sloji in razni zavodi ter organizacije sežejo po umetninah in s tem na najplemenitejši način podpro našo likovno umetnost.

Nikakor ni resnica, da bi si manj premožni sloji ne mogli privoščiti dobrih slik, in kipov, saj na razstavi dobite že umetnino prav znatne vrednosti za tako majhen denar, da vas več stane reprodukcija kake povprečne tuje slike.

Tone Kralj: Slepec

Glas naših izza meje

Položaj na Koroškem

Objektivnemu opazovalcu prilik, ki jih je ustvaril v Avstriji sedanji avtoritarni režim, je očito, da ne pomenijo novo nastale razmere nikakega zboljšanja niti v političnem niti v gospodarskem pogledu. Na zunaj izgleda sicer, ko da bi se vršil v Avstriji preporod, ki bi dajal upanje v boljšo bodočnost. Toda parade, nastopi, politični zbori in vse mogoče organizacije so le varanje tistega, ki bi hotel verjeti, da je za tem gibanjem maloštevilnih višjih krogov še kdo drugi, ki bi tudi lahko potrkal na svoja prsa in rekel, da je Avstrijec. Avstrijski delavec in kmet sta daleč od te videzne igre in sta zdaj še bolj obupana in otopela kakor prej.

Nas zanima, kaj je prinesel novi čas koroškim Slovencem, ki so se prav v burni dobi dogodkov izkazali s svojim lojalnim ponašanjem.

Pričakovali smo, da bo slovenska manjšina za svojo zvestobo nasproti svoji državi nagrajena od nje vsaj z odpravo krivic v okviru ureditve manjšinskega vprašanja. *Če pa pogledamo prosvetno delovanje med koroškimi Slovenci, lahko takoj opazimo, da je to v zadnjem času silno nazadovalo.* Mi upamo, da si kulturni narod Avstrijcev tega ne bo štel v zaslugo. Mi vemo, da je bila ljudska prosveta na Koroškem na dostojni višini, ko jo je neovirano gojil slovenski kmet in delavec v svojih prosvetnih društvih. Toda varali smo se in razočaran je zdaj slovenski kmet, ki sicer ni pričakoval nagrad, a je vendar mislil na poravnanje krivic in pravično ureditev manjšinskega vprašanja v smislu krščanskih načel.

Danes pa je slovenska manjšina v pogledu narodne prosvete na slabšem ko kedaj poprej. Slovenska prosvetna društva, ki so izpopolnjevala veliko pomanjkljivost v koroškem osnovnem šolstvu med Slovenci, ne samo v pogledu pouka slovenskega jezika, marveč tudi v pogledu splošne naobrazbe, so danes pri tem delu bolj ovirana kakor nekdaj. *Njih delovanje je danes omejeno povečini le še na izposojevanje knjig in prirejanje iger.* Svojčas so bila prosvetna društva tisti činitelj, ki je dajal šoli odraščajoči mladini potrebno izobrazbo in zavest pripadnosti k slovenski kulturni skupnosti. Danes pa tega smotra več ne dosezajo. Dokler je bila možna javna borba, so se Slovenci dokaj dobro držali, sedaj pa jih deloma materialno in deloma moralno primorane vabijo v svoje državne organizacije. Tako izenačeni morajo Slovenci pozabljati tudi krivice, ki so jim bile prizadejane in se jim še venomer delajo. *Z uvedbo državnih organizacij pa trpi enotnost slovenske manjšine in nje kulturno in prosvetno delovanje.* Iz navedenih dejstev sklepamo brez dvoma, da se je stanje slovenske manjšine na Koroškem v vseh ozirih hudo poslabšalo. Ljudje so obupali in duševno otopeli.

V nemškem časopisu smo te dni čitali, da je bil neki slovenski mladenič iz beljaške okolice obsojen zaradi veleizdaje na zaporno kazen. »*Interesantno je,*« piše časopis, »*da je bilo sporazumevanje s tem možem v nemškem jeziku zelo težavno, ker ni znal nemški in je bil tudi popoln analfabet.*« Res interesantno izpričevalo za koroške šolske razmere, ki jih tudi ta režim, kakor izgleda, ne misli izboljšati. Da ni bilo slovenskih prosvetnih društev, bi bil analfabetizem med Slovenci na Koroškem nič kaj nenavaden pojav. Mlad župnik mi je pripovedoval, da je v zanemarjenem društvu na vasi, kjer je bil poprej za župnika nezaveden mož, *pričel s poučevanjem abecede! Opazil je namreč, da mladina zato ne čita, ker čitati ne zna.* Šola na Koroškem, taka kot je danes, veselja za knjigo gotove ne more vliti...

Pismo z Bovškega

Ne morejo nas zavidati naši bratje v drugih krajih naše Julijske Krajine. Pri nas ni nič manj hudo kot pri njih.

Naša največja bol je naša deca. Dokler smo imeli naše učiteljice, je bilo vse v redu. Sedaj pa je pouk popolnoma drugačen. Novi pedagogi si prizadevajo edinole to, da naši deci vcepijo nekaj pesmic, da se bodo sami lahko izkazali pred fašističnim tajnikom, ko pride na obisk. Otroci morajo kot papige ponavljati kratke stavke o »večni« Italiji, o duceju itd. Nekateri vzgojitelji so šli še dalje: v šoli so uvedli poljubljanje ducejeve slike!

Naš učitelj *Sebastiano Pellegrini* (Kalabrez) in učiteljica *Francesca Morisco* (Sicilijanka) sta se še posebno izkazala kot pedagoga. Da bi otroci ne sedeli v »zaduhli« šoli, jih vedno vodita na dolge sprehode, po poti pa morajo na vse grlo prepevati »Giovinezzo« in »Noi siamo piccoli Italiani«. Med petjem morajo otroci vzklikati Italiji, duceju, a noi, cia in slično. Če je kateri otrok prehlajen ali premalo navdušen, mu prijazna vzgojitelja vlivata navdušenje z debelo palico.

Duhovniki ne smejo več poučevati verouka v slovenščini niti v — cerkvi! Pozna se, da smo dobili novega nadpastirja v osebi Margottija. Njegovo geslo »Justitia et pax« je samo na papirju.

Slovensko petje se že davno več ne oglaša v naših krajih, a naša srca pojejo še vedno ono večno lepo pesem: »Bratje mi stojimo trdno...« in s to pesmijo vas pozdravljamo!

Mislite na nas kot mi mislimo na vas!

*

Drobne vesti iz Primorja

Postojnska jama o Binkoštih. Tudi letošnje leto bo postojnska jama o binkoštnih praznikih na posebno svečan način razsvetljena in bodo v njej ob tej priliki razne zabave. Ker obišče jamo o binkoštih na tisoče in tisoče ljudi iz Julijske Krajine, iz notranjosti Italije in iz inozemstva, je italijanska železniška uprava organizirala na vseh progah, ki vodijo v Postojno, iz Vidma, Gorice, Trsta, Pulja in Reke, posebne vlake z znižano voznino. Vstopnina v jamo se plača posebej in znaša 5 lir.

Podzemske jame v Julijski Krajini. V zadnjem času je bilo v pazinskem okolišu odkritih več podzemskih jam, ki imajo ponajveč značaj navpičnih brezden in so globoke blizu 100 m. S tem je narastlo število znanih jam v Julijski Krajini na 3200.

Gibanje prebivalstva v Gorici. V letošnjem maju je bilo v Gorici 39 porok (v aprilu 21), rojstev 96 (59), smrti 63 (75), doselitev 236 (245), izselitev 195 (282), kar pomeni, da je goriško prebivalstvo narastlo za 74 oseb, dočim se je v prejšnjem mesecu njegovo število skrčilo za 53 oseb.

Razpis notarskih mest. Službeni list pravosodnega ministrstva v Rimu razpisuje v vsej državi 151 mest, med temi so tudi Trbiž, Komen in Lastovo. Kakor znano, se v Italiji podeljujejo notarska mesta potom natečaja pred posebno izpitno komisijo v Rimu.

Prihod italijanskega kralja v Koper. Dne 9. t. m. bodo v Kopru odkrili spomenik koprskemu rojaku Nazariju Sauru, ki se je kot prostovoljec udeležil svetovne vojne na italijanski strani, služil pri italijanski mornarici, bil pri nekem drznem vojnem podjetju zajet od Avstrijcev, spoznan, sojen in justificiran v Pulju. Italija slavi v njem svojega narodnega junaka. K odkritju spomnika pride v Koper tudi italijanski kralj.

»Poglavje brez konca« so bile nesreče, ki so se dogajale v povojni dobi radi nenadnih eksplozij granat. Pa si jo je izmislil neki 26letni pogumen in podjeten fant iz Kala nad Kanalom, da je začel sam čistiti ne samo polje od granat, ampak tudi granate same in prodajati prekupčevalcem dragoceno granatsko kovino. Nekaj časa je imel srečo, potem pa smolo, da so ga zalotili in ovadili radi tatvine na škodo države, ter prestopka neoddaje vojnega materiala. Trd življenjski boj! Ne samo iz kamna, tudi iz granat si hočejo ljudje dobiti svoj kruh...

Kmečki delavci na goriškem. Kmečki delavci tvorijo v Italiji poseben sindikat, imeti morajo posebne izkaznice svoje sindikalne organizacije, ki posreduje kmečko delo. Tako je postala zaposlitev delavca in sprejem na kmečko delo javna zadeva. Kmečko delo je po svoji naravi sezonsko; zato razvidimo iz poročila goriške sindikalne organizacije, da so bili njeni delavci v aprilu le prav malo zaposleni, in sicer v gorški okolici le pri pogozdovanju kraških tal v Mirnu, Opatjem selu in v Grgarju. Sicer pa je bilo delo organizacije posvečeno le organizatoričnim zadevam, to je vpisovanju delavcev v sindikat ter popisovanju kmetij in del, ki bodo kmetske delavce rabile. To delo pa ne gre zlahka od rok in je pridobivanje za vpis v sindikat obrodilo le malo sadov. Vrhutega nastajajo težkoče pri klasifikaciji delavcev. Na Tolminskem n. pr., kjer je kmetijstva le malo in je bolj razvita živinoreja, se v sindikat vpisujejo — pastirji in planšarji, od Ajdovščine proti Idriji — oglarji, okoli Idrije pa celo navadni delavci. Oblasti pripisujejo seveda tudi tej organizaciji in njenemu delovanju med našimi ljudmi veliko važnost. Pomembna je okrožnica korporacijskega ministrstva, ki se tiče malih kmetov, ki sicer sami obdelujejo svoja zemljišča, ki pa vendar od časa do čas, po potrebi, hodijo tudi kot dninarji na kmetsko delo. Tudi ti kmetje spadajo po novem v organizacijo kmetskih delavcev, dočim so bilo dozdaj v splošnem delavskem sindikatu.

Sodelovanje sindikalnih organizacij z davčnimi upravami. Glavni tajnik goriškega pokrajinskega udruženja kmetskih delavcev je razposlal podeželskim tajnikom kmetsko-delavskih sindikatov natančna navodila, ki naj zagotovijo **sodelovanje med sindikalnimi in davčnimi oblastmi pri odmerjanju direktnih davkov.** Okrožnica pravi, da imajo davčne uprave od finančnega ministrstva potrebne direktive, da bodo delale v sporazumu s kmetsko-delavskimi sindikati, ki bolje poznajo gospodarske razmere v deželi in gospodarski položaj kmetijstva ter bodo znale pravičnejše razdeliti davčno breme med davkoplačevalci.

Tudi šah se pofašisti. Goriški pokrajinski fašistični tajnik je s posebno okrožnico uvrstil **tudi šah med dopolavoristične igre.** Za razvoj te igre in uspešno tekmovanje na tem polju je potrebna primerna organizacija, ki pa ne sme izpasti iz fasističnega okvira. Zato se morajo v vseh »dopolavorih«, kjer je kaj šahistov, otvoriti **šahovski odseki.**

Sic transit gloria mundi...

Neki Srebrnič Ciril (p.d. Biščev), ki je bil znan kot vnet fašist in priganjač v vrste črnih srajc na Goriškem, bi bil moral te dni odpotovati v Abesinijo. Ker se je pa za svojo kožo le preveč tresel, je rajši sklenil zbežati v Francijo. Sreča pa mu ni bila mila in na postaji v Milanu so ga oblasti aretirale, nakar je bil takoj degradiran (bil je do sedaj caporale maggiore) in ga takoj poslali v Asmaro v Eritreji.

Nič se ne ve, kje se nahajata bivši poslanec Srebrnič in neki Drašček, ki sta bila že pred časom aretirana po povratku iz konfinacije. Njunim svojcem noče nobena oblast dati nikakega pojasnila o tem.

Prihod čeških turistov v Slovenijo

V letošnjem poletju se kaže med brati Čehi zopet večje zanimanje za obisk Slovenije zlasti Ljubljane, Bleda in planin. Pred vojno so češki turisti obiskovali naše planine v velikem številu in nam pomagali ohraniti pred nemško invazijo planine v naših rokah. Kakor znano, je obstojala tedaj posebna češka podružnica Slovenskega planinskega društva, ki je vzdrževala Češko kočo pod Grintavcem in Koritnikovo kočo, ki je sedaj ostala pod Italijo.

Odkar so Čehi po ustanovitvi Češkoslovaške republike našli v Visokih Tatrah nadomestilo za naše planine, se je zanimanje čeških turistov osredotočilo predvsem na te planine, ki so bile turistično zelo zaostale. Tembolj nas mora veseliti, da se je letos zlasti po uspeli turneji predavanj dr. E. Stareta po Češkoslovaški zanimanje čeških turistov za naše planine zopet dvignilo.

O binkoštih bosta obiskali Slovenijo dve ekspediciji čeških turistov. V nedeljo ob 17.03 prispe v Ljubljano 37 uradnikov železniške direkcije v Brnu pod vodstvom svojega ravnatelja in predsednika tamošnje Č. J. Lige vlad. svetnika Wagnerja. Po ogledu ljubljanskega velesejma in mesta Ljubljane se bodo podali v ponedeljek, na Bled. Istotako v nedeljo popoldne prispe na Bled 67 članov kluba češkoslovaških turistov iz Prage, ki bodo v ponedeljek priredili izlete na Golico in Bohinjsko jezero, v Kranjsko goro in Vintgar, nakar se bodo v ponedeljek ob 8.50 pripeljali v Ljubljano, kjer si bodo tudi ogledali velesejem in mesto.

Bratom Čehom želimo prav prijetno bivanje v naši lepi Sloveniji in Jugoslaviji.

SKRBI

Dobroznan raziskovalec na polju astroloških ved Vam poda napoved

VAŠE BODOČNOSTI

On Vam razen važnih dogodkov iz Vaše preteklosti ugane tudi Vaše odnošaje do ljubezni, zakona, poklica, lotrije itd. Njegov svet Vam prinese zaželjeni uspeh v življenju.

Zahvalna pisma, ki jih prejema vsak dan od vsepovsod, dokazujejo izredno zanesljivost njegovih napovedi. Navajamo nekatere izmed neštetih zahvalnic: Gospa Irma Schwarz iz Ljubljane se najsrčnejše zahvaljuje, ker je v največjih denarnih stiskah poslušala njegov svet, igrala v razredni lotriji in zadela 150.000 Din. — Gospod P. N. Beneš iz Prage piše: „Dovolite, da se Vam s temi besedami zahvalim za veliko uslugo, katero ste mi storili z Vašo napovedjo. Vse je resnica, samo škoda, da nisem takoj zvedel za Vas, tako bi se bil lahko obvaroval vseh življenj. razočaranj in neprilik.“

Pošljite tudi Vi še danes svoj rokopis in rojstni datum ter Din 30·— kot honorar za Vašo psihoanalizo in horoskop na točni in stalni naslov:

GRAFOLOŠKI BUREAU — CELJE
POŠTNI PREDAL 106

V najvišji planinski koči na svetu

(Ponatis prepovedan.)

(Pod Elbrusom v višini 5300 m.)

Preteklo leto meseca avgusta je rusko planinsko društvo otvorilo najvišjo planinsko kočo na svetu. Visoko gori pod Elbrusom, najvišjim vrhom Kavkaza, 5629 m, je na skalnatem otoku sredi snežne poljane vzniklo človeško bivališče, ki se ponaša kot najvišje nad morjem postavljena zgradba. K skromni otvoritvi je rusko planinsko društvo povabilo vsa pomembnejša planinska društva v Evropi. Najštevilneje se je odzval »Deutsch-Österreichisches Alpenverein«, ki je odposlal na proslavo desetčlansko ekspedicijo. Prisostvovali pa so tudi drugi narodi, med katerimi seveda niso manjkali Čehi. Avstrijci, po večini Dunajčani in nekaj Tirolcev iz Innsbrucka, so krenili z Dunaja po začrtani smeri (glej karto) preko Češkoslovaške in Poljske ter prekoračili rusko-poljsko mejo pri Šepetovki. Odtod so se vozili dalje preko neizmernih step Južne Rusije do Kijeva, glavnega mesta Ukrajine, in dalje preko Harkova in Rostova do severnega vznožja Kavkaza. Nato v notranjost Kavkaza in na njegov najvišji vrh Elbrus. Iz njihovih avtentičnih poročil posnemamo naslednji zanimiv popis, tako formalne otvoritve koče kakor tudi same gore Elbrus.

Točno na dan usmrtitve avstrijskega kancelerja Dollfussa se nas je zbrala pri ruskem tujskoprometnem zastopništvu na Dunaju, pri ljubeznivem »Inturistu«, skromna družbica, kateri sta prisostvovali tudi dve dami. Tujskoprometni zastopnik nam je dajal zadnja pojasnila za našo predvideno dolgo vožnjo. Rusi so v zadnjem času razvili zelo intenzivno propagando za posečanje njihovih letovišč, tako obmorskih kopališč kakor tudi gorskih zavetišč. Lepaki in prospekti v najvažnejših evropskih jezikih vabijo predvsem v Moskvo in Leningrad, kjer lahko vidi tujec vse zgodovinske zanimivosti, predrevolucionarne in porevolucionarne, zlasti pa novo sovjetsko kulturo na vseh poljih znanstva in umetnosti. Nadaljnja privlačna točka je polotok Krim z vsemi svojimi morskimi kopališči in končno Kavkaz, ki nudi tujcu mineralna zdravilišča (Kislovodsk), turistične izlete in sploh vse take prijetnosti, ki jih nudijo Evropejcem Alpe. Mnogo se potuje na južno stran Kavkaza v Georgijo in v njeno glavno mesto Tiflis. Znana je že iz predvojne dobe »gruzinska carska cesta«, ki vodi s severne strani Kavkaza preko njegovega glavnega grebena pod Kazbekom na južno stran.

V vseh glavnih evropskih centrih so sovjeti postavili svoja specialna tujskoprometna zastopstva »Inturiste«, ki se jih pa ne sme zamenjati s konzulati. Inturist pomeni »inostrani turist« in se bavi samo s potovanji. V inturistu si izbereš potovanje po mili volji in plačaš tudi tu že vozno karto. Zanimivo je, da plačaš v inturistu tudi že prenočnine in prehrano za ves čas, ki ga misliš prebiti v Rusiji. Tako smo mi v dunajskem inturistu že plačali vse: prevoznino, prenočnino in prehrano v šilingih, in nam je v Rusiji bilo potrebno samo nekaj drobiža za malenkosti.

Na eni strani je uredba zelo ugodna za potovalca, ker je rešen vseh nepotrebnih skrbi in in mu je ves čas na prosto dan samo za ogledovanje zanimivosti. Na drugi strani pa se potovalec niti ne zaveda, da ga imajo ruske oblasti ves čas pod kontrolo. Takoj ko stopi na ruska tla, se mora javiti pri postajnem inturistu, da mu izmenja nakazilo za vozno karto v pravo karto. Zastopnik mu tudi odkaže prostor v ruskem vlaku, kajti znano je, da imajo ruske železnice najširšo razdaljo med tračnicami, tako da evropski pulmani ne morejo zavoziti nanje. Sploh gre zastopnik inturista tujcu z zapada v vsakem oziru na roko. Ko odpelje vlak, brzojavi obmejni inturist takoj inturistu v dotičnem mestu, kamor potuje potnik, da pride z določenim vlakom ob določenem času ta in ta potnik. Ko dospe potnik v svoje mesto, ga že čaka inturist na peronu kolodvora in mu gre v vsakem oziru na roko. Predvsem ga odpelje v hotel, kjer mu odkažejo sobo. In tako se vrši potovanje po vsej Rusiji, na eni strani z veliko naklonjenostjo, na drugi strani pa pod stalno kontrolo.

Odpotovali smo torej z dunajskega Ostbahnhofa proti Češkoslovaški. V Breclavu na avstrijsko-češki meji smo občutili vso ostrino čeških carinikov. Natančno so nam pregledali najmanjše predale v listnicah in kovčeg seveda tudi prevrnili. Na poljski meji je bilo milejše. Že na Moravskem se je pričela tista nepregledna ravnina, ki nas je potem spremljala preko vseh galiških poljan in južne Rusije do Kavkaza. Od Dunaja do Kavkaza nismo videli najmanjšega griča. (Dalje.)

Pod rusko zastavo

Poslednja noč v Carigradu. Solnce je zašlo za Trakijskim hribovjem, krvava stena oblakov nad obzorjem vedno bolj in bolj bledi, mrak lega po nižje ležečih delih mesta na obeh straneh Zlatega roga in se plazi vedno više in više proti Peri, odkoder občudujem ta krasen prizor. Zdajci izgine poslednji zlati lesket z minaretov Aja-Zofije, obenem pa zablešči na nebu zvezda večernica, kateri se kmalu pridruži nebroj drugih, da zaiskri žametni nebeški baldahin v milijonih biserov.

Ni še objela poletna poltema zadnjega grča na severni strani, ko zažare po mestu in okolici javna poslopja in palače dostojanstvenikov in bogatašev v tisočerih lučih, sredi Zlatega roga pa zraste in temne vodne gladine ognjena silhueta turške vojne ladje. Tudi sultanovi dvorci so vsi razsvetljeni, ravno tako tudi zasebne hiše po mestu. Na vseh koncih in krajih švigajo proti nebu rakete, ki se na višini razsipljejo v raznobarvne kaplje slepečega dežja. Od povsod prinaša večerni veter zvoke vojaških godb in šum vzradoščene tolpe, ki se v neskončnih potokih vali po ulicah. Nihče, ki ni videl tega, si niti približno ne more predstavljati te pravljične lepote praznovanja sultanovega godu.

Žarometi za žarometom ugasne, godba za godbo utihne, tolpe se razidejo in o polnoči nastopi popolna tišina, le tu in tam zalaja kak pes in drugega nič.

Nazaj v Galato iti se mi ne ljubi več, ker za tistih par ur spanja se ne izplača vreči zadnje pare iz žepa. Zato grem dalje proti Ildic-Kiosku, ko pa pridem na kraj, kjer se vrste poleg redkih hiš po obeh straneh ceste vrtovi, se ustavim, prisluškujem, če ni nič nevarnega, potem se pa vzpnem na vrtno ograjo in splezam po drugi strani oprezno na vrt. Že podnevi sem pokajhoval tukaj okoli in si dobro zapomnil vrt in tudi pripravno klop v zatišju drevja, ki jo zdaj v poltemi hitro najdem in ležem kolikor mogoče tiho na njo.

Od dnevnega pohajkovanja ves truden zaspim takoj, ko se stegnem po klopi. Ne vem, koliko časa sem spal, ko me naenkrat zbudi človeška hoja v moji bližini. Turek v visokem turbanu in s puško v roki je. Najbrž je sam gospodar. Slišal je škripanje klopi pod menoj, pa je prišel pogledat, če niso morebiti tatovi zlezli v njegov cvetličnjak. Čutim, da stoji pred menoj in me začuden ogleduje. Človek stoji in stoji, najbrž nekaj premišljuje. Potem pa se obrne in s tihimi koraki oddrsi nazaj, odkoder je prišel. Gotovo sem se mu revež zasmilil.

Drugo jutro grem s Puffermaherjem še enkrat v Stambul in oddam v bolnišnici vratarju Albancu pismo, ki ga mu je pisal bivši moj gospodar iz Ulcinja, po kosilu pa se preselim s svojo prtljago na ruski parnik »Lazarjev«, ki je prispel zjutraj iz Aleksandrije na poti v rusko luko Odeso.

»Lazarjev« ni tako velik parnik kakor »Bengalija«, vendar ima za potnike tretjega razreda sredi krova na obeh straneh zelo udobna ležišča, varna pred vetrom in dežjem in sem se skobacal tudi jaz.

Okrog štirih popoldne zapustilmo Carigrad. Komaj se začne parnik odmikati od brega, zlezem iz zavetišča in se vzpnem na nos ladje, kjer imam najlepši razgled na nepopisno krasne, romantične bregove sedem in dvajset kilometrov dolge morske ožine Bospor, ki spaja Marmarsko morje s Črnim.

Bospor je približno poldrug kilometer širok in s parnika občuduješ vso naravno lepoto azijskega in evropskega pobrežja, ki je skozi in skozi posejano s krasnimi palačami, vilami, vasicami in starodavnimi gradovi, okrog njih se pa bohotno širi najbujnejše južno rastlinstvo. Stoletne platane, ciprese in lovor zapolnijo s svojim dobrodejnim zelenjem vsak zaliv, vsak kotiček razjedenih bregov, za njimi se pa dviga včasih do štiristo metrov visoko gričevje z divje razvitimi in večkrat navpičnimi stenami. Človek bi kar skočil v morje, plaval do brega in se za vedno izročil v varstvo temu tihemu zavetju.

Šest je ura in potniki in mornarji večerjajo. Par se jih je zleknilo poleg mene po tleh in zdaj zajamejo z lesenimi žlicami iz velike lončene sklede mastno, prijetno dišečo juho. Naenkrat začutim lakoto, toda s čim naj jo potolažim? Ti pa zajemajo in zajemajo in prigrizujejo še debele kose rženega kruha. Jedo in se šalijo. Nad njimi pa plapola v vetru velika ruska belomodrordeča zastava. Taka je kakor naša slovenska. In zdi se ti, da si med domačimi in da zdaj, zdaj zaslišiš ljubko slovensko govorico.

In res: mornarji me nekaj časa ogledujejo, potem pa me pokliče oni, ki je že odložil žlico in začel brenkati na rusko tamburico — balalajko poskočno:

»Što, goloden? Nu-ka, poprobuj! Boršč haróšij!«

Fantje mi narede prostor. Vzamem žlico in poskusim. Resnično, boršč je izboren. In jaz jem boršč in prigrizujem kruh. Po večerji se razidejo vsak po svojem opravku. Toda ostanemo prijatelji in jaz sem preskrbljen s čajem, kruhom in borščem vso pot po Črnem morju notri do odese.

Rad. Peterlin-Petruška.

Pišejo nam:

Mladina in nacionalna vzgoja

Iz vrst letošnjih maturantov smo prejeli:

Živimo v času, ko najrazličnejši misleci, ideologi in narodni voditelji kaj radi naglašajo, da je slednjemu narodu nujno potrebna smotrena in pravilno usmerjena nacionalna vzgoja. Zapletenost vseh problemov, ki danes tarejo človeško družbo, nevarnosti, ki razpredajo svoje mreže celo okrog velikih narodov, terjajo še tolikobolj od manjših, da se vsak v sebi združi in osredotoči na osnovi vsaj ene temeljne ideje. In ta osnovna ideja, ki naj strne okrog sebe vse narodove konstruktivne sile, je ideja zdravega nacionalizma. Zdravi nacionalizem, pravilno pojmovanje Jugoslovanstva in volja do dela, bodi za nas tisto merilo, ki naj odloča, kdo naj bo soudeležen pri veliki nalogi narodne in gospodarske obnove. Zato je torej treba začeti z resno akcijo nacionalne vzgoje, da bo ta ideja zajela in prekosila ves narod, nakar šele bo slednji mogel v naporu vseh sil izgraditi do najvišje mere notranjo in zunanjo veličino naše države.

že bežen pogled po svetu nas zadostno pouči, kako važnost pripisujejo drugod rešitvi tega problema. Saj stavljajo nacionalno vzgojo na prvo mesto vzgoje državljanov sploh, tako da v tem pravcu prične in neha splošna vzgoja vsakega posameznika. Ta vzgoja pri poedincu prav za prav niti nikoli ne preneha. Kajti tudi nacionalno že zavednega državljana je treba še naprej vzgajati, to je, podpirati ga v njegovih stremljenjih, s tem da gojimo v njem zavest pripadnosti k svobodnemu, močnemu, za življenje sposobnemu narodu.

Da bi bila taka pravilno usmerjena, sistematska nacionalna vzgoja pri nas zelo potrebna, je najbrž vsakomur jasno. Vsi namreč vemo, da živi med nami še vedno nekaj političnih obupancev, ki jih v njihovem delu vodijo le osebne ambicije. Ti ljudje, ki jim je tako silno žal za vsem onim, kar so izgubili, so pozabili na oni smoter, ki ga mora imeti vsak državljan pri svojem delu, zlasti pa še v politiki, vedno pred očmi — korist in dobro vsega naroda. Mesto tega pa razširjajo med ljudstvom najbolj lažnjive vesti in najbolj podla obrekovanja ter ga tako skušajo zavesti s svojimi cenenimi, na efekt preračunanimi gesli. Ali ni v takem primeru potrebno vcepiti vsemu narodu pravilnega pojmovanja Jugoslovanstva, da ne podleže takim kvarnim vplivom. Tega pa se ne da doseči s praznimi frazami. Saj vendar tudi Jugoslovanstvo ni in ne more biti fraza zlasti še, odkar so ga na vseh bojnih poljanah s krvjo izpričali milijoni jugoslovanskih borcev in odkar ga je s svojo krvjo posvetil naš Veliki kralj. Ta svoj cilj bomo dosegli le z intenzivno in sistematsko nacionalno vzgojo v okviru nacionalnih organizacij, ki bodo z vestjo polne odgovornosti vršile svojo nalogo ter na ta nain iztrgale še poslednje zapeljance iz krempljev brezvestnih demagogov.

Ker pa naj bi te vzgoje bili deležni vsi sloji in vse plasti naroda, nikakor ne bi bilo umestno, da bi v tem pogledu zanemarjali mladino, ki je še najbolj izpostavljena in dovzetna za vse take kvarne vplive. Saj je znano, da najdejo razna demagoška gesla, ki jih širijo brezvestni »voditelji naroda« pod krinko lažipatriotizma, bodisi v duhu separatističnih in defetističnih teženj ali pa napačnih socialnoformatorskih evangelijev, žal le prečesto med mladino živahnega odziva. A to ni prav za prav niti toliko čudno. Saj je tista mladina, ki je nosilec narodove bodočnosti in mladina, ki naj kmalu stopi v življenje ter prične soodločevati o usodi naroda, danes v pogledu sistematične in intenzivne nacionalne vzgoje, prepuščena povsem sama sebi. In prav radi tega ni niti toliko čudno, če se v svoji mladostni nepremišljenosti vnema tudi za načela, ki so narodu in njegovi bodočnosti skrajno škodljiva.

Pri tem seveda nihče ne zanikuje, da se nacionalna vzgoja mladine ne bi vršila v okviru splošne šolske vzgoje. Toda to ni dovolj. Priznati moramo namreč, da se nam tu ne kažejo dovoljni uspehi, ker taka vzgoja po šolah ni in ne more biti tako intenzivna, kakor bi morala biti, deloma pa najbrž tudi radi tega, ker mladina ne vidi vedno v šoli svojega pravega vodnika v življenje.

Res je tudi, da delujejo tudi organizacije, ki se poleg drugega bavijo tudi v nacionalno vzgojo mladine. A to ni njih edini in glavni namen. Razen tega pa niti niso specialno mladinske organizacije, tako da iz mladinskih vrst ne najdejo dovolj odziva. Izkušnja nam torej pravi, da tudi to še ni dovolj.

Zato se torej kaže nujna potreba, da se z ustanovitvijo omladinske nacionalne organizacije sproži splošen borben omladinski nacionalni pokret, ki bi zajel širše kroge mladine in bi tako strnil v svojih vrstah vse tiste, ki so voljni zvesto in verno služiti narodu, kralju in državi!

O BIRMI

»France, letos pojdeš pa k birmi!« mi reče oče po poti z Brda domov in me zaupljivo potreblja po rami.

»Veš, pa kar v Ljubljano se bova peljala in birman boš v stolni cerkvi, kar je redko komu dano. Pa botra sem ti izbral, takega botra, da bi si vsak otrok od veselja vseh deset prstov obliznil in bi po kolenih šel na Kalvarijo iz same hvaležnosti. Veš, gospod so, pa tako velik, da jim naš štacunar niti do gležnjev ne seže. Pa bogati so in zlato uro boš dobil, odpustkov pa toliko, da jih niti snesti ne boš mogel. Boš že videl...«

— No, si mislim, — bom že videl, kako bo. Rad bi pa vseeno vedel, kdo bo moj boter in če je res tako bogat in tako darežljiv. Poskušam na ta način in spet na drugo vižo, da bi spravil iz očeta skrivnost, toda vse zaman.

Mine teden za tednom, pride Vnebohod, ki je že sam po sebi tako velik praznik, da ta dan »ptič pliča uje, da meso je« kakor mi je pravila mamica, za njim nedelja in že so Binkošti pred vrati.

Ves teden krmim in glestam vranca, da bi ja dobro tekel, operem kočijo, namažem kolesa. Mamica mi šesije belo koteninasto srajco, vaški krojač mi prinese črno obleko, ki se mi ne poda bogve kako in dela neznanske gube, »pa se bo že unesla«. Na binkoštno nedeljo vstanem na vse zgodaj in grem na polje se povaljat v rosi, da se me ne primejo garje, pa hitim domov in se oblečem praznično. Čevlji me tišče, obleka je ohlapna, pa kaj za to, ko imam pa tako lepo rdečo ovratnico in tako imenitnega in bogatega botra.

Z očetom zapreževa konja, mati me prekrižajo: »Pa lepo se vedi in priden bodi!« sedem v kočijo, oče udari z vajeti in voz odrdra proti Ljubljani.

Konja pustiva »pri Maliču« in greva iskat botra. Ko ga dobiva, mu moram iz zgolj hvaležnosti poljubiti roko. Velik ni in kakor se mi zdi tudi preveč radodaren ne. Gremo v cerkev; tam je itak dren in taka vročina, da sem naenkrat ves znojen. Najraje bi zbežal na prosto, ko zadone naenkrat odzadaj orgle, pred oltar pa stopijo sam gospod škof v škofovski kapi in vse polno drugih gospodov v dragocenih zlatih in srebrnih oblekah.

Vsa cerkev poklekne.

Zdaj prihaja sveti Duh, me prešine misel. Skesano nagnem glavo, prekrižam glavo, prekrižam se in molim: O sveti Duh, razsvetli mojo dušo!

Plašljivo in izpodtiška se ozrem okrog in proti oltarju: rad bi videl, če ne gori nad katero glavo ognjen jezik, toda ničesar ne opazim. Nisi vreden, da bi videl, mislim sam pri sebi.

Stojimo v vrstah, birmanci spredaj, botri za nami. Majhen sem in ne vidim drugega, kakor škofovo kapo, ki prihaja vedno bliže. Ko sem na vrsti, se naenkrat spomnim, kako mi je pripovedoval hudomušni stric, da gospod škof vsakega tako birmajo, da se opoteče, če ne stoji trdno, in nehote razstavim noge.

Po birmi gremo skozi zakristijo in tam dobim prvi odpustek: lepo božjo podobico. Jem pri botru, toda razun juhe, same take jedi, ki jih ne poznam in mi niso všeč. Po kosilu mi izroči boter v velik rdeč robec zavezane razne odpustke in mi dovoli, da mu v zahvalo še enkrat poljubim roko. — Ali je zlata ura tudi notri? — bi ga rad vprašal, pa se ne upam.

Boter naju spremi do vrat in se poslovi, midva z očetom greva pa k Maliču. Tam skočim v kočijo in razvežem robec. Res je ura notri in mogoče je tudi zlata, ker je rumena in se blesti, toda ne tiktaka in kazalci se tudi ne sučejo sami. Razočaran sem do dna duše.

»Kaj boš!« pravijo očka, »saj to še ni vse: Vidiš, to-le tukaj je tudi tvoje, pa si še premajhen in preneumen, da bi ga ti dal.« In pokazal mi je resnično zlat srski dvajsetdinarski cekin. Če mi ga je pa dal boter, ali ne, tega pa še danes ne vem.

Rad. Peterlin-Petruška.

O novi organizaciji svetovnih armad

Pred kratkim je »Glas Naroda« objavil razpravo neimenovanega avtorja v novi organizaciji svetovnih armad. Pisec ugotavlja, da zaradi ogromnega napredka tehnike v prihodnjih vojnah stare vrste orožja, kakor pešadija in konjenica ne bodo igrale nikake vloge več, temveč se bo bojevala samo tehnika z letali, s tanki ter z motoriziranim topništvom in motorizirano pešadijo. V članku so navedeni tudi razni strokovnjaki, ki se vsi zavzemajo za močno s tehničnimi sredstvi opremljeno in za malo, vendar dobro izšolano moštvo bojnih skupin. Ker za moderno vojno odklanjajo potrebo velikih mas, bi naravno tudi ne bila več potrebna

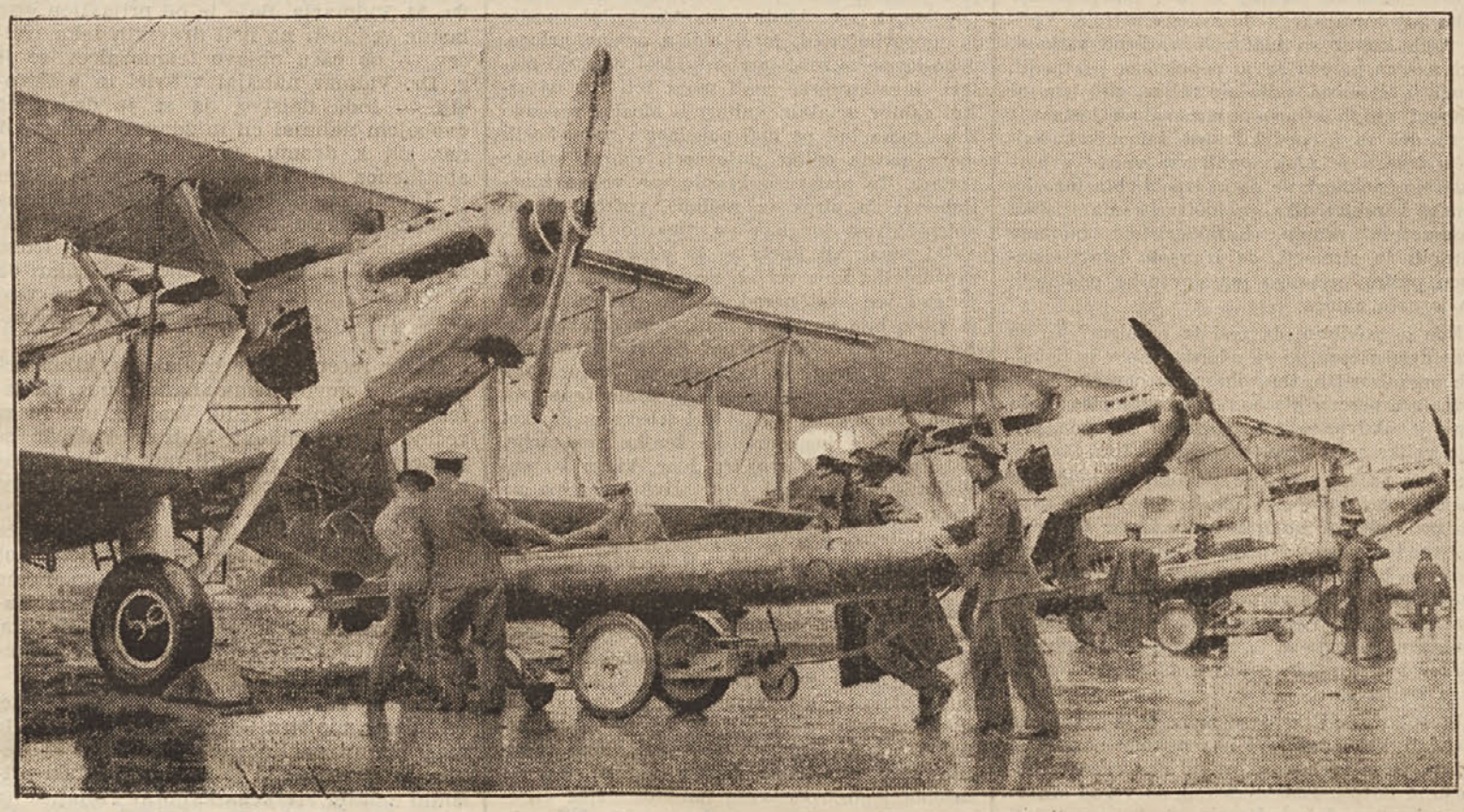

Angleško oboroževanje v zraku

Po uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Nemčiji, je pričela Anglija z vso naglico spopolnjevati svojo letalsko vojno silo. Slika nam kaže eskadro težkih bombardierjev-torpiljark, ki izstrelijo torpeda težka 500 kg

splošna vojaška dolžnost niti vojaška vzgoja v masah. Od navedenih strokovnjakov je samo general Seckt nasprotnega mnenja. Zavzema se sicer tudi za dobro izšolano in maloštevilno ter v glavnem s tehničnimi bojnimi sredstvi opremljeno armado, ki naj bi se rabila za napad, vendar pa smatra potrebne za obrambo velike množice, ki je treba zanje pripraviti že v miru močno rezervo s pomočjo splošne vojaške dolžnosti, skratka takorekoč drugo linijo.

Če si torej predočimo pohod dveh vojujočih se držav, bodo takoj ob pričetku splošne mobilizacije korakale druga proti drugi stoječe armade, torej bojne skupine iz letalcev, tankov, motoriziranega topništva in pešadije in morda tudi iz konjenice z brzino okrog 15 km na uro. Njih naloga bo v primeri z njihovo močjo v tem, da branijo in prikrivajo pohod rezervnih mas ali da motijo pohod nasprotnika z napadi. V glavnem bodo torej porabljene tako, kakor so bile dosedaj kavalerijske divizije v početku vojne, vendar pa s to razliko, da bodo njihovi marši najbrže večji, ker se stroji ne utrudijo kakor konji, njihova bojna sila bo pa prav gotovo neprimerno večja. Kako bodo tedaj mogli stroji sami izhajati brez kavalerije, pešcev in brez topništva s konjsko opremo, bo pač odvisno od terena, saj gosti gozdovi, močvirja, visoke planine ali globoko raztrgani kraški svet gotovo ne nudijo idealnega terena za manevriranje tankov in motociklistov! Tudi si človek, ki je opravljal patruljno službo peš ali pa na konju, nikakor ne more predočiti, kako se bo mogoče drdrajočim tankom in ropotajočim motociklom vtihotapiti in splaziti skozi vrste sovražnika. Popolnoma nemogoče si je pa predočiti brzo napredovanje take bojno-strojne armade (naravno z izjemo letal) v gališkem ilovnatem blatu jeseni leta 1914.! Nadalje ne smemo pozabiti, da so Nemci razen s topništvom napadali tanke tudi z ročnimi granatami, to se pravi s pešci v boju moža z možem.

Tako torej vidimo, da bosta tudi v bitkah tehnične avantgarde vendar še vedno igrala svoj vlogo pešec ali pa jezdec in bosta večkrat celo nenadomestljiva, mnogokrat pa tudi odločilna. Tudi odgovor, da je jezdne patrulje mogoče nadomestiti z letali, ne drži, ker se bodo gotovo vsa večja premikanja dogajala ponoči ali pa v varstvu umetne megle, kar je jezdecu gotovo manjša ovira, kakor letalcu.

Seveda bo pri spopadu takih bojno-strojnih armad izrazita zmaga enega nasprotnika za končni izid vojne prav močno padla na tehtnico. Če bo pa taka popolna zmaga pri skoraj enakih močeh tudi mogoča, bo morala končno odločiti šele praksa. Po mojem mnenju bodo imele uvodne bitke za posledico prav velike izgube tehničnih bojnih sredstev na obeh straneh. Ta okoliščina bo pa nato izročila končno odločitev vendar le armadam mase. Če bo ena od tehničnih avantgard na vsej fronti prisiljena k umiku (ker pozicijska vojna pri takih, samo za čisti napad pripravljenih nasprotnikih sploh ni mogoča, še mnogo manj, kakor med kavalerijo in kavalerijo), jo bodo sprejele zadaj korakajoče armade mas. Te pa ne bodo mogle več napadati, ker bodo že takoj v pričetku prisiljene v defenzivo.

Pa tudi zmagoviti nasprotnik se bo moral ustaviti pred novo fronto mase in čakati na prihod lastnih rezervnih mas. Če bo tedaj pozicijska vojna zavzela isti karakter, kakršnega je imela doslej, je tudi veliko vprašanje, najbrže bodo pa fronte zaradi hitro se premikajočih napadalnih sredstev imele večjo elastičnost. Ofenzivni udarci bodo sledili hitreje drug za drugim in njih obramba bo v glavnem v odmikanju in temu sledečemu protiudarcu na šibkejših straneh, zlasti ker bodo sredstva za napad za fronto hitreje premakljiva. Če se bo pa ena izmed front pretrgala, lahko pride do mnogo večjih katastrof, kakor doslej, ker bo vdirajoči nasprotnik lahko vrgel svoja najmočnejša bojna sredstva z veliko brzino za hrbet predrte fronte in bodo umikajoče se armade mas mnogo počasnejše. Prav tako bo prišlo tudi do katastrofalnih posledic za napredujočo armado mase, če bo potisnjena tehnična avantgarda nazaj.

Zanimiv je bil tudi odgovor na ta-le tri vprašanja: 1. razpored premičnih tehniziranih napadalnih armad v miru, 2. ali bo po spopadu vseh bojujočih se sil še prišlo do prodiranja in umikanja večjega stila in 3. ali bo tehnika sama odločevala bodočo vojno?

Pri odgovoru na prvo vprašanje se moramo pred vsem ozreti na začetno nalogo tehniziranih napadalnih armad, t. j. da kolikor mogoče hitro napravimo čim večji prostor med seboj in armadami mas, ki so še v mobilizaciji. Zato mora dislokacija napadalnih čet odgovarjati zahtevam terena, vedno pa mora biti čim bližje mej. Na drugo vprašanje moramo na kratko odgovoriti: »Ne!« Zakaj, je razloženo že v prej rečenem: fronte mas bodo valovale naprej in nazaj, dokler se ne bo ta ali ona pretrgala. To bo morda pomenilo tudi končno odločitev.

Tudi na tretje vprašanje lahko v splošnem odgovarjamo »ne«, zakaj tehnika bo samo tedaj odločala, če bo v veliki premoči tako glede kvantitete, kakor glede kvalitete, vendar bodo še nadalje izpregovorile odločilno besedo taktika, strategija in moralična bojna vrednost čet, seveda če ne bo prevelika razlika v razmerju moči.

Strategija je v svojih temeljih vedno enaka. Do gotove meje se je je mogoče tudi priučiti. Taktika se menja z orožjem. Mora pa računati z vsemi vrstami orožja, ker morajo sodelovati vse vrste od letala pa do bajoneta. To je svetovna vojna dokazala praktično in verjamem, da bodo dokazale tudi bodoče vojne, da navzlic še tako velikemu tehničnemu napredku stari vojaški duh z bajonetom in z jezdečevim palašem še ne spada med staro železo.

Robert Barbo.

Dvojnik angleškega kralja umrl

Angleški admiral Sir Charles Madden je umrl v starosti 72 let. Admirala Maddena so celo visoki dostojanstveniik nekoč pri posetu flote v Scapo Floro zamenjali za kralja, ki je tudi istočasno najavil svoj prihod. Zadeva je bila še posebno mučna, ko je godba pri prihodu Maddena zaigrala narodno himno in ravno utihnila, ko se je pojavil kralj

Gran Chaco

Gran Chaco (izgovori: Čako) se imenuje velika pokrajina, ki leži v Južni Ameriki. Razprostira se ob spodnjem delu veletoka Rio Grande ali Paraná ter ob njegovih velikih pritokih: Paraguay, Pilcomayo, Bermejo in Salado. Svoj čas je bila tukaj velikanska, neprodirna in zapuščena goščava. Danes pa pridelujejo posebno v južnem delu Gran Chaca neizmerne količine žita in redijo nešteto glav živine. Mesto Buenos Aires, ki leži ob izlivu zgoraj imenovanega veletoka Rio Grande v Atlantski ocean, je znano zaradi ogromnega prometa prav tako, kot so znana mesta New York, London i. dr.

Pokrajina Gran Chaco je po obsežnosti naravnost ogromna. Čeprav ima mnogo kultiviranega sveta, je še veliko puste divjine. Kakor je to že navada na zapuščenem in neobdelanem svetu, meje niso točno določene. In tako je bilo to tudi tu. Prav radi nenaznačenih mej v enem delu Gran Chaca se bije med južnoameriškima državama Bolivijo in Paraguajem že dve leti in pol ostra borba.

Ker državi bojevnici nista tako visoko kultivirani, kot so visoko kultivirane evropske velesile, posebno pa, ker se bojujejo med seboj najeti in plačani vojaki, se ta vojska z evropskim svetovnim klanjem ne dá primerjati. Značilno je pa, da traja že tako dolgo. S sporom med Bolivijo in Paraguajem se je ukvarjal že ponovno svet Društva narodov, in to tudi ob svojem zadnjem, nedavnem zasedanju. Zdi se pa, da svet tudi tukaj noče storiti odločilnega koraka. Pregovor pravi: »Kjer se prepirata dva, tam tretji dobiček ima.« In kjer se bojujejo, tam rabijo in kupujejo orožje, municijo in druge reči. Zato se pa drugim državam z rešitvijo spora nič ne mudi!

Naše čitatelje gotovo zanima: kakšna je zemlja, za katero se državi bojujeta. Zato priobčujemo v naslednjem popis nekega popotnika, ki je po Chacu nedavno tega potoval. Popotnik pripoveduje to-le:

Med potjo sem opazoval skozi okno ondotno pokrajino. Vozili smo se mimo posameznih domov naseljencev in živinorejskih farm. Železniške postaje, ki so večinoma iz ilovice zgrajene hiše, si slede ob progi v oddaljenosti 20—30 km. Kakor daleč sega oko, ni nič drugega kakor pustinja, porasla z visoko travo. Nobenega griča, nobene vode, nobenega drevesa ni v tej pokrajini, ki jo žge solnce neusmiljeno. Ta ravan sega nad 1.000 km v dolžino in prav toliko v širino. Šele po deseturni neprestani vožnji sem zagledal tu in tam posamezno grmičevje ali drevo. Polagoma se je hosta zgostila.

Čimdalje smo se vozili, tem redkejše so postajale posamezne kmetijske naselbine in živinske farme. Pokrajina je postajala mrtva. Skozi okna opazimo samo še velike orle in sove, ki krožijo po zraku. Tu in tam preplaši vlak tisočglave jate štorkelj, čapelj, rac itd. Tu in tam vidimo krožiti v daljavi velikanske jate neznanih divjih ptic. Včasih zapazimo tudi bežeče noje. Tukaj so doma tudi mravljinčarji, jaguarji, lisice, srne, divje mačke, vepri, papige in divji golobi. Je pa tukaj tudi mnogo vrst modrasov, grozo vzbujajoča kača klopotača in množica druge strupene golazni. Tu so kuščarji, legvani, želve, žabe in podobno. Izmed žuželk žive tu murni in skržati, ki delajo posebno na noč uglušujočo muziko. Tamkajšnji metulji, med njimi pravi velikani, so brez vsake izrazite barve. Ko se je pričelo proti jutru daniti, so opazili potniki, da so stale postelje pri vseh naseljih pred hišami in da so bile vse pokrite z mrežami proti moskitom. Teh je namreč na pretek. Edino dobro pa je da njih sicer boleči piki ne povzročajo malarije.

Da kultura zemlje tu ne napreduje, je po mnenju potovalca krivo to-le:

1. Ker so pokrajine preveč oddaljene od železnice in rek.

2. Ker je premalo padavin. Saj ni večkrat po šet do osem mesecev nikakega dežja.

3. Ker je talna voda večinoma slana in zato neuživna. Železniškim postajam mora dovažati železniška uprava vodo z vlaki.

Pred leti so poskušali s kulturo bombaža. Ker mu je pa zdaj cena padla, se pridelovanje ne izplača.

Velika nadloga so za pokrajino mnogoštevilne strupene kače, ki se priplazijo tudi v stanovanja. Njih piki so, ako se jih ne zdravi takoj, smrtni. Uspešno zdravilo so pri kačjem piku takojšne injekcije. Ker so pa oddaljeni zdravniki po 20, 30 in več km, je zdravljenje težavno.

Jekl Ježe:

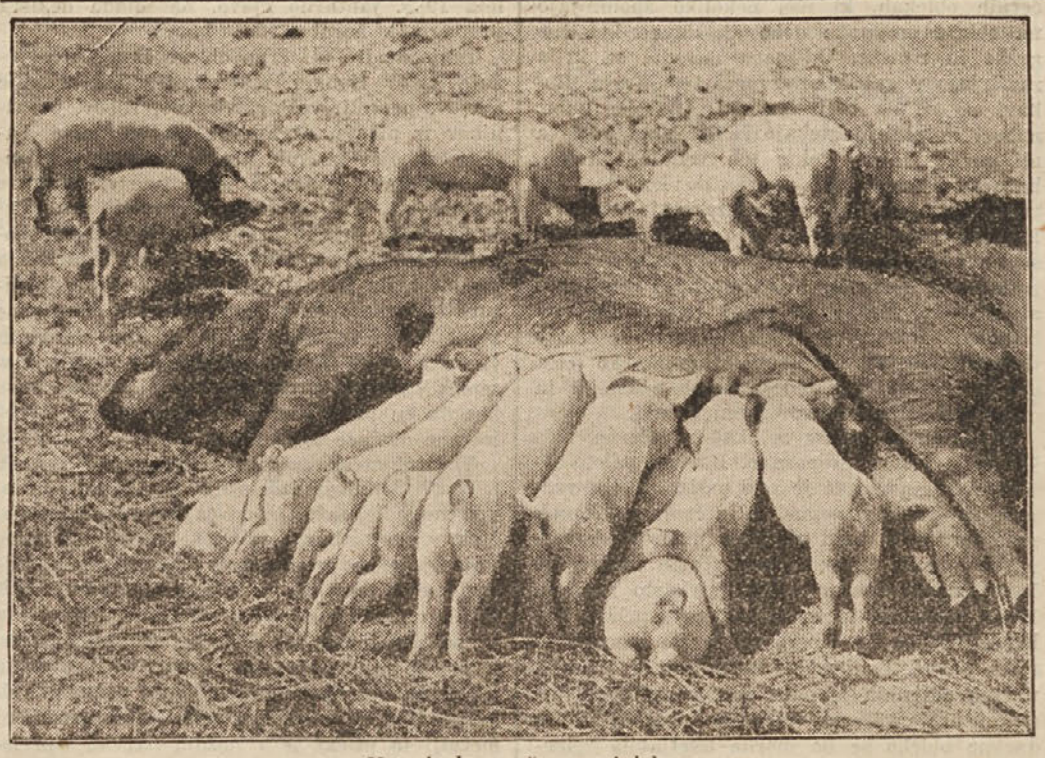

Materinska sreča v svinjaku

Ali ste se že naročili na „Glas naroda"?

Taktika ženskega pokreta

Občinske volitve na Francoskem so zaključene. Lahko se trdi, da posebnih presenečenj ni bilo. Razmerje sil se bistveno ni premaknilo in v kolikor je bilo senzacij, so imele le lokalni karakter. Demokratična Francija ima svoj dobro disciplinirani kader volilcev, ki tako rekoč že avtomatično vrši svojo meščansko dolžnost in pravico.

Zato je pa ona polovica prebivalstva, ki te pravice še nima, s tem večjo pozornostjo sledila poteku volilne bitke. Žene, sufražetke so razvile zopet vso svojo delavnost. Čeprav politično absolutno brezpravne, so organizirale **svojo** volilno kampanjo. Pri tem so se poslužile zelo originalne taktike.

Marca meseca so se začeli volilni shodi. Takrat je krenila Mme. Louise Weiss, voditeljica pokreta, s svojo četo v provinco, da priredi v samem taboru nasprotnikov — antifeminističnih kandidatov svoje shode tik pred njihovimi.

Dopisniki velikih francoskih listov so spremljevali ta pohod in z vsake etape pošiljali zabavno prirejena poročila. Župan nekega mesteca, na primer, zvesti pristaš antifeminističnega kandidata, je zastopnice pokreta sprejel v svojem stanovanju in jih pogostil. Saj je kavalir! Ljubeznivo jim je dal na razpolago lokal v samem magistratu in celo ponudil, da bo zboru predsedoval. A v strahu, da je šel vendar predaleč, jih je rotil: »Prisežite, moje dame, da ostanete samo v okviru splošnih idej, banalitet in fraz, a posebno, da ne napadate mojega močnega prijatelja, gospoda Duplantiera.« A uro kesneje je moral slišati v svojem mestnem domu, kako zaključuej Mme. Weiss svoj sijajni govor: »Po vsem tem upam, da ne boste volili za gospoda Duplantiera!«

Dopisnik tudi ne prizanaša nekaterim sufražetkam iz province. Skica o »Mlle. Parapluie« (»Gospodična dežnik«), katera dan na dan, poleti in pozimi hodi v krznenem plašču in z dežnikom, ki je ‚držala' v tej opremi tudi svoj kratki, a prepričevalni govor, ta skica je duhovita reportaža. Njen očetovsko ironični ton pa je dokaz, kako malo resno še vedno jemlje francoska javnost ženske težnje in zahteve. Kaže pa tudi, koliko škodi tem težnjam, če one same s prisiljeno originalnostjo nudijo gradivo posmehu.

Na dan volitev je ženski pokret »La Femme nouvelle« (Nova Žena) v Parizu postavil pred vsakim volilnim lokalom svojo žaro, da bi ugotovil število pristašev. Izid tega glasovanja nam na žalost še ni znan.

Vse te manifestacije pa je zaključil poslednji simbolični akt pred Bastilleo. Sem na historijsko mesto francoske revolucije je povedla Mme. Weiss povorko žen s težkimi verigami okoli vratu, katere so potem vrgle v plamene, ki so se vzdignili iz grmade časopisov tistega dne. Čitale so se proklamacije ženskih pravic, filmski reporterji so snemali, publika je imela naravno svojo senzacijo in se trgala za kose verig, da jih shrani za spomin.

Brez dvoma ima tudi to, zgolj propagandistično delo svojo vrednost. Priča vsaj, da je tam pokret res v pokretu. Pa vendar se človek malo zamisli, ko bere v isti številki »Petit Parisiena« z dne 13. maja t. l., ki obširno poroča o tem simboličnem činu, kratko notico iz Saint Laryja, malega mesteca v bližini Dijona. Tam je bila izvoljena s 106 glasovi od 110 za občinskega svetnika Mme. Legler. Gospa sploh ni kandidirala in izvoljena je bila v priznanje njenih zaslug za socialno delo. Vprašanje je seveda, če bo njen izbor tudi pravno obveljal.

Mnogo verig so se žene že osvobodile, mnogo možnosti so si že izvojevale, a vse pravice bodo mogle doseči vendar le z vztrajnim delom.

Upravičeno jih opominja Marie Vérone, druga voditeljica ženskega pokreta: »Tisti dan, ko dobimo volilno pravico, ni zaključeno naše delo, temveč se šele začne!«

G. Terdina.

Med oběudovalci modne revije na Velesejmu

On: »Zdi se mi, da bi bila ta-le toaleta zate **nekoliko — preozka.«**

Marijana Željeznova-Kokalj

Nacion. vzgoja Jugoslovanke

Splošna vzgoja Jugoslovanke je prikrojena več ali manj po zapadnjaških vzgojnih principih in idealih. Cilj te vzgoje je ustvariti tip izobražene žene, ki zna govoriti o vsem in ki se lepo obnaša. Ali je pa tak tip žene zadovoljiv tudi za nas Jugoslovane?

Jugoslovani so majhen narod, živimo pa v lastni narodni državi, ki geografsko leži v alpskem, dinarsko-rodopskem sistemu in ima morje, torej vse pogoje za obstoj. V kulturnem oziru leži na prelomu vzhoda in zahoda, kjer sta se križali germansko-latinska in bizantinska kultura. Jugoslovanska kultura je vsrkala vase vplive raznolikih kultur, ki so v mnogem tuje duhu jugoslovanskega duševnega ustroja. Vplivi tujih kultur so tudi zelo različno vsrkani. Del našega naroda se je popolnoma pozapadil, drugi je asimiral vzhodne vplive, pri tem ni zabrisal svojih osnovnih nacionalnih lastnosti; tretji del se je obdržal spet samonikel. Največja težava je zdaj, spojiti vse vplive v harmonično enolikost, ne da bi trpela obča jugoslovanska karakteristika, pa tudi ne karakteristika posameznih skupin. Karakteristike moramo ohraniti in stremeti, da iz vseh delov sestavimo pestro preprogo jugoslovanske enotnosti. To je naša naloga.

Kdo je poklican, da reši ta problem? To so brez dvoma žene, ki se udejstvujejo v nacionalnih organizacijah. One ohranjajo narodno nošo, vezenine, pesem, glasbo in narodni ples. Naša žena je aktivna v tem pogledu. To nam pričajo velike prireditve, razstave in tisk.

S tem pa zajemamo le zunanjo stran našega nacionalnega vzgojnega ideala. Seveda ne smemo podcenjevati naporov naših žen v tem oziru, vendar moramo poglobiti ljubezen do narodnega blaga ne le v širokih slojih naroda, ampak ga moramo vcepiti naši mladenki-bodoči ženi in materi! Vzgoja mora biti tudi notranja. Ljubezen do naroda in njegovih kulturnih zakladov mora postati sestavni del Jugoslovankinega življenja.

In kako? Predvsem se mora naša mladenka zavedati, kake dolžnosti ima napram narodu in državi. Prva vseh dolžnosti je materinstvo. Toda to ni dovolj. Tudi ni dovolj, da vzgoji otroke v modernem duhu! Vzgoja otroka mora biti v toliko moderna ali zapadnjaška, v kolikor je v zvezi z občimi zahtevami vzgoje in izobrazbe kulturnega človeka. Hkratu pa mora biti specifično jugoslovanska: izhodišče in obča poteza duhovnosti naše žene. Da bo naša žena res odgovarjala idealu — (pri tem mislim zlasti na intelektualko), moramo današnji sistem njene vzgoje in izobrazbe temeljito izpremeniti. Nacionalno vzgajamo danes ženo pri zgodovini, zemljepisu, narodnem jeziku in pri raznih proslavah. Če pomislimo, da pri zgodovini in drugih predmetih dobiva slabe ocene za znanje, da so narodne proslave pogosto dolgočasne, je jasno, da taka vzgoja ne more dati pravih rezultatov.

Naša mladenka zapusti šolo kakor večina žen na zapadu, ne da bi se zavedala, kaj je ona kot žena državi in narodu.

Žen je centripetalna sila, ki zbira moči novega naraščaja, jim daje prve osnove značaja in prepričanja — jim daje temelj človeka, temelj Jugoslovana. Zato ne smemo tako površno pojmovati vzgoje žene v naši državi; kajti ona je odločilni faktor v napredku našega naroda. Ne smemo ji kratiti pravice do izobrazbe in poklica! Žena mora javno sodelovati v vseh vprašanjih narodovega življenja. Če jo bomo izolirali, bo postala pasivna napram idealom, in kot taka nam ne bo mogla dati nacionalno zavednega naraščaja. Mnogi so proti ženinemu udejstvovanju v javnosti, toda zelo so v zmoti. Če se ozremo v narodovo preteklost, vidimo, da so žene bile v neposrednji zvezi z dogodki, ki jih imenujemo danes politične. Pomislimo le na knjeginjo Milico-ženo vladarko, spomnimo se nepozabnih ženskih likov v narodnih pesmih kakor Kosovske devojke, majke Jevrosime, majke Jugovićeve... To so ženski liki, kakor jih ima na zapadu le umetna pesem, ne pa narodna. In zakaj? Naš narod je imel svoj ženski ideal, ki je popolnoma odgovarjal njegovi duševnosti! In zgodovina nam je dovolj jasno pokazala, da je bil nacionalni ideal žene popolen, t. j. v skladu z narodovo duševnostjo in njegovimi cilji, torej tudi z ženino nalogo. Jugoslovanska žena ima svoj ideal v srbski materi. Jugoslovanska mati mora biti res na višini zahtev splošnih kulturnih idealov zapadne žene, mora biti pa tudi popolnoma naša. Nositi mora glavne odlike duševnosti vzorne srbske matere. To mater so krasile vse vrline ženeljubezen do otrok in rodbine, požrtvovalnost, potrpežljivost in junaštvo. Ona je bila visok etiški ideal, ali imela je še odlike, ki jih je zapadnjaška žena več ali manj izgubila. Ljubila je nad vse svoj narod, državo, svobodo. Bila je vitez, bila je vzorna mati, žena državljanka. Kaj ni svetal ta ideal žene? Kaj si moremo misliti še lepšega, bolj vzvišenega kakor tako ženo? V nacionalno-vzgojni program žene moramo brezpogojno vzeti ideal srbske majke kot ideal bodoče jugoslovanske ženske generacije. Ustvariti moramo svoj tip žene, ki ga bo občudoval ves kulturni svet, oživiti moramo na novo viteški tip majke Jugovićeve, zavedne nacionalistke, državljanke, svobodnjakinje.

Telesno vzgojo in ponos ji bo dala sokolska telovadnica, a čisto etično in pravo nacionalno vzgojo pa dom (zlasti nova jugoslovanska mati, ki bo prežeta z jugoslovansko dušo) ter šola, ki bo morala nastopiti drugo nacionalno vzgojno pot, kakor jo je šla doslej. V prvi vrsti smo poklicane me, zavedne Jugoslovanke, da izdelamo načrt novi šoli, ki ne bo samo formalno vzgajal, temveč dajal tudi vidne rezultate nove nacionalne ženske vzgoje! Dal bo našemu jugoslovanskemu narodu, majke Jugovićeve. Nove naše matere se bodo zavedale vseh svojih narodnih in državljanskih dolžnosti. Darovale bodo svoje sinove in hčere za procvit in napredek naše mile Jugoslavije v miru, če bo pa treba, bodo dale svoje sinove na oltar domovine brez vidnih solza kakor majka Jugovićeva. Trpele bodo, če jih bo poklical vojni rog na krvave poljane, toda v zavesti, da je svobodna domovina svetinja vseh svetinj, bodo blagoslavljale svoje sinove-junake. Viteške bodo, četudi jim bo počilo srce kakor majki Jugovićevi, toda preklinjale ne bodo vojne in domovine.

Po takih materah hrepeni naš narod, take je ohranil v starodavni pesmi in take matere mu moramo vzgojiti.

Da vzgojimo tak ženski naraščaj, mora biti jugoslovanska žena v živem stiku z javnimi dogodki. Sodelovati mora z možem na vseh področjih! Jugoslovanska žena mora biti, kakor mož, vedno na braniku za dobrobit naroda in države. Izriniti ženo iz javnosti, bi pomenilo, rušiti temelj mladi državi. Jugoslovanka je vezana neposredno z usodo svoje nacionalne države.

V tem znamenju začnimo z reorganizacijo nacionalne vzgoje žen, da bomo vsi, ki smo doživeli svobodo Jugoslavije, mirno počivali pod svobodnim soncem v zavesti: Jugoslavija je večna, čuva jo majka Jugovićeva!

Nove obleke

Glavna črta letošnjih poletnih oblek se v bistvu ne razlikuje od lanskih. Mogoče je pas pomaknjen še nekoliko višje, zlasti pri večernih oblekah, ki nas nekoliko spominjajo na obleke empirske dobe ali davne klasične grške in rimske. Od pasu navzdol se krila razširjajo v gubah ali zvončastem kroju. Rokavi so se še bolj razširili. Globoke gube, nabori in pliseji iztekajo že iz ramnega šiva ali gornje lakti. Poleg teh velikih, širokih, bogatih rokavov, ki segajo do komolca, do srede spodnje lakti ali do zapestja, se uveljavljajo tudi priprosti, premočrtni rokavi, segajoči čez komolce. Rame padajo često v ravni črti navzdol, kroj je tedaj raglanski ali kimono. Rokav se tedaj razširi šele na komolcu. Rokavi in stranski deli so često drugobarvni ali iz druge tkanine ko cela obleka. Zlasti črne obleke bomo podčrtali in osvežili z belimi ali srebrnimi rokavi.

Popoldanske obleke so, kakor večerne, zelo široke in visoko prepasane. Barvna paleta letošnje poletne mode je zelo pestra. Poleg vedno elegantnih temnomodrih in črnih oblek nudi na izbero celo vrsto odtenkov modre: od mornarsko modre, preko škriljevčasto modre, do barve zimzelenovega cveta (sivkasto modra), ki bo imela zlasti zvečer mnogo uspehov. Poleg modre so na izbero vse vrste rumene in rjave barve. Tudi vedno elegantna siva barva v vseh odtenkih je letos spet v milosti. Najelegantnejše večerne obleke so bisernosive. Za dnevno obleko se bo morda uveljavila zelenkastosiva barva, ki pa pristoja malokateremu obrazu in pri izberi katere je treba biti precej previdna. Morda Vas zanima vedeti, da je modni kralj Patou oklical za vodilno barvo leta 1935. jantarno rjavo. Za mlada dekleta propagirajo koralno rdečo barvo.

Temnomodre ali črne obleke krasi in osvežuje tisoč ljubkih malenkosti: inkrustacije žiléjev, pentelj, vozlov, vložkov, robov, ovratnikov iz pikéja, organdija, platna, tafta, batista, žabójev iz čipk, pisanega krepa ali šopkov umetnih cvetic iz istih tvoriv. Prav te malenkosti vtisnejo sicer preprosti, praktični in za vsako priliko primerni obleki njeno moderno in hkratu osebno noto. Poleg tega imajo prednost, da jih z izpremembo okrasne garniture izpremeniš in obnoviš. Posebno elegantne so garniture iz pristnih čipk in finih narodnih vezenin, ki jih letos propagirajo v velikih inozemskih modnih središčih. Jugoslovanska žena ima tu še prav posebno bogato izbero iz neizčrpne domače zakladnice.

Večerne obleke so letos zelo apartne. Iz vseh mogočih tkanin jih izdelujejo: iz pikéja, platna, umetne svile, tafta, moar-ja, celofanskega tila, čipk, v enotni barvi, vzorčaste ali kombinirane. Pojavljajo se prav novovrstne tkanine. Najrazličnejše tekstilije so stkane med seboj: taft in platno, volna s peresi, celofan s svilo. Toda to so skrajnosti in najbrže zelo mimobežne. Barve so nežne, pastelne. Vzorci so živahni in jih je za vse okuse in vse tipe: progasti, pikasti, škotski, cvetlični, sadni. Celo eksotični metulji in ptički se v nežnih barvah izpreletavajo po tenkih in prozornih tkaninah.

Šah

Mirko Kragelj:

Še o zmagi Dravskih šahistov

V nedeljo popoldne je doživela po daljšem presledku Ljubljana zopet elitno šahovsko prireditev, Na 20 deskah so se sprijeli najboljši šahisti savske in dravske banovine, da premerijo svojo šahovsko moč.

Boj je pričel ob pol 15. uri v veliki unionski dvorani. Velik handicap za Ljubljano je bil nerazumljiv izostanek našega najboljšega »dravskega« šahista — velemojstra Dr. M. Vidmarja. Baje je bil prijavljen brez lastne vednosti na listi dravskih tekmovalcev — ob času objave tekmovalcev se je g. Dr. Vidmar nahajal v Švici in v Franciji — toda dejstvo, da se je dan pred dvobojem nahajal čil in zdrav v naši sredi, nas sili k dvomu, da li je bila njegova abstinenca od dvomatcha umestna. Sicer je Ljubljana, oziroma dravska banovina odlično zmagala. Toda kaj, ko bi »Posavci« vendarle zmagali — in na zmago so trdno računali — z razliko ½ točke? Mislim, da bi v tem slučaju našega velemojstra vsaj malo, in ne popolnoma neupravičeno, zapekla vest!

Kakor rečeno, se je hvalabogu, kljub nevšečnemu omenjenemu »handicapu«, vse izteklo v najlepšem redu. Vsaj pa nas in za večino nasprotnikov! Mojster Vuković se je sicer nekoliko razburil radi slabega spanja in kasnega obeda ter hotel odgovornost za oboje naprtiti gu. predsedniku Ljubljanskega šahovskega kluba, a ko mu je le-ta s pričami dokazal, da je imel tisto noč važnejše opravke, nego da bi bil namenoma podstavil pred hotelsko okno gospoda Vukovića neugnanega prepevajočega slavčka, je gospod Vuković svoj nameravani pismeni protest umaknil.

Mojster Vuković je na prvi deski naletel na našega mojstra Vasjo Pirca. Igra je bila med prvimi zaključena neodločeno — remis. Na drugi deski je naš ljutomerski priznani amater »težkega kalibra« Poljanec na žalost moral kloniti pred zagrebškim mojstrom dr. Drezgo. Na tretji deski je bila nam sreča mila. Milan Vidmar mlajši, sin našega velemojstra, je pozicijsko strl ljubljanskega rojaka ing. Tekavčiča, ki je startal za zagrebške barve. Prav tako je mojster Kalabar podlegel na četrti deski našemu odličnemu Šorliju. Furlani je na 5. deski zadal udarec nevarnemu sušaškemu in bivšemu zagrebškemu prvaku Agapjejevu, dočim sta Dumič in nadarjeni mladi Sikošek na 6. deski po komisijski ocenitvi nedokončane partije remizirala. Na 7. deski je Preinfalk matiral Rojnića, na 8. deski naš mariborski prof. Stupan znanega Rožiča. Sledita zmagi našega Longerja proti Gorskemu in J. Gabrovška proti Aviroviću. Rezulta na prvih 10 deskah, kjer se je borila šahovska »elita« obeh banovin, znači z rezultatom 8:2 (brez velemojstra Dr. Vidmarja!) za naše šahiste naravnost fenomenalen uspeh!

Rezultati ostalih 10 parov pa so naslednji: Ciril Vidmar (Dravska) : Bayer (Savska) ½ : ½; Cibic (D) : Grenčarski (S) 1 : 0; Šiška (D) : Filipčič (S) 0 : 1; Šavli (D) : Žagar (S) 0 : 1; Ostanek (D) : Dr. Židovec (prvak Karlovca) ½ : ½; Peterman (D) : Funtak (S) ½ : ½; Mešiček (D) : Kraljević (S) 1 : 0; Marek (D) : Petek (S) ½ : ½; Kukovec (D) : Tenner (S) ½ : ½; Gerzinič (D) : Savić (S) 0 : 1.

Zaključno stanje dvoboja torej: 12½ : 7½ za dravsko banovino.

S tem rezultatom je zopet jasno dokazano, da smo Slovenci v šahu najjačji igralci v državi.

*

1. Indijska obramba.

Taube — Roese (1929.)

1. d4, Sf6; 2. **c4, b6** (črni bi rad nadziral polje e4 s figurami, hitro se pa izkaže, da to ni izvedljivo), 3. **Sc3, Lb7**; 4. **Dc2, e6**; 5. **e4, Lb4**; 6. **Ld3** (točke e4 se je torej polastil beli in ima premočen kmetski centrum. Zato bi črni bolje storil, če bi v peti potezi vlekel d5, čeprav bi pozicije še ne izenačil); **L×e3+** (da izvede d6 in e5, kar sedaj radi 7. Da4, Sc6 8. d5, ni šlo) 7. **be3, d6** 8. **Sf3, Sbd7**; 9. **0 0, e5**; 10. **Ld2, 0—0**; 11. **Tae1, Te8**; 12. **Sh4!** (beli je popolnoma razvit in že pričenja z rohadnim napadom); **Sf8** (g6 bi bila velika slabitev); 13. **Sf5, Sg6**; 14. **f4, Le8** (na to se je črni zanašal; nasprotnik pa ima hujši strup). 15. **fe5, de5**; 16. **S×g7, K×g7**; 17. **Lg5, Sf4**; 18. **T×f4!, ef4**; 19. **e5, Dd7**; 20. **ef6+, Kh8**; 21. **Lh6!, T×e1+** (Tg 8; 22. Te5 bi bilo odpornejše); 22. **Kf2, Te2+**; 23. **D×e2, De6**; 24. **Lg7+, Kg8**; 25. **L×h7+, K×h7**; 26. **Dh5+** in mat.

2. Indijska obramba.

Rodatz — Reinhardt (1934.)

1. d4, Sf6; 2. **Sf3, b6** (nazvana damska indijska obramba, katere vodilna misel je zavzeti točko e4 in s tem izenačiti. Razlika od prejšnje partije je v tem, da je tu bolj igral Sf3 namesto c4.) 3. **e4, e6**; 4. **Sc3, Lb7**; 5. **e3** (na 5. Dc2 bi sledilo Lb4, na 5. Lg5! pa d5 ali Lb4), **Lb4**; 6. **Ld2, 0—0**; 7. **Ld3, d6** (črni mora pri-

pravljati e5), 8. **a3, L×e3; 9. L+e3, Se4; 10. De2, f5** (črni je obdržal točko e4 in more biti z otvoritvijo zadovoljen), 11. **0—0, Tf6** (beli je igral otvoritev precej pasivno, kar je sovražniku omogočilo, da se je polastil iniciative), 12. **Sd2** (še vedno boj za središče, ki ga more črni braniti le indirektno), **Th6**; 13. **L×e4, fe4**; 14. **g3?** (že odločilna slabitev rohade, ki se jo mora, če le mogoče, ohraniti nedotaknjeno. Pravilen ukrep je bil 14. Tfe1 in 15. Sf1!; slabo bi bilo 14. 5e4? Dhr) Dg5! 15. fsp (manjše zlo je še bilo 15. S×e4, Df5 16. d5—f3, d5—ed5, 17. cd5, L×d5, 18. f3, Te6, pri čemer bi pa zapravil važnega kmeta) **ef3**; 16. **Tae1** (ali 16. e4, De3+, 17. Tf2 (Kh1, De2!), Th2!, 18. Tf1, Tg2 + dobi); **Th2!!** (še močnejše kot Dg3+ !in f2+), 17. **K×h2, Dh5+**; 18. **Kg1, f2+ z matom** .

Za ljubitelje problemov naj bo sledeča studija K. Kubbla:

Št. 1. Beli: **Kg7, Tg8, Sa4** (3 figure). Črni: **Kb1, Lf5, pešec f2** (3 figure). Beli vleče in remizira.

Standardizacija človeka

Pri vseh narodih z mogočno industrijo in trgovino, preko njih pa tudi pri drugih vidimo po svetovni vojni zanimiv in važen pojav: čim bolj napredujeta racionalizacija in standardizacija tehnike in gospodarstva sploh, tem bolj ginejo razlike med poedinci, tem bolj si postajajo ljudje enaki, skratka: tem bolj se tudi **človek standardizira.**

Najbolj je racionalizacija gospodarstva in z njo vred standardizacija človeka napredovala v Zedinjenih državah Severne Amerike, zato govorimo kar o **»amerikanizaciji«.** Pa tudi na Angleškem, na Nemškem in v drugih močno industrializiranih državah, v zadnjih letih celo na Ruskem standardizacija že močno vpliva na človeka samega. Ker se prvi znaki tega pojava opažajo že tudi pri nas, naslednje vrste za njegovo umevanje pač ne bodo odveč.

—

Beseda **standard** je starofrancoska. Prešla je v angleščino in pomeni prvotno toliko kakor zastava, znak, merilo, sedaj pa tudi normo in vzorec. V trgovstvu se označuje z besedo standard tipičen vzorec, ki predstavlja natančno določene povprečne vrednote in lastnosti blaga ter je v občnih poslovnih običajih tako znan, da pri sklepanju pogodb zadostuje, če se obe stranki sklicujeta na tak stalen vzorec.

Taka standardizacija proizvodov je posledica **racionalizacije.** S to besedo, izvedeno iz lat. ratio (razum), označujemo vsa ona prizadevanja in vse one ukrepe, ki gredo za tem, da se določen smoter doseže na najboljši način in v največji meri, in sicer s tem, da se s čisto razumskega stališča proučijo in uredijo vsi pogoji postopka tako, da postane najsmotrenejši.

Posebno velikega pomena je gospodarska **racionalizacija.** Njen cilj je stopnjevanje produkcije in dvig gospodarstvenosti, to je izboljšanje razmerja med dobičkom in stroški. Pri tem igra važno vlogo seveda tudi znižanje rizika in škarta, to je slabih proizvodov.

Racionalizira se lahko vsako in vse gospodarstvo, najvažnejša, ker najdalje izvedena, pa je zasedaj **racionalizacija obratovanja.** Racionalizira se lahko i tehnična stran produkcije i trgovska stran prodaje, pa tudi celotna organizacija gospodarstva s »personalnim gospodarstvom« vred. Ukrepi, ki so potrebni, da se doseže čim večja racionalizacija obratovanja, se poučujejo v posebnih abratoslovnih in psihotehničnih institutih in laboratorijih, ki jih imajo večje visoke šole in velika podjetja.

Ena stran racionalizacije obratovanja je **standardizacija proizvodov.** Ta standardizacija obsega normiranje in poenotenje osnovnih tehničnih elementov in samostojnih delov sestavljenih industrijskih izdelkov, tipiziranje izgotovljenega blaga in specializacijo obratov za izdelovanje omenjenega števila tipov.

V **kmetijstvu** gre standardizacija za dobivanje žita, krompirja, živine, mesa, perutnine, masla, sira, mleka, jajc, sočivja, sadja, vina itd. z natančno določenimi in obče priznanimi znaki in lastnostmi. V glavnem pa se kmetijstvo, zlasti manjši in srednji kmetijski obrati, upira preveliki ricionalizaciji, saj se omejuje skoro samo na enotno izbiro pasem in sort. Standardizirani kmetijski proizvodi se lažje in bolje prodajajo kakor nestandardizirani.

Kakor vse, kar je človeškega, ima tudi to svoje dobre in slabe strani. Taka racionalizacija gospodarstva v zvezi s standardizacijo proizvodov ima ali vsaj lahko ima brez dvoma svoje **prednosti:** s smotreno ureditvijo obratov se dviga vršitev ter hrani sila, čas in denar. Prav tako nesporne pa so žal tudi njune **slabe strani.** Obratovanje se prekomerno birokratizira; kakor dokazujeta kriza in zastoj v svetovnem gospodarstvu, ima racionalizacija obratovanja, če se, kakor se po svetovni vojni v resnici tudi je, omejuje samo na dvig rentabilnosti obratov za posledico desorganizacijo celotnega gospodarstva: ker se v preveliki meri nadomešča človeško delo s stroji in prenaglo združujejo podjetja v namenu, da se razdelita proizvodnja in trg, ostane naenkrat preveliko število ljudi brez dela, oziroma zaslužka in pade na breme občnosti itd. itd.

Poleg načrtnega gospodarstva, s katerim se tukaj ne moremo baviti, skušata slabe strani racionalizacije, kateri se drugi brez škode ne morejo izogniti, če je eden z njo začel (in ta eden so bili Amerikanci) **omiliti »personalno gospodarstvo«** in **psihotehnika.** Kolikor dopušča rentabilnost obrata, se preudarno in smotreno gospodarstvo ozira na nagnjenja in sposobnosti ter na okolje delovnega človeka. »Subjektna« psihotehnika ga skuša prilagoditi delovnim pogojem, »objektna« prikotehnika pa obratno delovne pogoje delovnemu človeku in njegovi samo do neke meje izpremenljivi človeški naravi. Pravilno personalno gospodarstvo skuša dalje v ročnem in ostalem delavstvu vzbuditi čuvstvo povezanosti z obratom, skrbi za humanitarne, gmotne, zdravstvene in izobraževalne naprave v korist svojih nastavljencev ter gleda na to, da se delavec, oziroma nastavljenec v prosti naravi ali z lahkim delom v svojem vrtiču odpočije od poklicnih naporov.

—

Toda naj se skušajo slabe strani racionalizacije še tako omejiti, naj se množicam delovnega ljudstva še tako zmanjšata strah pred negotovo bodočnostjo v obliki brezposelnosti in do gnusa nad življenjem naraščajoča nezadovoljnost, kljub temu **vpliva racionalizacija** prav močno **na človeka** samega.

Racionalizirana oblačilna stroka meče na trg tisoče in tisoče klobukov, oblek, čevljev itd. v omejenem številu tipov in po razmeroma nizkih cenah. Tako se ljudje že **na zunaj** standardizirajo v omejeno število tipov. Ostalo opravita racionalizirano delo ter standardizacija prostega časa in zabave delovnih množic.

Jasno je, da **enoličnost dela** ob njegovi vedno večji specializaciji mora na človeka samo otopevajoče vplivati. Komaj pa stopi naš po vseh pravilih racionalizacije standardizirani človek od dela na ulico, že ga pograbi od strokovnjakov po izsledkih natančnega proučevanja urejena, z najuspešnejšimi sredstvi na njega učinkujoča **reklama.** Ker je od enoličnega telesnega ali duševnega dela za zmerne dražljaje preveč utrujen in otopel, zato popolnoma zapade taki racionalizirani reklami, ki nanj od vseh strani vpije in sveti. Vse se mu servira že gotovo in za njega nalašč preračunano, tako da mu ni več treba nikakega ugibanja in razmišljanja, za kar itak ni razpoložen. Tako dela v prostem času to, kar dela tip, h kateremu pripada po svojem poklicu in po svojih dohodkih, ker pač tudi drugi to delajo. Celo obrazi, glas, kretnje in hoja ljudi postajajo vedno bolj po tipih standardizirani. V Ameriki in na Angleškem so stopile na ulico celo že nekatere veroizpovedi in delajo po vseh pravilih reklamo zase.

Zvečer gleda v **kinu** z milijoni sebi enakih po istem preizkušenem vzorcu prav zanj napravljene filme ali pleše z milijoni sebi enakih po istih melodijah istega jazza. Če pogleda v svoj, nalašč zanj pisani ilustrirani časopis, vidi iste »idealne tipe«, moške in ženske lepote z istim standardizirano brezsmiselnim nasmehom »optimizma za vsako ceno« na njihovih obrazih, ki se ga prej ali slej mora nalesti tudi sam. Tako mu diktira reklama okus, nazore, ideale in celo nepotrebne potrebe.

Ker so drugi dognali, da še najbolje izhajajo, če se poroče, se moderni standardiziranec navadno brez daljšega oklevanja res tudi poroči. Trudi se za olikano vedenje, vrhunec njegove sreče pa je, če potuje sredi množice sebi enakih z velikim, razkošno opremljenim prekomornikom, iz katerega je izginil zadnji sled domačnosti in samote.

Tako nimata ne svet ne življenje zanj nobene skrivnosti več. Mnogokrat pa se vendarle zgodi, da pri tem ali onem iz njegove srede ali celo pri njem samem bruhnejo na dan zatirane, racionalizaciji in standardizaciji nedostopne racionalne strani človeške narave ali življenja sploh ter ga v največje začudenje vseh znancev in njega samega, vržejo iz preračunanega tira...

—

Ne samo na zapadu, tudi pri nas je vedno manj ljudi, ki še niso zapadli racionalizaciji in standardizaciji. Od teh se pogreza večina v rafinirano uživanje iz obupa. Že malo je število onih, ki so kljub vsemu ohranili kritičen optimizem ter skušajo novi čas in novega človeka spraviti v sklad z zahtevami duha. Večini izmed teh po postaja vedno bolj jasno, da je ena izmed najboljših poti, ki vodijo iz puščobe modernega življenja, — vrnitev k zemlji, h grudi.

Dr. P.

Pregled vremena v maju

Letošnji maj moremo z vremenskega stališča razdeliti v dve polovici. Prva polovica, ki sega samo do 13., je bila razmeroma lepa in brez dežja. V drugi polovici, ki obsega 18 dni, smo zabeležili nič manj kot 14 deževnih dni.

Takoj prve dni v mesecu je vdrl v naše kraje mrzel in suh polarni zrak, ki je prisilil, da je padlo živo srebro že sredi pomladi zopet pod 0° C. Dne 2. maja zjutraj smo sredi ljubljanskih ulic zaznamovali —1·8° C zračne temperature. Vsi trije prvi dnevi v mesecu so zaznamovali temperaturo pod ničlo. Ta mraz je občutno škodil poljedelcem, saj je novi zarod po vinogradih in sadovnjakih popolnoma uničil. Naš kmet s strahom pričakuje letošnje mizerne trgatve v jeseni. Meščanom in nedeljskim izletnikom pa je mrzli polarni zrak prinesel jasno in lepo vreme. Zrak je bil sicer ponoči hladen, zato pa se je tekom dne spričo jasnega neba in razmeroma že visokega sonca na nebu močno segrel, tako da je 12. znašala najvišja dnevna temperatura že dobrih 25° C. Istega dne pa je bilo tudi že konec lepih dni, kajti popoldne ob 3. uri je na jugovzhodni strani Ljubljane parkrat močno zagrmelo. Naslednjega dne so ob 2. uri zjutraj padle prve kaplje.

Barometer je skoraj ves ta čas stal visoko nad ljubljansko normalo (733 mm). Najvišje je bil 6., ko je zjutraj kazal 743 mm, ali reduciran na morsko gladino, 772 mm. Spričo kontinentalnega, suhega zraka je bila vlaga v zraku majhna. Najnižjo vrednost je imela 2., ko je bila tudi zračna temperatura najnižja. Tega dne je 1 kubični meter zraka vseboval komaj 3 grame vode, kar je zelo nizka vrednost, če pomislimo, da imajo zimski meseci povprečno 4 grame. Toda zaradi močnega segrevanja zemeljskega tla ob jasnih dnevih je vlaga iz zemlje vedno bolj izparivala in napolnjevala ozračje. 12., za časa najvišje zračne temperature, je je že bilo okrog 10 g v kubičnem metru. Poleg izparivanja iz tal so vlago v ljubljanskem ozračju povečale tudi južne vlažne sape, ki so zapihale iznad Jadranskega morja in naznanile prihod slabega vremena.

Že od 10. na 11. maja je barometer začel hitro padati in je 11. že padel pod ljubljansko normalo. 12. popoldne je njegova višina znašala komaj 726 mm, ob morski gladini 752 mm. Te dni se je nad Sredozemskim morjem pojavil zračni vrtinec, ciklon, ki je pognal južne tople in vlažne zračne mase proti Srednji Evropi. Le te so 13. dosegle ljubljansko območje in izlile nanj 13 mm padavin. Naslednja dva dni so nekoliko mirovale, so se pa 16. ponovno zagnale in izmetale tekom vsega dne 24 mm padavin. Do 20. je nato samo po malem pršilo in je 21. celo pritisnil sever, ki je sredozemski ciklon vrgel globoko doli nad Severno Afriko. Nebo se je zjasnilo, le tu pa tam se je pojavil osamljen oblaček kumuloidne oblike (kupom volne podoben). Imeli smo lep dan, celo barometer se je dvignil nad normalo (739 mm). Toda tisti, ki so mislili, da se bo vreme zboljšalo, so se zmotili, kajti že naslednjega dne se je ciklon vrnil in popolnoma vladal nad Evropo do 25. Ljubljani je naklonil 17 mm vode.

26. je ciklon definitivno odpotoval proti vzhodu in je svojo igro ponavljal nad Južno Rusijo. Že smo mislili, da bo Srednjo Evropo preplavil sveži in čisti polarni zrak z Grönlandije. Toda nov ciklon, ki se je stvoril nad Atlantskim oceanom, ga je prehitel s tem, da je vrgel v Evropo mokre oceanske zračne mase, ki so vsebovale, ko so dospele v Ljubljano, do 13 gramov vode v kubičnem metru. 28. je bil jasen dan in je tudi to pot temperatura dosegla 25° C. Tudi naslednje dopoldne je solnce sijalo. Ker pa je bil zrak vlažen in ga je močno segrevanje tal gnalo kvišku, se je v višavah ohladil in pričel odmetavati vodo. Takoj po 1. popoldne je pričelo pršiti, ki se je vedno bolj stopnjevalo, tako da smo ob 10. zvečer imeli močan naliv. Močni nalivi so se ponavljali in prenehali naslednje jutro. Tudi 30. smo imeli nalive. V obeh dneh so vsi nalivi vrgli 53 mm vode. Zadnjega dne maja in prve dni v juniju so sicer nalivi ponehali, pač pa v presledkih še vedno po malem dežuje in je v prvih 5 dneh junija padlo skupno 14 mm vode.

Tudi atlantski ciklon je potisnil barometer 30. na 726 mm. V juniju se sicer nekoliko dviga, toda z Atlantika se že javlja nov ciklon, ki ne obeta še toli pričakovane kopalne sezone. Podobno je potekalo vreme tudi v ostalih krajih banovine, le z razliko, da je deževje prevladovalo po veličini na zapadu. Vzhodni kraji pa so bili podvrženi zato tem bolj samo oblačnemu nebu.

Delo in smoter društva „Soče"

V teh dneh se društvo »Soča« klanja na grobu našega blagopokojnega kralja Aleksandra I. na Oplencu, kamor je poneslo brebrn lovorov venec ter svojo veliko ljubezen do kralja in države. Društvo šteje sedaj v svoji ljubljanski matici 896 članov, v svojih podružnicah Celju, Jesenicah, Novem mestu, Bohinjski Bistrici, Murski Soboti in Dol. Lendavi pa nadaljnih 756, skupaj torej 1652.

Društvo je včlanjeno v Savezu emigrantskih udruženj, vendar pa gre njegov pomen daleč preko tega okvira. Udejstvuje se z največjim uspehom na socialnem, humanitarnem, karitativnem, prosvetnem in narodnokulturnem polju, goji narodno in državljansko zavest ter je nosilec tistih lepih, starih tradicij, ki v čistem narodnem duhu pomagajo ohranjati naš narod, preko vsega strankarstva in nad vsem strankarstvom v naši kraljevini in v neodrešenih slovenskih in hrvatskih krajih.

Do pred kratkim je vodil dolgo nepretrgano vrsto let društvo sedanji ban **dr. Dinko Puc,** ki ga je na zadnjem občnem zboru društvo izvolilo zaradi njegovih neprecenljivih zaslug za svojega častnega **člana. Njegov novi predsednik** pa je g. inšpektor **dr. Tone Šapla,** ki mu je začrtal smernice v istem duhu.

Dosedanje delo društva, zlasti tudi v preteklem letu je ogromno. Opravljajo ga ne samo posamezni **društveni funkcionarji v ožjem** in širšem odboru, temveč je porazdeljeno še po raznih odsekih, izmed katerih so najvažnejši prireditveni odsek, ki mu načeluje g. **Čotar,** pevski odsek, ki mu načeluje g. **Klavora** s pevovodjo gospo. **Rožancem,** in v zadnjem času tudi »Istarska obitelj« pod vodstvom g. dr. **Prodana.** V prireditvenem odseku je osredotočeno največ dela, ker ima po eni strani skrbeti za potrebna sredstva za socialno oskrbo potrebnih svojih članov, ki bi bili sicer česlo brez vsake pomoči, po drugi strani pa vrši obenem eminentno narodno prosvetno delo. V ilustracijo bodi povedano, da ima društvo v zimski sezoni teden za tednom redna predavanja odličnih znanstvenikov in strokovnjakov, tako da si je pridobilo ime in sloves »Ljudske univerze«. Dozdaj je bilo takšnih predavanj **225** in vsa so bila dobro obiskana. Prireja vsakoletne božičnice z obdarovanjem revežev, proslave, komemoracije. Udeležuje se narodnih proslav in javnih nastopov, po potrebi prireja tudi dramske igre itd. Ravno v preteklem letu pa je segla njegova delavnost tudi dalje. Da se ohranijo stare naše narodne noše, ki v Julijski Krajini počasi izginjajo, je društvo te noše založilo, istotako tudi narodne razglednice. V pevskem odseku goji in zbira naše stare narodne pesmi, ki bi sicer počasi prišle v pozabo.

S svoječasno odcepitvijo društva »Tabora« od »Soče« se je agilnost v obeh društvih še bolj povečala. Danes delujeta obe društvi roko v roki in ni med njima velikih bistvenih razlik.

Kar se tiče novega odbora, ni v njem razen tega, kar smo že gori omenili, večjih in bistvenih izprememb. Uglednemu in agilnemu našemu narodnemu društvu želimo v njegovem 15. poslovnem letu ves prospeh!

Hočemo:

da bo dnevnik »GLAS NARODA« dostopen najširšim plastem naroda —

da dnevnik »GLAS NARODA«, ki ga izdaja zadruga, ne bo nikdar last ozke politične skupine, temveč svobodno ljudsko glasilo —

da bo dnevnik »GLAS NARODA« tudi dejansko last naroda — za razliko od drugega časopisja, ki ga izdajajo delniške družbe —

Zato je Vaša dolžnost:

da »GLAS NARODA« povsod priporočate —

da postanete naročnik lista in se pismeno prijavite upravi dnevnika »Glas naroda«, Ljubljana, Nebotičnik —

da postanete solastnik lista in soodločujoč činitelj glede tega, kakšen naj bo »Glas naroda«! Zato pišite za pristopnico Narodni prosveti v Ljubljani r. z. z o. z., Nebotičnik.

NARODNA PROSVETA
V LJUBLJANI,
reg. zadruga z omej. zavezo

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petitna vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znamkah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

ELEKTROMOTORJI POCENI!
»Mestna elektrarna ljubljanska proda interesentom elektromotorje za istosmerni tok, 300 voltov, po zelo nizkih cenah. Interesentom v Ljubljani, ki so priključeni še na istosmerni tok, nudi za zmerno mesečno odškodnino motorje na posojilo. Pojasnila daje ravnateljstvo mestne elektrarne, Ljubljana, Krekov trg št. 10/II.«

IZURJENO ŠIVILJO za dom iščem. Naslov v upravi »Glas Naroda«.

MLINAR IN ŽAGAR, 40 let star, brez otrok, trezen, lepa spričevala, vajen kmečkih mlinov in žag, zmožen vseh popravil, išče zaposlitve. Prevzame tudi kaj zapuščenega. Vajen vseh kmečkih del. Posredovalec dobi nagrado. Prodam 1 skobelnik. Cenjene ponudbe za sedaj ali pozneje na **N. A. Žagar,** Ponikva št. 2 ob južni železnici.

SKORO NOVO IZLOŽBENO OKNO s roleto se poceni proda, vel. 195×160, Dolenjska cesta 81, Rudnik—Ljubljana.

SLUŽBO kot avto-mehanik in šofer išče mladenič, soliden in pošten. Rad sprejme tudi kako drugo delo. Naslov **Pepi Leben,** Ljubljana, Gregorčičeva c. 17

Peter Škrbec: 1

Pred dvajsetimi leti...

Barantanje za našo zemljo. — Napoved vojne. — Beg.

Že takoj tedaj, ko se je stari dvoglavi črni orel v svoji zakrknjenosti nezaslišano spozabil in zagnal na mlado, od stoletne raje komaj osvobojeno slovansko zemljo, ko je vsenemški Dunaj napovedal vojno izmučeni Srbiji, se je lotila zlasti Slovencev na Goriškem silna bojazen, kaj bo, če prelomi Italija svojo besedo in odpove zvestobo svoji dotedanji avstrijski zaveznici. Goričani so spoznali svoje laške sosede in njihova skrb ni bila neutemeljena. Italija je oprezovala na obe strani. Na zapadu je kovala londonski pakt — račun brez gospodarja, ki so ga vnovič ogoljufali — na vzhodu je kupovala isto blago.

Z Dunajem se je Rim pogajal v sami Gorici. Diplomatje so imeli takrat polne roke dela. Pogajanja so trajala skoraj neprenehoma dan in noč. Diplomatje so se zbirali v nadškofiji, ki se jim je zdela po svoji politični vlogi še najbolj prikladna za njihove sestanke in razgovore.

Usoda je nanesla, da sem bil takrat v zvezi z merodajnimi krogi knezonadškofijskega dvorca blago pokojnega nadškofa dr. F. B. Sedeja in sem tako neposredno zvedel v glavnem vse, za kar so se pogajali v zgodovinskem dvorcu v Gosposki ulici.

Že tedaj sem se moral sprijazniti z mislijo, da bo treba končno vendarle zapustiti domači kraj in vso prelepo njegovo okolico. V škofijskem dvorcu so si medtem avstrijski diplomatje prizadevali, da bi ohranili zavezništvo z Italijo ali pripravili Rim vsaj do tega, da bi ostal nevtralen. Italijani pa so za ceno svoje nevtralnosti odnosno svojega zavezništva spočetka zahtevali južno Tirolsko. Avstrija je na to zlahka pristala. Ljudje so se za hip umirili, ko so zvedeli za ta sporazum. Toda že po prvem premisleku so spoznali, da bi še prekmalu nastalo splošno pomanjkanje in beda, saj bi morala Avstrija poleg sebe in svojih tedanjih zaveznikov prehranjevati še siromašno in na gosto obljudeno Italijo. Že nekaj dni kasneje se je izkazalo, da je bilo Poadižje Italijanom preskromna odškodnina. Njihove zahteve so na lepem znatno narastle. Na novem sestanku v škofiji so postavili novo zahtevo: **»Vse ozemlje od meje do Soče!«** Ali so jih do tega pripravili njihovi »iredentisti«, ki so že nekaj let rovarili v Rimu, ali pa morda pogajanja, v katera se je dvorezna rimska politika zapletla na zapadu? Imeli so srečo. Avstrijci so tudi na to pristali.

Tedaj je Rim spoznal, da ga Avstrija visoko ceni. »Magiando vien apetito«. Izdal ga je njegov lastni rek. Svojim zastopnikom v Gorici je diktiral nove zahteve: »Vso zemljo do Zidanega mosta in velik del Štajerske!« Nekaj dni za tem je k temu prišla še zahteva: »Vso Dalmacijo in njenih tisoč otokov!« Več nenasitnemu Rimu niti v Londonu niso mogli ponuditi. Pa tudi za Dunaj je bila ta cena previsoka. Avstrija bi bila izgubila izhod na morje, od katerega je zavisel ves njen gospodarski razvoj. Pogajanja so se razbila, dobro mobilizirana, do zob oborožena Italija je napovedala vojno Avstro-ogrski dne 23. maja leta 1915.

V Gorici so se razblinile poslednje nade, ki so kakor umetna megla zastirale pogled v bližnje dni. Vsem je postalo neizbežno jasno: vojna. Po mučni tišini je hkratu završalo po vsem mestu. Vse se je izpraševalo, kaj bo, kam naj gremo. S cesarsko-kraljeve policije so se začeli širiti nesmiselni glasovi, da bo Avstrija Italijo strla in jo v štirinajstih dneh premagala in pogubila. Toda v tistih dneh so se bili na daljni vzhodni fronti najhujši boji in Avstrijci so morali zastaviti vse svoje sile, da jim ruski kozaki niso zdrveli po madžarski ravnici prot Budimpešti in Dunaju. Zaradi tega je ostala Soča skoraj brez obrambe in tudi goriška garnizija je bilo zelo šibka. Italijanska vojska pa je bila že tik pred vrati. Dobro sem poznal takratne razmere in zdelo se mi je povsem naravno, da se bo mesto nekega lepege dne in še prav kmalu vzbudilo sredi stotisočev italijanskih osvajalcev«.

Ljude so, vsi v skrbeh, nestrpno begali okrog in dan za dnem nadlegovali vojaško oblast in okrajno glavarstvo, kdaj pride pomoč iz zaledja, da ohrani mesto pred razdejanjem in pogubo. Vselej se je glasil odgovor, da pride 70, 80, 100 tisoč mož broječa vojska, ki bo rešila ljudi skrbi, nadlog in sovražnika. Vojske pa ni bilo od nikoder. Končno so se ljudje vsaj na videz nekoliko pomirili: Dokler so ostali v mestu deželni odbor, glavarstvo, sodišče in drugi državni, deželni in mestni uradi, nedvomno nevarnost še ni bila tako blizu. Izvedelo se je pa kasneje, da so že takrt vsi uradi skrivaj in ponoči zbrali svoje akte in arhive ter jih pospravil v zaboje in se pripravili na beg. Zatajevali so te svoje priprave seveda najbolj zaradi tega, da se ljudstvo ne bi preveč razburilo in ne bi nastala splošna zmešnjava. Nazadnje so vse skupaj natovorili na vlake in odpeljali proti Trstu in Podbrdu na varno. Tudi uradniki sami, višji, boljši, premožnejši in taki, ki so imeli v zaledju kakršnokoli zaščito, so se odpravili tako, da ljudje njihovega bega skoraj niso opazili. Nekaj jih je odšlo tudi v okolico, v Ajdovščino in Vipavo, drugi pa celo na Dunaj in na Češko. Nekaj pa je bilo tudi takih, ki so ostali na svojih mestih. Prav vsi pa so poslali na varno svojce in sorodnike.

(Dalje prihodnjič)

KLIŠEJE
IZDELUJE V VSEH VRSTI GOLIDNO
KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA UL. 13

„Glas naroda“ je tu in ostane!

Mi vsi pa ga podpirajmo in širimo z vsemi silami naše odločne volje, da bo *neodvisen* tisk tudi pri nas končno pognal globoke korenine med vse plasti našega naroda. Ne pozabite v teh prazničnih dneh opozoriti vse prijatelje in znance na naše glasilo! Pridobivajte nove sodelavce, naročnike in inserente! S tem boste dali najboljši odgovor vsem onim, ki jim je neodvisen tisk na poti.

TISKARNA
MERKUR
LJUBLJANA, GREGORCICEVA UL. 23
LASTNA KNJIGOVEZNICA
ROTOTISK - TELEFON ŠT. 25-52
Knjige, brošure, revije, časopise itd. v najmodernejši izdelavi in po konkurenčnih cenah najhitreje izdeluje

Botri in botrice!
Najbolje boste postreženi v gostilni
pri „VINKOTU“
Tržaška c. 4
kjer se točijo pristna štajerska, dolenjska, belokranjska in sremska vina. Vsak čas topla in mrzla jedila. Gramofon in balinišče.
Se priporoča
ROJC VINKO
GOSTILNIČAR

Krize bo konec,
ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dajati
nova posojila iz novih vlog
Zaupajte Vaš denar
MESTNI HRANILNICI LJUBLJANSKI
ki izplačuje nove vloge, vložene po letu 1933, neomejeno ter jih obrestuje po 4—5%.
Vloge nad Din 400,000.000·—
Rezerve Din 14,600.000·—

August Agnola
Ljubljana
Tyrševa c. 10 (Dunajska)
Telefon št. 24-78. Štev. ček. rač. 10.940
Zaloga stekla, porcelana, keramičnih izdelkov in raznovrstnega finega kristala. Posebni oddelek za gospodinjske opreme, hotele in kavarne

Gostilničarjem
nudim pristna štajerska in dolenjska vina
po ugodni ceni v vsaki množini. Priporočam tudi svojo dobro znano gostilno. Domača solidna postrežba! Ob nedeljah na razpolago ribe
IVAN GRAD veletrgovina z vinom in gostilna BERIČEVO

Halo! Pozor! Halo!
NA ALEKSANDROVI CESTI 5 NOVO RENOVIRANA KRČMA IN GOSTILNIŠKI VRT (prej Buffet »Pri Ivanu«).
Dospela nova pošiljka bogato izbranih raznih vin po sledečih cenah:

Opolo črno Ia	Din 10·—
Opolo belo Ia	„ 10·—
Dingač Ia	„ 12·—
Silvanec štajerski Ia	„ 15·—
Šipon štajerski Ia	„ 12·—
Cviček dolenjski Ia	„ 12·—

Čez ulico vsa vina 1 Din ceneje, pri večjem odjemu poseben popust!
Žganje:

Tropinovec, liter	Din 30·—
Slivovka, liter	„ 30·—

Vse ostale žgane in druge pijače po najnižjih cenah. — *Vsak dan čevapčiči in ražniči, pečeni prašički in jagnjetina na ražnju. Guljaž in vampi, porcija po Din 3·—. Vsak petek sveže morske ribe po raznih okusih!* Vsa ostala topla in mrzla jedila vsak čas na razpolago.
Prepričajte se in poskusite! Priporoča se
KRČMAR.

Oglasi v „Glasu naroda“ imajo siguren uspeh!

Ureditev dolgov
potom sodnih in izvensodnih poravnav.
Nasveti v konkurznih zadevah in vseh drugih trgovsko-obrtnih poslih. — Strokovne knjigovodske revizije, sestava in aprobacija bilanc.
Preskrba kreditov, nasveti glede hranilnih vlog in plasiranje istih. — Vsi posli kmečke zaščite.
Edina koncesijonirana komercijalna pisarna:
LOJZE ZAJC,
Ljubljana, Gledališka ulica 7. Telefon 38-18

Zastonj
iščete ugodnejših cen, kakor Vam jih nudi
Ludv. Baraga, Ljubljana
(Nebotičnik)
Glavno zastopstvo UNDERWOOD in velika zaloga raznovrstnih pisalnih strojev svetovnih znamk
Kvalitetna polnilna peresa
Vse pisarniške potrebščine. Razmnoževalni in računski stroji.
Sivalni stroji
po izredno znižanih cenah. Vse šivalne potrebščine. Krasni šivalni etui, itd. itd.

Pozor!
Vzorci popolnoma novega blaga za moške in ženske obleke ter raznega drugega manufakturnega blaga kakor: volne, barhenta, kamgarna, cefirja, delena itd. so pravkar dogotovljeni. Pišite še danes na
TRGOVSKI DOM
Sternecki
TOVARNA PERILA IN OBLEK
Celje št. 25
pa jih boste prejeli takoj, popolnoma brezplačno. Cene vsemu blagu zelo znižane, a izbira je ogromna. Veliki ilustrirani cenik zastonj!

Izdaja »Narodna Prosveta« v Ljubljani, zadruga z o. z., predstavnik dr. Goljar, ureja Ante Gaber, tiska tiskarna »Merkur«, predstavnik O. Mihalek, vsi v Ljubljani.

Našim prijateljem in prijateljicam!

Kaj ne, konec šolskega leta se bliža in v vaših glavicah je zdaj precej skrbi. Tako vsaj sklepam po vaših pismih, ki so tokrat bolj kratka, čeprav jih je veliko. Upam, da bo vaših skrbi kmalu konec, potem pa le veselo na počitnice!

Binkoštna nedelja. Danes je v vaših vrstah gotovo dosti birmancev in birmank. Želim jim vsem skupaj, da bi jim bil lepi dan tak praznik, ki se ga bodo vse življenje z veseljem spominjali. Po veselju pa nikar ne pozabite name in mi pišite, kako ste se kaj imeli. Upam, da mi boste veliko napisali, zato sem pa tudi jaz pripravila nekaj veselja za vas. Kar natanko preglejte svoj »Glas«, pa boste kmalu videli, kaj in kako. Ako bo v vaših mladih srcih vzbudilo to kaj veselja, se bo z vami najbolj radovala

vedno vaša

teta Meta.

Ringaraja

— Ringa, ringa raja,
mucek pa nagaja,
kužek pa pleše,
da se vse potrese. —

Ringa, ringa raja...
Da nam ne nagaja,
da smo dobre volje,
pojdimo na polje.

Pojdimo tja k reki,
k vrbi, sivi beki,
tja, kjer sonce sije,
da nam zdravja vlije.

Okrog breze bele
deklice vesele
za roke primimo
se in zavrtimo.

Z nami še sestrice
rajajo — cvetice,
svirajo nam tički,
palčki in kraljički.

Pléšimo brez konca
mi, otroci sonca,
mi, otroci maja:
Ringa, ringa raja!

R. Peterlin-Petruška.

Gustav Strniša:

Ajda zori...

Ajda zori in pšenica je zrela,
mlada žanjica je žetve vesela.

Kosec se smeje in vabi jo v svate:
— Žitnice naše so letos bogate!

Nama med žitom je mak zazorel,
sonca in maka sem danes vesel.

Smo prepelicam že kumovali,
zdaj se na njivo bomo podali.

Ajda zori in pšenica je zrela,
mlada žanjica je žetve vesela.

Manica:

Petelinček „Kukuruk"

Odkar je gospodar zaklal starega hišnega petelina, je mlademu petelinčku »Kukuruku« silno zrastel greben in kar žarel je od ponosa. Kaj pa mislite, deset lepih putk in vse izročene njemu, pobalinčku v varstvo in nad vsemi imeti vodstvo le on, to ni kar tako!

Toda domišljavi Kukuruk je želel še več in vedno češče je preskakoval bližnji plot in obiskoval sosedove kokoši, katere je stražil in vodil star, a krepak petelin.

Kukuruk je bil od tega petelina dvakrat opozorjen, naj bo pameten in naj ostaja doma. Toda mladi domišljavec se niti zmenil ni za to. Ko ga je kmalu nato stari varuh spet našel med svojimi kokošmi, mu je resno zažugal, ali Kukuruk, namestu da bi ubogal, se je ošabno razkoračil ter se z vso silo zaprašil v tovariša. To pa je bilo celo staremu petelinu preveč in začel ga je obdelovati s kljunom in kremplji, da je krasno Kukurukovo perje kar pršelo na vse strani. Zdelanega skoro do smrti, je potem zmagovalec potisnil skozi preluknjani plat na domače dvorišče. Toda pogled nanj je bil pač žalosten. Brez repa in krvaveč iz mnogih ran, se je ubogi Kukuruk, kot pijan, opotekal sem in tja.

»Takega vodjo pa že ne maramo,« so vzkliknile enoglasno njegove putke ter se takoj pridružile sosedovemu petelinu, ki je odslej vodil dve kurji družini kar po obeh dvoriščih ter se pomilovalno oziral na ubogega Kukuruka, ki je ves skrušen čepel v kotu in zdravil svoje pekoče rane.

Pot na semenj

Poljska narodna šala.

Neki človek je šel nekoč v mesto na semenj. Pot ga je utrudila, hotel se je odpočiti ter je legel, da bi zaspal. Da bi potem vedel, katera je prava smer njegove poti, je legel z glavo v smeri k svojemu rojstnemu kraju, z nogami pa proti mestu, kamor je bil namenjen na semenj.

Ker je nemirno spal, se je premetaval v spanju tako, da je slednjič ležal ravno narobe.

Ko se je potem prebudil, se je spomnil na znamenje, ki si ga je dal, preden je zaspal, ter se napotil v tisto smer, v kateri je imel noge, ko se je prebudil, in je mislil, da pride na semenj.

Ko pa je prišel v rodno vas, je videl cesto in hiše ter začuden pomislil:
»Prav tako, kakor pri nas!«
Prišel je na trg sredi vasi:
»Prav tako, kakor pri nas!«
Šel je dalje in prišel pred lastno hišo.
Mislil si je:

»Če ne bi vedel, da sem na semnju, bi rekel, da sem doma!«

Slednjič je uzrl svojo ženo, ji požugal s palico in zakričal nanjo:

»Jaz na semnju, ti na semnju — in kdo čuva hišo?«

T. Teslič-Ruji

Kovno

Binkoštni koncert v prirodi

Janko Glaser:

Jutro

Čez zadnji klanec
že pne se sonce onstran vrhóv;
že splašil pred njim se je vranec
iz devete dežele — spanec —
in odbežál domov.

In daleč od sreče gradóv,
kjer v snu nas nesel je mimo,
na trdih se tleh zbudimo:
v vroč dan, v delavnik nov!

Lev in srna

Lev, kralj živali, je bil zaprt v kletko in je malomarno gledal beli dan. Mimo je prišla srna, je obstala in ga gledala. Lev jo vpraša: »Zakaj stojiš in me brez strahu gledaš. Ali ne veš, da sem lev?« Srna se zasmeje in mu odgovori: »Vem, da si lev in kralj živali, a kaj ti zdaj pomaga vsa moč, ko si zaprt med te štiri stene in ne moreš nikamor! Jaz sem drobna in majhna, nobene moči nimam, vendar sem stokrat močnejša od tebe, ker sem svobodna in grem, kamor hočem.«

Tako je rekla in smeje oddirjala v gozd. Lev je gledal za njo. Zaletel se je v steno in se od sramu in bolečine razjokal. — Moč je samo takrat kaj vredna, kadar jo lahko uporabiš. E. P.

I. S. Mavcov:

Skrivnost pastirja Grege

To se je godilo v starih časih, meni je povedal Švigljev oče, ki je bil znan, da dosti ve, saj je bil najstarejši na vasi. Tisti časi so bili drugačni od današnjih, na Dunaju so bili oni, ki so vladali nad nami in nas čisto nič niso imeli za mar, še našega jezika niso znali in še naše slovenske besede niso dobro razumeli. Bilo je pa tkole:

Pastir Grega je bil majhen, slaboten človek in ni imel drugega premoženja kakor staro, na pol podrto bajto in pred njo drevo, češpljo. Kruh si je služil s tem, da je pasel krave, zdaj za tega, zdaj za onega kmeta, ko pa je zvečer prignal živino domov, je šel spat. Edino veselje mu je bilo njegovo drevo. Vsak dan ga je na vse zgodaj ogledal in, ko se je vrnil, je tudi obstal pod vejami in si mislil, da bi vsaj dobro obrodilo. Jeseni pa, ko je bilo drevo polno modrih, napinnjenin sliv, pa je drevo otresel, pobral sadeže in iz njih skuhal žganje.

Zgodilo se je, da je tiste čase prišel na Dunaj velik in močan človek. Mustafa mu je bilo ime in turške vere je bil in krvi, šel je k cesarju, ki je bil droben in suh ko trlica, pa mu je rekel: »Tri dni ti dam časa. Če v treh dneh ne pripelješ nekoga, ki bi mene premagal, ti vzamem cesarstvo, cerkve poderem in križe pomečem na cesto, povsodi pa postavim turški polmesec, a tebe prodam za sužnja v Afriko.« Cesar je bil bojazljiv, se je ustrašil, pa je brž poslal korenjake z vseh strani, da bi zmagali Mustafo. Mustafa pa je bil ogromen človek, njegove roke so bile polne napetih mišic, njegove prsi so bilé krepke in trde, postave pa je bil, da mu kmalu nisi videl do glave. In prišli so korenjaki z vseh strani, spustili so se z njim v boj, toda vsakogar je premagal, ga pograbil in ga je treščil čez glavo na tla. Cesarja je jelo skrbeti, saj to ni majhna stvr, izgubiti cesarstvo, nazadnje pa še postati suženj. »Kaj bo, kaj bo,« je stokal in hodil pred hišo ves dan sem in tja.

Bilo pa je takó, da je za to stvar zvedel tudi pastir Grega. Nič ni rekel, ampak vzel je ruto, zavil vanjo nekaj kru-

Svjatoslav:

Čevljarček z zvezdami

Sedem rodovitnih let je minulo, prišli so suhi časi, stiska z lakoto, mrazom in nezadovoljstvom. Ljudje so začeli prevračati stare navade, stiska je prinesla nove čase. Čevljar Petriček je prvi okusil skrb in hude dni. Že tako ni imel ničesar razen harmonike in orodja za šivanje, lakote je bil vajen nič kako, zdaj so se pa še ljudje začeli ozirati, kje bi kupovali bolj poceni, pa so presodili, da je tovarniška obutev tudi dobra in lepa.

»Petrinček, ti delaš še vse po starem,« so rekli čevljarju, »zdaj so pa drugačni časi, vidiš, da ne moremo biti zmeraj enaki. Človeka je kar sram, če stopi s tvojimi čevlji kam v mesto. Saj še harmonike ne smeš več tako obrniti, kakor je treba, zmeraj se ti meša v eno, v tisto staro: ramtata, ramtata...«

»Bog vam pomagaj!« je vzdihnil otožno čevljar. »Če bi vedel, da bo prišlo tako, bi se tudi jaz izpreobrnil. Pa staro drevo je težko premakniti. Zdaj je prepozno: stari ljudje, stara roba.«

In prav nič se ni jezil. Ljudje imajo svoje muhe, si je mislil, za vsako novino letajo, a rado jih prevari. Spoznali bodo, kaj je prav in se vrnili k staremu mojstru. Pozabili bodo na vse, nikoli več se ne bodo spomnili, da je bilo kdaj drugače. Vsako vreme se prenaredi in ljudje z njim.

Takole po malem je še krpal škornje, drugega nič več. Mladih ljudi ni bilo k njemu, hodili so svoja pota, le starci, ki so že videli marsikaj in so okusili bolečine, so ga obiskovali. Pa starci so umirali in z njimi škornji in zaslužek. Čevljar Petrinček je ostajal brez dela in brez kruha. Posedal je ob oknu in strmel skozenj. Mimo koče se je smejala velika cesta, tik za kočo je rasla v breg, kakor bi hotela čimprej iz nerodne Grape, kjer je živel čevljarček. Po cesti so pa hodili ljudje. Nekateri so bili tisti z vsakdanjimi obrazi, ki jih je dobro poznal, drugi so bili raztrgani in sestradani, prosili so po hišah. Rekli so, da so brezposelni. Petrinček je premislil svoje delo in življenje in sprevidel je, da je tudi njemu odprta pot na vse strani. Živeti od usmiljenja je hudo, od usmiljenja svojih sosedov, dvakrat hudo.

»Ko bi se že kaj izpremenilo!« je hrepenel dan za dnem. Nič se ni izpremenilo, čas je tekel, kakor mu je bilo po božji postavi ukazano in ni niti za hip krenil s pota. Zdaj pa zdaj je Petrinček prijel za harmoniko in zaigral, kakor bi hotel s pesmijo priklicati nekaj lepega. Pa zdelo se mu je, da se je v svetu nekaj zlomilo, ljudje so slišali pesem, a nihče se ni zmenil zanjo, hiteli so za opravki, taka pesem jim je bila samo v napotje.

Stiska je pa rasla in rasla in nazadnje je bila že tako velika, da je objela ves svet.

Neko noč so nenadoma ugasnile zvezde. Kar tako same od sebe, se je zdelo ljudem, ko jih niso več videli na nebu. Začudili so se. Prej je bilo neko lepo svetlo, smehljalo se je, zdaj je visela nad zemljo neskončna praznota. Graparji so se prestrašili, tako praznega neba niso še nikoli videli. Nekatere pobožne ženice so se začele križati, češ, vsak hip bo konec sveta. Šele, ko se je prikazala luna in nekoliko osvetila nebo, so si ljudje oddahnili. Zvezd pa ni bilo več, čeprav so jih čakali vsak večer, posebno Petrinček. Graparjem je bilo hudo, kajti iz vasi se je videlo samo v nebo in zdaj so še zvezde izginile.

»Nekaj pa to vendarle pomeni,« so premišljevali vaščani in čevljar jim je pritrjeval.

»Nemara bo zdaj konec stiske,« je obšla nekoga lepa misel.

»Ali bo pa še hujša!« so dvomili drugi.

Čakali so nekaj časa, a se ni nič izpremenilo, dan je bil dnevu enak: zjutraj upanje, zvečer skrb. Pač pa so se prikazali v Grapo grofovi biriči. Prišli so z bobnom in sklicali ljudi na sredo vasi. Tam je najimenitnejši izmed njih najprej nekaj govoril, nato pa prebral dolgo pisanje in oznanil nove davke. Kdor jih ne bo plačal, bo zaprt sedem let.

»Torej bo še hudo na svetu,« so vdano razsodili ljudje.

»Morda pa ni povsod tako,« je premišljeval čevljarček. »Drugačna zemlja, drugačni ljudje.«

»Kaj bi tisto!« so mu oporekali. »Od vseh strani hodijo brezposelni k nam. Niti kruha nimajo, pri nas vsaj črnega ne manjka.« (Dalje prihodnjič.)

ha in steklenko žganja, pa je šel v mesto in se je prijavil. Sprva so se mu smejali, ker pa je le bilá sila, so ga posadili na voz in ga odpeljali na Dunaj. Ko ga je cesar zagledal, se je ves prestrašen popraskal po glavi in je rekel: »Človek božji, kaj boš ti storil? Tako si majhen in nič te ni, pa še star si zraven, še večji in močnejši niso ničesar opravili.« Grega pa je pljunil na tla in je odgovoril: »Ti me kar pelji k tistemu Mustafi, pa boš že videl, kaj bo.« Kaj je hotel cesar. Tretji dan je stal pred vrati, pustil je Grego in še sam je šel gledat, kako se bo vse skupaj izteklo.

Mustafa in Grega sta se dobila v veliki dvorani. Prišla sta drug drugemu naproti in Mustafa se je na ves glas zarežal in rekel: »Človek ti žabji, ti se boš spustil z menoj v boj?« Grega je pokimal in povedal: »Kaj hočem, star sem in že dostikrat sem bil tepen. Prava reč, če sem še enkrat.« Potem pa je odvil ruto in je nadaljeval: »Prvič te vidim, Mustafa, in ti mene. Ne sovraživa se, dajva si lepo roki in spijva vsak požirek tele pijače na zdravje drug drugega, potem pa se udariva, kakor je božja volja!« In je pomolil steklenico z žganjem Mustafi pod nos. Ta se je nasmejal, stegnil roko in vzel steklenico, nastavil jo je na svoja močna usta, nagnil in izpil do dna. »To je pa dobra reč,« je rekel, ko je izpraznil, potem pa se je nenadoma začel smejati na ves glas, se trkati po trebuhu in poskakovati. Bil je videti čisto zmešan. Žganje mu ni zlezlo samo v noge, temveč tudi v glavo. Tedaj pa je Grega stopil naprej, sunil ga je v prsi, da je Mustafa padel vznak, potem pa mu je zvezal roke in noge in ga vlekel pred cesarja, tam pa je rekel: »Tukaj imaš, cesar, zdaj tega junaka. Opravil sem in grem nazaj, ker moram že jutri pasti županove krave.« Rekel je in šel in je čisto pozabil, da je cesar vsegamogočen in bi mu lahko naklonil kako darilo. Cesar se pa zdaj ni več bal. Sklonil se je k Mustafi in povedal: »Ti si hotel mene prodati v sužnjost, grozil si mi in se iz mene norčeval; zdaj dobiš, kar si zaslužil, in to je smrt.« Rekel je in že je bilo storjeno. Vlekli so Mustafo na sredo Dunaja, tja na veliki trg in so ga obesili na lipo, ki je rastla med cestami.

Grega pa je prišel domov, vstopil se je pod drevo in je rekel: »Tako, dobro sem napravil, ker sem odkril skrivnost pijače.« Tako je rekel, potem pa je šel spat. Drugi dan pa so od nekod prišli biriči, ki jih je poslal cesar, ustavili so Grego sredi ceste, ga prijeli in odpeljali v mesto. Tam so ga vrgli v ječo. Ko jih je vprašal, zakaj, so mu povedali: »Grega, zato, ker kuhaš žganje brez dovoljenja.« In je bil Grega zaprt in se je do smrti kesal, da je na tako čudęn način izdal svojo skrivnost.

Kraljica pomlad

Kraljica pomlad je v deželo prispela,
s cvetjem zelenjem je drevje odela.
Cvetko pa vsako je poljubila
in jo iz zimskega sna prebudila.
Še v gaj je zeleni k ptičkom stopila
in pesmic jih novih je naučila,
potem se od ptičkov je poslovila
in se v svoj biserni grad povrnila.

Povše Rada,
uč. I. mest. žen. real. gimnazije.

Sultan -- jadralec

Mlada Anka, ta neugnanka,
kar v letalo se je vsela
in v višine nedogledne
k soncu v vas je odletela.

Varuh Sultan se je kremžil:
»Mene si pa kar pustila!
Čakaj, Anka nagajivka,
rada se boš še vrnila!«

Res se Anka je vrnila,
Sultan žalost je pozabil,
kar priklenjen k njej v letalo
bi najrajši se povabil.

Anka se je zasmejala:
»Zmeraj bil si zmagovalec,
zvesti Sultan, a poslej boš
z mano — prvi naš jadralec.

Ma-Ba:

Starec in sedem sinov

Poglavar plemena Tanalov je imel sedem sinov, ki so zapustili rodno kočo, kakor hitro so dorasli. Očetu je bilo hudo, da ni niti en sin ostal doma in so vsi šli iskat svojo srečo v tujino. Ko se je postaral, je poslal sle po svoje sinove. Vsi so se sešli in oče jim je naročil, naj sredi naselbine ubijejo najbolj tolstega bika. Najstarejšemu sinu je naročil, da razdeli meso med vse sorodnike. Sin je to vljudno odklonil, ker ni vedel, kako bi razdelil meso. Tedaj je oče rekel: »Razdeli ga na tri dele: en del daj sorodnikom mojih kosti, drugega odhajajočim sorodnikom in tretjega prihajajočim sorodnikom.«

Sedem sinov je strmelo in vsi pripadniki plemena, ki so se zbrali k slavnosti, so zmajevali z glavo; zakaj nihče ni razumel tega nasveta. Zdajci se je opogumil najstarejši in je rekel očetu: »Ne bodi hud, modri oče in veliki poglavar, toda ne razumemo te. Pojasni nam, koga meniš s sorodniki svojih kosti? Povej nam, kdo so prihajajoči in kdo odhajajoči sorodniki.«

»Sorodniki mojih kosti,« je zamišljeno pravil stari poglavar, »ste vi sami. Ko umrjete, boste pokopani v grob naših prednikov, kjer bodo počivale moje kosti. Vrnili se boste k meni, tudi če zdaj ne živite z menoj. Odhajajoči sorodniki so vaše sestre, ki so se omožile z možmi drugih plemen. Prihajajoči sorodniki so vaše žene, katerih otroci bodo potomci naših prednikov.«

Ko je bilo meso razdeljeno, je pravil starec svojim sinovom: »Pripeljite najboljšega in najpogumnejšega psa. Pojdemo na lov.« In potem je šel oče sredi svojih sinov z lovskim psom na prostrano seč za vasjo. Zagledali so veliko jato divjih puranov. Pes je veselo zalajal in se spustil za njimi, toda purani so se stisnili v gručo in se hrabro branili. Tolkli so okrog sebe s perutnicami in so s kljuni skoraj izkljuvali psu oči. Pes je začel cviliti in se je ves krvav strahopetno vrnil.

Stari poglavar ni rekel niti besede. Stopil je k najstarejšemu sinu, prijel njegovo desnico ter mu trdno zvezal štiri prste, da je bil prost samo srednji prst. Potem je rekel: »O tebi pravijo, da si strašno močan. Poglej na tla, tu leze majčken mravljinček. Če si tako močan, dvigni tega mravljinčka z enim prstom!«

Sin je seveda mravljinca videl, a z enim prstom ga ni mogel dvigniti, naj se je še tako trudil. Potem je rekel: »Ne, modri oče in veliki poglavar, brez pomoči drugih prstov ne morem dvigniti mravljinca.«

Starec je bil vesel, da so sinovi razumeli njegov nauk, in je rekel: »Da, ljubi otroci, videli ste, da en pes ne more razgnati mnogo puranov, videli ste, da niti sloviti orjak ne dvigne z enim prstom majčkenega mravljinčka. Zapomnite si to in se ravnajte po tem!«

Mož

Dve leti je preteklo, odkar sem bila v Osilnici z očetom na počitnicah. Vas Osilnica leži ob izviru Kolpe in je rojstni kraj mojega očeta. Nekako pol ure od izvira Kolpe se ji pridruži manjša, sicer pohlevna, ob nalivih pa dokaj deroča rečica Čabranka. V kotu, ki ga tvorita reki, leži Osilnica, ki šteje okoli trideset hiš. Ljudstvo je marljivo, pošteno, žalibog tudi revno. Premajhno polje nudi le pičlo žetev. Približno dve uri od Osilnice se dviga pečina, imenovana Loška stena. Sredi stene stoji na pomolu skala, podobna možu. O tej, možu podobni skali, mi je pripovedovala stara ženica Polona tole: »Bilo je na Telovo. Pobožno ljudstvo se je zbralo k procesiji. Nenadoma se pojavi lovec s puško na rami. Z zaničljivim posmehom na obrazu stopa mimo ljudi, češ: »Vi pojdite molit, a jaz grem na lov«. Procesija se je bližala prvi kapelici, brezbožni lovec pa je korakal proti Loški steni. Ko dospe verno ljudstvo do kapelice, poklekne, pričakujoč blagoslova, tedaj poči — strel, namenjen Najsvetejšemu. Prestrašeni verniki se z grozo ozro in gledajo, odkod prihaja strel. Na skali ugledajo brezvernega lovca. Videli so še, kako je vrgel puško na ramo, toda premakniti se ni mogel več — okamenel je. To je bila božja kazen. Po tej pripovedki so baje nadeli skali ime »Mož«.

Povše Rada, učenka I. mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.

Marjana Železnova-Kokalj:

Hlaček in rogaček

Hlaček in rogaček
merita se do petá.
Kdo od nju
več velja?
V mlaki pa na dnu
žaba zareglja...
Eden, dva —
korenjaka sta oba
se pognala v divji beg,
prvi v dol, a drugi v breg...

„Dama"

Vzemite dve palčici, po 1 cm približno v premeru, in ju razrežite vsako na 12 enakih delov. Tako dobite 24 okroglih čolcev, ki naj bodo visoki največ po 1 cm. Polovico pustite nepobarvanih, polovico jih črno pobarvajte. Na primerno

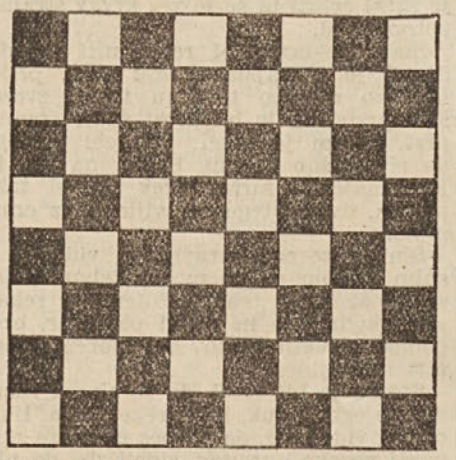

veliko lepenko ali desko si narišite šahovnico, kakor vam jo kaže slika. Zdaj je za igro vse pripravljeno. Igrate pa tako: čolce razvrstita igralca tako, da jih pride na vsako stran 3 krat po 4. Razvrstiti jih morata oba samo na črna polja. Nato vlečeta. Vsak igralec sme v eni potezi premakniti čolico samo za eno polje dalje in vselej le v navševni smeri. Tako prodirata vsak s svojega »bojišča« proti nasprotnikovemu. Pri tem mora igralec paziti, da nobena čolica ne ostane nezavarovana. Kakor hitro se namreč v igri naleti, da trčita črni in beli skupaj, mora igralec nasprotniku preskočiti čolico, ako je v navšeni smeri za njo črno polje prazno. Ako je ne preskoči, mu nasprotnik v naslednji potezi vzame čolico in postavi svojo na dotično polje. Poedine čolice je treba tako privesti na skrajna nasprotnikova polja. Ko pride s katero tja, vzklikne igralec: »Dama« in nasprotnik mu mora na to postaviti še eno odvzeto. Te dame so zdaj navšev lahko gibljejo po črnih poljih v vseh smereh. Kdor nasprotniku prvi pobere vse čolice, ostane zmagovalec. Poskusite in kaj sporočite, kako vam je šlo pri igri!

Pisma in odgovori

DRAGA TETA META!

V »Glasu slovenskih otrok« sem čitala, da si založila spise strica Janeza in da si v hudi zadregi. Ker se mi pa zelo smiliš, Ti hočem pomagati iz zadrege. Pošiljam Ti pesmico, katera naj bi ustrezala slikam.

Ko ribič zjutraj vstane,
mrežo, trnek v roko vzame
in k obali se poda,
da ribe, rake bi lovil
in z njimi se zvečer mastil.

A hudo sonce ribiča prevzame,
utrujen se v travo zgáne
in trnek v vodo brez skrbi spusti
in na obali prav sladkó zaspi.

Kar strese se vrvica prav močnó,
urno dvigne ribič kvišk' glavó,
k obali brž hiti, da videl bi,
kaj v vodi se godi.

In čudo, glej ga spaka,
ko mrežo dvigne iz vodé,
mole iz mreže mu v pozdrav —
nesrečneža nogé.

Kopalec ves prestrašen
na ribiča kriči,
naj reši ga pošasti,
ki ga neusmiljeno za pal'c drži.

Naš ribič ves vesel
kopalcu breme je odvzel,
ves srečen ogleduje raka
in zadovoljen domov odkoraka.

Rešila sem tudi posetnico (Draga Slana.) Ta gospod čita »Glas naroda«.
Prav lepo Te pozdravlja

Darja Pirkovič,
učenka IV. razreda.

Križanka

Vodoravno. 2. vas pri Ljubljani, 4. naslov turškega uradnika, 6. svojilni zaimek, 8. veznik, 9. pokrajina v sev. Španiji, 13. sveta podoba, 14. romunski veleposestnik, 16. priprava za popravljanje ladij, 17. predlog.

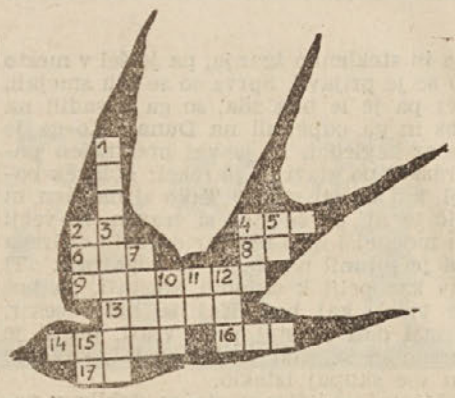

Navpično: 1. slovenska država, 2. žensko ime, 4. reka v Berninskih Alpah, 5. osebni zaimek, 7. pest (hrv.), 10. dolina južno od Jerihe, 11. Osebni zaimek, 12. Krajevni prislov. 15. Isto kot 11. navpično.

Pred praznikom

Rešitev ugank

Besedilo k slikam iz prve številke.

Posetnici I. G. učiteljica, II. živinozdravnik. Izpopinjevalka: 1. aga, 2. ila, 3. Rab, 4. osa, 5. lena, 6. car, 7. Krk, 8. bor, 9. Ada, 10. gad. Od zgoraj navzdol bi bilo treba čitati: **Glas naroda,** vendar ste menda opazili, da tega ni mogoče. Izpopolnjevalka je bila tako lahka, da si je ugankar dovolil majhno porednost. Hotel je preskusit vašo pretkanost, pa se vas je oglasilo toliko, ki ste spoznali njegovo porednost, da bi morala napolniti ves »Glas«, ako bi hotela objaviti vsa imena. aZto rajši sploh ne začenem. Zdaj pačujte! Teta Meta ima polno prijateljev, ki imajo tudi srčno radi otroke. Tako je dobila za vas dve lepi darili.

I. darilo Papigica.

II. Dvojica zajčkov pasme »Alaska«

Živalice so mlade, torej take, da se bodo svojih lastnikov lahko hitro privadile. Papigica je take vrste, da jo lahko naučite izgovarjati nad 100 besedi. Zajčka sta črna kot dva živa zamorčka. Ta pasma daje krasno kožuhovino. Darilo sprejmeta tista dva nagrajenca, ki nam bosta znala najlepše napisti odgovor n tole vprašanje:

Zakaj ljubim živali

Kar hitro misli v glavo in pero v roke! Pism moram prejeti najkesneje do petka 14. t. m. Velja se potruditi. Dosti uspeha želi vsem

teta Meta.

Darila za naše mlade prijatelje sta poklonili tvrdki: **Josip Devetak, Rožna dolina, Cesta IV/17 pri Ljubljani** (papigica) in društvo **»Živalica« v Ljubljani** (zajčka).